

2020

Programma- begroting

GEMEENTE

Stadskanaal

Inhoudsopgave

Begroting in hoofdlijnen

Voorwoord	5
Aanbieding	7
Financiële Beschouwingen	11
Koerslijnen	21

Begroting

Beleidsbegroting

<i>A. Programmaplan</i>	
Leeswijzer	54
Kaders	56
<i>Programma's</i>	
Participatie	58
Ontplooiing	72
Leefbaarheid	78
Dienstverlening	87
<i>Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien</i>	<i>92</i>
<i>Overzicht van de kosten van overhead</i>	<i>97</i>
<i>B Paragrafen</i>	
Lokale heffingen	101
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	109
Onderhoud kapitaalgoederen	117
Financiering	120
Bedrijfsvoering	124
Verbonden partijen	127
Grondbeleid	138
Financiële Begroting	
Overzicht van baten en lasten	143
Uiteenzetting financiële positie	148
Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld	154
Meerjarenraming	155
Bijlagen	
Overzicht beschikbaar te stellen kredieten investeringen 2020	172
Overzicht subsidies	174

Voorwoord

Regeren is vooruitzien. Ambities formuleren, doelen stellen en vervolgens realiseren. Als college bieden we hierbij onze vooruitziende blik aan. Onze ambities steeds concreter uitgewerkt, in de tijd geplaatst en op geld gezet. Onze agenda voor het komende jaar, onze planning voor de jaren daarna. We doen inspanningen en voorspellingen op basis van resultaten uit het verleden en aannames voor de toekomst.

Het goede nieuws is dat we er in geslaagd zijn meerjarig zwarte cijfers te schrijven. Cijfers waar we achter staan. Het slechte nieuws is dat we in dit jubileumjaar niet durven te schrijven dat alles goud is. Vele onzekerheden, onbeïnvloedbare ontwikkelingen, nog-niet-gevulde bezuinigingen en risico's vertroebelen het beeld dat deze positieve cijfers zouden kunnen geven. We willen een viertal voorbeelden noemen van dit soort variabelen die ons dwingen tot uiterste terughoudendheid in het doen van andere uitgaven en het aangaan van nieuwe verplichtingen.

1. Om in de richting van de zwarte cijfers te komen en een aantal noodzakelijke investeringen te kunnen doen heeft u bij de ambitiesnota ingestemd met opnieuw een stevig ombuigingsprogramma. Het is goed om te beseffen dat bij de begroting en meerjarenraming deze voor het benodigde bedrag zijn ingeboekt. Onder andere de grootste OZB-verhoging in het 50-jarig bestaan van de gemeente wordt daarmee in deze begroting werkelijkheid. Van de totale benodigde - maar wel ingeboekte! - bezuinigingen is 1,8 miljoen euro nog niet gerealiseerd. Het saldo laat zien dat deze bezuinigingen nog steeds nodig zijn en het niet realiseren ervan een risico voor onze ambities vormt.
2. Uiteraard doen we wat in ons eigen vermogen ligt om gezonde gemeentefinanciën te voeren. Dat blijkt uit bovenstaande ambitiesnota en de ombuigingen van de afgelopen 10 jaren. We zijn echter nog steeds voor verreweg het grootste deel van onze inkomsten afhankelijk van het Rijk. De afgelopen jaren waren veel fluctuaties in en tussen voorspelling en realisatie van de inkomsten uit het gemeentefonds. Dat maakt ons begroten minder zeker. We kregen ook te maken met verschillende kortingen. We hebben daardoor meer en meer behoedzaamheid in het inboeken van de door het Rijk voorspelde inkomsten in moeten leveren om niet méér te hoeven bezuinigen dan achteraf nodig blijkt.
3. Lichtpuntje is dat we met ontwikkelingen in dataverzameling en -analyse steeds meer zicht en sturing krijgen op de uitgaven in het sociaal domein. Het open-einde-karakter van de sociaaldomeinregelingen maakt echter dat we niet met zekerheid de werkelijke kosten kunnen voorspellen. De afgelopen jaren zien we ook op alle drie hoofdonderdelen binnen het sociaal domein taakuitbreidingen en kostenstijgingen waar we niet of slechts gedeeltelijk voor gecompenseerd worden. Ook deze begroting wijkt ten opzichte van enkele maanden geleden weer fors af door autonome ontwikkelingen rond kosten, lonen en prijzen en toename in gebruik van regelingen.
4. Conform de richtlijn van de toezichthouder hebben we de (beperkte) tegemoetkoming door het Rijk, namelijk de landelijke 400-300-300 miljoen euro voor de jeugdhulp voor 2019, 2020 en 2021, structureel ingeboekt. Deze inkomsten zijn vanaf 2022 echter nog niet zeker. Als u deze 750.000 euro - die overigens niet in de buurt komt van het totale tekort - aftrekt van de kleine overschotten in 2022 en 2023 zult u zien dat onze gemeente in het rood staat.

Met de kennis van nu bieden wij u deze begroting aan. En ondanks de onzekerheden willen we vooruitzien en aan het werk gaan met de stevige opdrachten die Stadskanaal kent en die zijn weergegeven in de ambities. Onze inwoners verdienen dat wij koersvast verder gaan.

Aanbieding

Aan de raad,

Programmabegroting 2020

Wij bieden u hierbij de begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 aan. De begroting is opgesteld op basis van bestaand beleid en de door u bij de Voorjaarsnota 2019 in het hoofdstuk Kaderstelling vastgestelde uitgangspunten. De in dit hoofdstuk opgenomen nieuwe beleidswensen zijn in de begroting verwerkt. De ramingen van de uitkeringen gemeentefonds zijn gebaseerd op de Meircirculaire 2019.

Daarnaast zijn op basis van de Ambitienota 2020-2023 de lasten voor het realiseren van de ambities en de financiële effecten van de maatregelen verwerkt. Voor nog te realiseren maatregelen is een taakstelling van € 1.770.000,00 opgenomen.

De meerjarenraming is vanaf 2022 structureel sluitend, op basis hiervan verwachten wij voor de begroting 2020 repressief provinciaal toezicht.

Begrotingspositie

Ten opzichte van het meerjarenperspectief in de Ambitienota 2020-2023 hebben de begrotingssaldi zich negatief ontwikkeld. De begroting 2020 heeft een nadelig saldo van afgerond € 4.116.000,00. De saldi in de meerjarenraming muteren van nadelig € 3.274.000,00 in 2021 en € 592.000,00 in 2022 naar een batig saldo van € 440.000,00 in 2023.

Onze begrotings- en financiële positie blijft onder druk staan. Voor een juiste beoordeling van de meerjarige begrotingspositie moet gelet worden op het structurele evenwicht in de meerjarenraming. De incidentele baten en lasten worden daarvoor buiten beschouwing gelaten. Het structurele saldo in 2023 bedraagt eveneens € 440.000,00 positief (zie Financiële beschouwingen). Dit is relatief gezien een geringe financiële buffer. De totale structurele lasten van de begroting bedragen in 2023 afgerond € 114,1 miljoen. Ten opzichte daarvan is het overschot 0,4%.

De 'druk' op onze begroting en meerjarenraming bestaat onder andere uit een aantal risico's en onzekerheden. In de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing is het risicoprofiel toegelicht. Het kunnen uitvoeren van onze ambities is afhankelijk van het realiseren van de taakstelling voor de maatregelen op grond van de Ambitienota 2020-2023. Daarnaast is het niet duidelijk in hoeverre wij ons financieel gaan inzetten voor het realiseren van de opgaven in het Interbestuurlijk Programma.

Saldi begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 en Ambitienota 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Saldi Programmabegroting 2020	-4.116	-3.274	-592	440
Saldi Ambitienota 2020-2023	-3.178	-1.940	399	579
Verschil	-938	-1.334	-991	-139

(bedragen x € 1.000,00)

Een analyse van de verschillen van het resultaat van de begroting en de meerjarenraming met de saldi van de Ambitienota 2020-2023 is opgenomen bij de financiële beschouwingen (bladzijde 13).

Koerslijnen

De projecten uit het Koersdocument Stadskanaal Koersvast “Nait soezen, moar doun” en de ambities in het bestuursakkoord van ons college “Samen koersvast naar de toekomst” vormen samen een belangrijk deel van de beleidsagenda. In het hoofdstuk Koerslijnen geven we per koerslijn een geactualiseerd overzicht van de ambities die we nastreven. We beantwoorden kort, bondig en concreet de vragen wat wij met de realisatie van de ambities willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen.

Veel van onze ambities hebben betrekking op bestaand beleid en zijn te realiseren door beleidsintensivering. In beginsel zijn daar de financiële middelen voor aanwezig (reguliere budgetten). Voor de uitvoering van een aantal ambities (projecten) zijn al financiële middelen beschikbaar gesteld.

In de Ambitienota 2020-2023 hebben wij u inzicht en keuzemogelijkheden gegeven met betrekking tot nog te realiseren ambities en de daarvoor benodigde financiële middelen. De financiële consequenties van de besluitvorming zijn in de begroting verwerkt.

Indeling Programmabegroting 2020

De begroting bevat het deel Begroting in Hoofdlijnen met daarin de aanbidding, de financiële beschouwingen en de koerslijnen en het deel Begroting met daarin de beleidsbegroting, de financiële begroting, de meerjarenraming en de bijlagen.

De *financiële beschouwingen* geven een beeld van de begrotings- en financiële positie en het meerjarenperspectief.

De *koerslijnen* bevatten een schematische uiteenzetting van het beleid op basis van de ambities uit het bestuursakkoord, eventueel aangevuld met relevante onderdelen die niet binnen een van de koerslijnen passen. Dit heeft het karakter van een begrotingsparagraaf, de inhoud is een dwarsdoorsnede van de programma's.

In de *beleidsbegroting* zijn het programmaplan (de 4 programma's, het overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien en het overzicht van de kosten van overhead) en 7 paragrafen opgenomen. In het programmaplan is een leeswijzer en een totaaloverzicht van de kaders opgenomen.

In 2019 zijn bij programma 1 Participatie bij de Indicator arbeidsparticipatie nieuwe indicatoren opgenomen. Hiervan ontbreken de gegevens voor de kolom Rekening 2018.

In de *financiële begroting* vindt u de overzichten van baten en lasten en van de financiële positie.

De *meerjarenraming* geeft inzicht in het verloop van de programmabudgetten en begrotingssaldi van 2021 tot en met 2023 en de ontwikkelingen in de balansposities.

De volgende *bijlagen* zijn opgenomen:
Overzicht beschikbaar te stellen kredieten investeringen 2020;
Overzicht subsidies.

Behandeling

De behandeling van de begroting 2020 staat gepland voor de vergadering van 11 november 2019.

Besluitvorming

Het is uw bevoegdheid de begroting vast te stellen.

Wij stellen u voor deze ontwerpbegroting vast te stellen. De geraamde stand van de Algemene reserve per 31 december 2020 is € 8,0 miljoen, in verband met het handhaven van deze ondergrens stellen wij u voor de begroting 2020 sluitend te maken door het nadelige saldo van € 4.116.000,00 te onttrekken aan de reserve

Verkoop aandelen Essent. De geraamde stand van deze reserve per 31 december 2020 is € 8.029.000,00. Eventueel door uw raad aangenomen amendementen worden beschouwd als de eerste wijziging van de begroting. Als zich dat voordoet wordt de eerste wijziging gelijktijdig met de primitieve begroting vastgesteld.

Met de vaststelling van de programmabegroting geeft u ons opdracht de programma's uit te voeren en machtigt u ons om te beschikken over de aan de programma's gekoppelde budgetten. Tevens stelt u dan de kredieten beschikbaar voor investeringen.

Zodra de begroting is vastgesteld zenden wij een exemplaar aan Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen. Dit moet vóór 15 november a.s. gebeuren.

Stadskanaal, 1 oktober 2019.

Burgemeester en wethouders

de heer G.J. van der Zanden
secretaris

mevrouw F.T. de Jonge
burgemeester

FINANCIËLE BESCHOUWINGEN

Begrotingspositie

Samenvatting begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023

	Programma	Begroting		Meerjarenraming	
		2020	2021	2022	2023
1	Participatie	-58.177.031	-57.137.031	-56.217.742	-55.765.742
2	Ontplooiing	-8.390.088	-8.073.246	-8.540.354	-8.665.188
3	Leefbaarheid	-9.717.160	-9.891.193	-9.663.913	-9.636.438
4	Dienstverlening	-5.717.102	-5.755.002	-5.757.208	-5.750.208
	Saldo van baten en lasten programma's	-82.001.381	-80.856.472	-80.179.217	-79.817.576
	Algemene dekkingsmiddelen	87.376.994	87.080.782	89.232.278	89.896.160
	Overhead	-10.206.637	-10.210.194	-10.214.194	-10.204.194
	Totaal saldo van baten en lasten	-4.831.024	-3.985.884	-1.161.133	-125.610
Mutaties reserves					
1	Participatie	379.865	126.865	126.865	126.865
2	Ontplooiing	600.753	581.702	581.702	578.222
3	Leefbaarheid	80.971	358.316	218.316	218.316
	Algemene dekkingsmiddelen	-365.960	-374.212	-376.769	-376.487
	Overhead	19.040	19.040	19.040	19.040
	Totaal mutaties reserves	714.669	711.711	569.154	565.956
	Resultaat	-4.116.355	-3.274.173	-591.979	440.346

Toelichting resultaat

De begroting 2020 vertoont een nadelig saldo van afgerond € 4.116.000,00. De meerjarenraming vertoont in 2023 een voordelig saldo van afgerond € 440.000,00. Dit is inclusief een bedrag van € 1.770.000,00 in verband met een nog te realiseren taakstelling op grond van de Ambitienota 2020-2023. Dit betreft maatregelen om de ambities uit de nota te kunnen realiseren. Niet (volledig) realiseren van de taakstelling houdt in dat er keuzes moeten worden gemaakt in de uitvoering van de ambities.

Om onder repressief provinciaal toezicht te blijven dient de begroting of de meerjarenraming 'structureel' in evenwicht te zijn. Hierbij is het uitgangspunt dat de structurele lasten ten minste worden gedekt door de structurele baten. Het is niet toegestaan om ieder jaar opnieuw een begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf structureel in evenwicht is.

Voor een juist beeld moeten de saldi van de begroting worden gecorrigeerd met de saldi van de incidentele baten en lasten. Het saldo van de incidentele baten en lasten is in 2020 € 775.000,00 nadelig en in 2023 nihil. Het saldo van de structurele baten en lasten van de begroting 2020 is dan € 3.341.000,00 nadelig en van de meerjarenraming in 2023 € 440.000,00 voordelig. De meerjarenraming is vanaf 2022 structureel sluitend.

	2020	2021	2022	2023
Saldi Programmabegroting	-4.116	-3.274	-592	440
Saldi incidentele baten en lasten	-775	-328	-642	0
Saldi structurele baten en lasten	-3.341	-2.946	50	440

(bedragen x € 1.000,00)

De geraamde stand van de Algemene reserve per 31 december 2020 is € 8,0 miljoen, in verband met het handhaven van deze ondergrens stellen wij u voor de begroting 2020 sluitend te maken door het nadelige saldo van € 4.116.000,00 te onttrekken aan de reserve Verkoop aandelen Essent.

Analyse resultaat ten opzichte van Ambitienota 2020-2023

In de Ambitienota 2020-2023 zijn de saldi van de begroting bijgesteld naar een geraamd tekort van € 3.178.000,00 voor het jaar 2020 en een overschot van € 579.000,00 voor het jaar 2023. Ten opzichte van deze ramingen hebben de begrotingssaldi voor de periode 2020-2023 zich negatief ontwikkeld. In 2020 is het saldo € 938.000,00 nadeliger dan verwacht, in 2023 is dit € 139.000,00.

	2020	t/m 2023
Saldi Programmabegroting 2020	-4.116	440
Saldi Ambitienota 2020-2023	-3.178	579
Verschil	-938	-139

(bedragen x € 1.000,00)

Het verschil tot en met 2023 is geanalyseerd, de mutaties in taakvelden zijn op hoofdlijnen toegelicht.

Mutaties in taakvelden

- **€ 681.000,00 N** De kosten van de Wmo-voorzieningen vallen hoger uit. Door de invoering van het abonnementstarief verwachten wij een bovenmatige stijging van het aantal cliënten (nadeel € 335.000,00). Door diverse oorzaken doet zich eenzelfde ontwikkeling voor bij de maatwerkvoorzieningen begeleiding (nadeel € 235.000,00). Verder is voor alle Wmo-voorzieningen het budget geïndexeerd voor loon- en prijsstijgingen (nadeel € 111.000,00). Hiertegenover staat een compensatie van het Rijk via de uitkeringen uit het gemeentefonds.
  - **€ 148.000,00 V** De uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) wordt uitgevoerd door Wedeka. De middelen die onze gemeente via het gemeentefonds ontvangt voor de uitvoering van de WSW worden doorgesluisd naar Wedeka. In het saldo van uitkeringen uit het gemeentefonds is € 148.000,00 minder geraamd, de doorbetaling aan Wedeka is eveneens € 148.000,00 lager.
  - **€ 598.000,00 N** Het budget voor jeugdzorg is hoger door loon- en prijsstijgingen. Hiertegenover staat een compensatie van het Rijk via de uitkeringen uit het gemeentefonds.
  - **€ 217.000,00 V** De trendmatige stijging van de onroerendezaakbelastingen levert een hogere opbrengst op van € 217.000,00.
  - **€ 1.385.000,00 V** De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn per saldo € 1.385.000,00 hoger. Dit betreft een hogere vergoeding voor nominale ontwikkelingen (€ 1.285.000,00), een toename van het accres (€ 636.000,00), mutaties in de uitkeringsbasis (€ 357.000,00), een afrekening van de voeding van het btw compensatiefonds (- € 351.000,00) en door een na-ijleffect een lagere integratie-uitkering Voogdij 18+ (- € 571.000,00). De stelpost voor de extra middelen van het Rijk voor het jeugdhulpbudget is lager (- € 150.000,00) dan waar in de ambitienota rekening mee is gehouden. Overige ontwikkelingen leveren een voordeel op van € 179.000,00.
  - **€ 380.000,00 N** De apparaatskosten zijn hoger, voornamelijk door loon- en prijsontwikkelingen. Hiertegenover staat een compensatie van het Rijk via de uitkeringen uit het gemeentefonds.
  - **€ 195.000,00 N** Op 28 juni is een principeakkoord bereikt voor een nieuwe cao-gemeenten 2019-2020. Het structurele financiële effect hiervan is hoger dan waar in de raming van de personeelslasten rekening mee is gehouden. Hiervoor is vanaf 2021 een stelpost van € 195.000,00 opgenomen.
  - **€ 35.000,00 N** Het saldo van diverse overige, niet nader toegelichte ontwikkelingen.
- = **€ 139.000,00 N**

Nieuw beleid

Op grond van de Voorjaarsnota 2019, hoofdstuk Kaderstelling is de volgende nieuwe beleidswens (structureel) in de begroting verwerkt.

Programma	Taakveld	Omschrijving	I/S	Bedrag
1	Sociaal domein	Nieuwe wetgeving verplichte GGZ (WvGGz)	S	63.000,00

Ambitienota 2020-2023

Op grond van de Ambitienota 2020-2023 zijn de volgende ambities in de begroting verwerkt.

Programma	Taakveld	Omschrijving	I/S	Bedrag
1	Sociaal domein	Toezicht Wmo en jeugd	S	60.000,00
2	Onderwijs	Onderwijshuisvesting	I	484.500,00
		Onderwijshuisvesting	S	211.300,00
2	Sport	Sporthal Stadskanaal	S	500.000,00
		Zwembaden	I	136.700,00
3	Verkeer en vervoer	Spoorwegverbinding	S	14.600,00
3	Ruimtelijke ordening	Omgevingswet	I	185.000,00
	Overhead	Huisvesting	S	21.400

Het structurele effect van de ambities op het begrotingssaldo bedraagt € 807.300,00. In de ambitienota is hiervoor € 847.000,00 geraamd. Het verschil van € 39.700,00 betreft per saldo lagere lasten van de investeringen, onder andere als gevolg van de wijziging van de omslagrente naar 2,5%. Daarnaast is geconstateerd dat in plaats van een incidenteel budget van € 250.000,00 voor de Spoorwegverbinding uitgegaan moet worden van een investeringskrediet en zijn de structurele lasten daarvan opgenomen.

Taakstelling

De structurele taakstelling voor het realiseren van maatregelen bedraagt in de ambitienota € 1.950.000,00. De maatregel Onderwijsachterstanden en Peuteropvang is gerealiseerd. In de taakstelling is daarnaast rekening gehouden met de tekorten voor de jeugdhulp en de extra middelen van het Rijk voor het Jeugdhulpbudget in het gemeentefonds. Voor de extra middelen is uitgegaan van een bedrag van € 900.000,00, in de begroting is op basis van de Meicirculaire 2019 een bedrag van € 750.000,00 opgenomen. Het nadelige verschil bedraagt € 150.000,00. De taakstelling is met dit bedrag verhoogd en bedraagt structureel € 1.770.000,00 (€ 1.950.000,00 - € 330.000,00 + € 150.000,00). Ten opzichte van de potentiële ruimte van de overige voorgestelde maatregelen resteert dan nog een buffer van € 750.000,00.

Financiële ruimte

De financiële ruimte kunnen wij onderscheiden in:

- structurele begrotingsruimte;
- bestemmingsreserve Incidentele bestedingen.

Structurele begrotingsruimte

In de meerjarenraming is het structurele saldo in 2023 € 440.000,00 voordelig.

Bestemmingsreserve Incidentele bestedingen

Het beschikbare budget van de reserve Incidentele bestedingen is als vrije buffer te beschouwen. Uit deze buffer kunnen eenmalige kosten van nieuw beleid worden gedekt.

De geraamde stand van de bestemmingsreserve Incidentele bestedingen per 31 december 2023 is € 278.000,00.

Gemeentefonds

Het gemeentefonds is een fonds in de rijksbegroting waaruit de gemeenten jaarlijks financiële middelen ontvangen om van gemeenten verwachte taken uit te voeren. Het gaat hierbij zowel om autonome taken (keuze om een taak uit te voeren ligt geheel bij de gemeente) als medebewindstaken (taken die door het Rijk aan gemeenten zijn opgedragen). Ook zijn deze middelen belangrijk bij het in stand houden van het bestuurlijk en ambtelijk apparaat.

Ieder jaar brengt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een aantal circulaire uit waarin de ontwikkelingen van het gemeentefonds en de effecten daarvan op de verschillende uitkeringen die uit het gemeentefonds worden verstrekt zijn weergegeven. De belangrijkste circulaire zijn de mei- en de septembercirculaire. De meicirculaire, omdat deze de basis is voor de raming van de verschillende uitkeringen voor het komende begrotingsjaar. De septembercirculaire, omdat hierin de effecten van de rijksbegroting voor het komende begrotingsjaar zijn verwerkt.

De middelen die uit het gemeentefonds worden verstrekt zijn onderverdeeld in:

- de algemene uitkering;
- de integratie-uitkeringen;
- de decentralisatie-uitkeringen;
- de suppletie-uitkeringen.

Overzicht ramingen

	2019	2020	2021	2022	2023
Programmabegroting 2020		78.299	78.144	78.207	78.693
Programmabegroting 2019*	75.937	76.018	75.940	75.908	75.908
Verschil		2.281	2.204	2.299	2.785

(bedragen x € 1.000,00)

* tot en met Voorjaarsnota 2019

Berekening uitkeringen

2020

De verschillende uitkeringen in 2020, zoals deze in de begroting zijn verwerkt, zijn berekend op basis van informatie in de Meicirculaire 2019.

Ontwikkeling uitkeringen 2020 ten opzichte van de uitkeringen 2019

Het totaal aan uitkeringen uit het Gemeentefonds 2019 is berekend op € 78.299.000,00 en is daarmee € 2.362.000,00 hoger dan de uitkeringen in 2019 (€ 75.937.000,00 gebaseerd op mutaties en informatie in de September- en Decembircirculaire 2018).

Mutaties in de algemene uitkeringen leveren per saldo structureel een hogere algemene uitkering en voordeel op van € 2.366.000,00. Het betreft hier met name de ontwikkeling van het accres en ontwikkelingen in de uitkeringsgegevens. Mutaties waar in de begroting 2019 hogere of lagere lasten (bijvoorbeeld loon- en prijsstijgingen en een aantal maatregelen in het sociaal domein) tegenover worden geraamd leveren per saldo een daling op van € 4.000,00, dit zijn budget neutrale mutaties.

2021-2023

De uitkeringen uit het gemeentefonds stijgen in de periode 2021 tot en met 2023 met € 394.000,00 tot € 78.693.000,00.

In de decembircirculaire van 2012 is aangekondigd dat door opschaling van de gemeenten (fusie) schaalvoordelen ontstaan waardoor de totale formatie van gemeenteambtenaren kan worden teruggebracht. Dit leidt tot en met 2025 tot een jaarlijkse cumulatieve uitname uit het gemeentefonds. Het Rijk kort gemeenten in verband met verwachte efficiencyvoordelen op de bedrijfsvoering door verdergaande samenwerking tussen gemeenten. Hiervoor is jaarlijks een lagere algemene uitkering van € 100.000,00 per jaar geraamd. In de meerjarenraming is dit voor de jaren 2021 tot en met 2023 totaal € 300.000,00.

In de periode van de meerjarenraming daalt de integratie-uitkering Participatiewet (WSW) met € 1.248.000,00. Hier staan in de begroting lagere uitgaven tegenover zodat er sprake is van een budgettair neutraal effect.

Op basis van de verwachte rijksuitgaven en de koppeling hiervan aan de omvang van het gemeentefonds stijgen de reële accessen de komende jaren. Op basis van de meicirculaire is voor 2021 een reël accres van ruim € 0,4 miljoen, voor 2022 een accres van € 0,6 miljoen en voor 2023 een accres van € 1,0 miljoen berekend en in de begroting verwerkt, totaal € 2.003.000,00.

Met het rammen van deze accessen moet rekening worden gehouden met onder andere de volgende ontwikkelingen die de budgettaire ruimte kunnen gaan aantasten:

- de ontwikkeling van de rijksuitgaven als kader voor de uitkeringen uit het gemeentefonds;
- eigen bijdragen voor het realiseren van de opgaven in het Interbestuurlijk Programma.

Door overige ontwikkelingen dalen de uitkeringen met € 61.000,00.

Via de meicirculaire 2019 heeft het kabinet voor de periode 2019 tot en met 2021 extra middelen toegevoegd aan het jeugdhulpbudget en via het gemeentefonds uitgekeerd. Voor de periode na 2021 is nog geen besluitvorming. Voorlopig heeft het Rijk met de toezichthouders afgesproken dat iedere gemeente de extra middelen 2021 als structureel dekkingsmiddel kan aanmerken en voor de jaren 2022 en 2023 een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' mag opnemen. In de algemene uitkering is vanaf 2022 de raming van € 750.000,00 als stelpost gehandhaafd.

Financiële positie

Geprognosticeerde balans 2020-2023*

Activa	31 december 2020	31 december 2021	31 december 2022	31 december 2023
Immateriële vaste activa	2.952	2.844	2.735	2.627
Materiële vaste activa	91.871	90.545	87.529	83.784
Financiële vaste activa	5.200	5.195	5.190	5.185
Voorraden	685	548	558	446
Totaal activa	100.707	99.131	96.012	92.042
Passiva				
Algemene reserve	8.000	8.000	8.000	8.000
Bestemmingsreserves	29.002	28.291	27.721	27.156
Voorzieningen	5.780	5.409	5.037	4.664
Vaste schulden	44.801	42.261	39.721	37.181
Resultaat begroting	-4.116	-7.391	-7.983	-7.542
Totaal passiva	83.467	76.570	72.497	69.459
Financieringsbehoefte	17.240	22.561	23.515	22.583

(Bedragen x € 1.000)

*voor specificaties van de geprognosticeerde balans zie de Financiële begroting.

Weerstandvermogen en risicobeheersing

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald door structurele begrotingsoverschotten en/of maatregelen die structurele middelen genereren. Tegenvallers en risico's van structurele aard met financiële gevolgen voor de langere termijn kunnen in beginsel niet worden gedekt uit de incidentele weerstandscapaciteit. Zodra structurele risico's zich voordoen zullen deze moeten worden vertaald naar de meerjarenbegroting. Incidenteel kunnen voor tegenvallende lastenontwikkelingen echter wel bedragen onttrokken worden aan de Algemene reserve.

De meerjarenraming vertoont in 2023 een structureel begrotingsoverschot van € 440.000,00. Dit is relatief gezien een geringe financiële buffer. De totale structurele lasten van de begroting bedragen in 2023 afgerond € 114,1 miljoen. Ten opzichte daarvan is het overschot 0,4%.

Door inzet van de reserves komt de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit (reservepositie) steeds meer onder druk te staan. Het geraamde begrotingssaldo 2020 is negatief, dit zou een beslag op de Algemene reserve van afgerond € 4,1 miljoen betekenen. De verwachte stand van de Algemene reserve per 31 december 2020 is € 8,0 miljoen. Bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2019-2022 is besloten een eventueel beslag op de Algemene reserve te limiteren tot aan de ondergrens van € 8 miljoen en resterende tekorten te dekken uit de bestemmingsreserve Verkoop aandelen Essent.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit per 31 december 2020 geraamd op € 13,5 miljoen (inclusief nog geraamde inzet van bestemmingsreserves is dit € 12,0 miljoen). Op basis van de vastgestelde ratio van 1,15 is de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit ruim voldoende voor de dekking van de incidentele risico's (per 31 december 2020 totaal € 7,9 miljoen).

Weerstandsvermogen (incidenteel)

	1 januari 2020	31 december 2020	Incl. claims
Beschikbare weerstandscapaciteit (a)	€ 14.600	€ 13.500	€ 12.000
Benodigde weerstandscapaciteit (b)	€ 8.200	€ 7.900	€ 7.900
Weerstandsvermogen (a-b)	€ 6.400	€ 5.600	€ 4.100
Ratio weerstandscapaciteit (a/b)	1,78	1,71	1,52

(Bedragen x € 1.000)

Risico's

Het risicoprofiel is toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hierin zijn de volgende structurele risico's weergegeven.

Op grond van de Ambitienota 2020-2023 is een nog te realiseren taakstelling van € 1.770.000,00 opgenomen. Dit betreft maatregelen om de ambities uit de nota te kunnen realiseren. Niet (volledig) realiseren van de taakstelling houdt in dat er keuzes moeten worden gemaakt in de uitvoering van de ambities.

Binnen het sociale domein lopen wij met name bij de uitvoering van de taken financiële risico's. Deze worden vooral veroorzaakt door het open-einde karakter van de regelingen.

Binnen de Wmo zijn er specifiek risico's door invoering van het abonnementstarief en de doorcentralisatie van Beschermd Wonen.

Voor de verwachte tekorten op de jeugdzorg hebben we op grond van de Ambitienota 2020-2023 de budgetten meerjarig verhoogd. Het risico bestaat dat de tekorten hoger uitvallen.

In de begroting van Wedeka is vanaf 2022 een (opgelegde) taakstelling verwerkt, dit betekent een risico op de geraamde exploitatiebijdrage aan Wedeka in onze begroting.

In de raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is vanaf 2022 een structurele stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' van afgerond € 750.000,00 opgenomen als dekking van de kosten van jeugdzorg. Het risico bestaat dat het Rijk voor de jaren 2022 en 2023 minder extra middelen beschikbaar stelt en dat hierdoor het door ons opgenomen bedrag van € 750.000,00 lager uitvalt.

Beoordeling financiële kengetallen

Op basis van de financiële kengetallen voor de begroting 2020 zouden we kunnen concluderen dat onze financiële positie redelijk goed is. De schuldenlast is relatief laag, op basis van de solvabiliteitsratio zijn we nog voldoende in staat aan onze verplichtingen te voldoen. Wel is er een negatieve ontwikkeling van beide kengetallen in de meerjarenraming, onder andere als gevolg van afname van het eigen vermogen.

De boekwaarden van de grondexploitatie zijn reëel en kunnen naar verwachting worden terugverdiend.

Een risico blijft echter de ontwikkeling van de structurele exploitatieruimte in de begroting en de meerjarenraming. Het kengetal structurele exploitatieruimte in 2020 is negatief (-3,0%). In de meerjarenraming muetteert het kengetal naar 0,4% positief in 2023. Relatief gezien is dit een geringe financiële buffer.

Voor het opvangen van structurele tegenvallers is belastingcapaciteit aanwezig. Door de extra verhoging van de onroerendezaakbelasting in 2020 is dit kengetal wel negatief beïnvloed. Voor incidentele tegenvallers is er ruim voldoende incidentele weerstandscapaciteit, inzet hiervan is wel van invloed op de solvabiliteitsratio. Het overzicht van de berekende kengetallen en de uitgebreide toelichting zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Investerings

In de meerjarenraming is het Overzicht investeringen 2020-2023 opgenomen. Het geraamde bedrag voor 2020 is afgerond € 3.678.000,00. Van dit bedrag heeft € 2.903.000,00 betrekking op investeringen waarvoor u gevraagd wordt kredieten beschikbaar te stellen (zie de bijlage). De lasten die samenhangen met deze investeringen zijn opgenomen in de begroting.

In de periode 2021-2023 is totaal € 3.215.000,00 aan voorgenomen investeringen geraamd.

	2020	2021	2022	2023
Investeringsbestaand beleid				
• Informatievoorziening&automatisering	207.000			
• Riolerings	929.300	979.000		
• Stedelijke vernieuwing	775.600			
• MJP vervangingsinvesteringen	134.350	131.000	131.000	131.000
Investerings Perspectiefnota 2019-2022				
• Civiele kunstwerken	1.047.000	830.000	713.000	
• Wijkbeheer	300.000	300.000		
Investerings Ambitienota 2020-2023				
• Huisvesting	285.000			
Totaal	3.678.250	2.240.000	844.000	131.000

De totale boekwaarde van de investeringen bedraagt per 1 januari 2020 € 100.096.000,00 en per 31 december 2020 € 100.023.000,00. De investeringen zijn geactiveerd onder aftrek van bijdragen van derden. Bijdragen uit reserves zijn niet in mindering gebracht op het investeringsbedrag, maar vallen vrij met jaarlijkse termijnen gelijk aan de afschrijvingsperiode van de investering. Deze bijdragen zijn gestort in de bestemmingsreserve Bijdragen in kosten activa. De boekwaarde van deze bestemmingsreserve bedraagt per 1 januari 2020 € 15.144.000,00 en per 31 december 2020 € 15.474.000,00.

Financiering

De investeringen van onze gemeente worden gefinancierd met eigen en vreemd vermogen. Onder eigen vermogen vallen algemene reserves en bestemmingsreserves (boekwaarde per 1 januari 2020 € 37,7 miljoen), onder vreemd vermogen vallen voorzieningen en de langlopende geldleningen (boekwaarde per 1 januari 2020 € 53,5 miljoen). De totale boekwaarde per 1 januari 2020 van de financieringsmiddelen bedraagt € 91,2 miljoen. Het financieringsstekort op de boekwaarde van de investeringen bedraagt € 8,9 miljoen (€ 100,1 miljoen -/- € 91,2 miljoen). De boekwaarde van de vlottende activa is per 1 januari 2020 € 0,9 miljoen. Het totale financieringsstekort per 1 januari 2020 bedraagt € 9,8 miljoen en wordt (aanvullend) gefinancierd met kortlopende financieringsmiddelen.

Wij hanteren een systematiek van totaalfinanciering. Zonodig zullen wij, afhankelijk van de ontwikkelingen in de financieringsbehoefte, de vaste financieringsmiddelen en de liquiditeitspositie, vaste geldleningen sluiten.

Rentelasten

Om een reëel beeld van de investeringslasten te geven, berekenen wij met ingang van de begroting 2020 2,5% rente over de interne financieringsmiddelen (eigen vermogen en voorzieningen). Het verschil tussen de totaal geraamde rentelasten van de financieringsmiddelen (intern en extern) en de toegerekende omslag-rente over investeringen is opgenomen in de raming van algemene dekkingsmiddelen, taakveld Treasury. De berekening van dit renteresultaat is opgenomen in de paragraaf Financiering (renteschema).

Door de reserves en voorzieningen voor financiering te gebruiken, besparen wij rente op geldleningen van derden. De toegerekende rente bedraagt, zoals vermeld, 2,5%.

De rente over de reserves en voorzieningen komt ten gunste van algemene dekkingsmiddelen, met uitzondering van voorzieningen die op contante waarde zijn gewaardeerd. Voor een deel wordt na resultaatbepaling rente aan bestemmingsreserves toegevoegd.

Op basis van de verwachte stand van de reserves en voorzieningen per 1 januari 2020 is de totale bespaarde rente in 2020 geraamd op € 1.097.000,00. Ten gunste van de algemene dekkingsmiddelen is totaal € 1.044.000,00 geraamd. Aan de bestemmingsreserves is € 379.000,00 rente toegevoegd, aan een voorziening (op basis van contante waarde) is € 53.000,00 toegevoegd.

Overzicht rentelasten

		Bedrag
Toegerekende rentelasten	€	2.398.000,00
Bespaarde rente	€	-1.097.000,00
Renteresultaat	€	-377.000,00
Netto (externe) rentelasten	€	924.000,00

KOERSLIJNEN

Stadskanaal werkt duurzaam!

“Economisch krachtiger worden en meer mensen aan het werk krijgen. Misschien wel het allerbelangrijkste waar we voor staan. Inmiddels weten we hoe lastig het is. Zuidoost-Groningen en dus ook Stadskanaal zijn economisch kwetsbaar. Daarom moeten we scherp zijn op de kansen die voorbijkomen. Kansen die leiden tot nieuwe en duurzame werkgelegenheid. Niet dat wij als overheid de banen ‘even’ gaan creëren. Dit doen vooral onze ondernemers. Deze moeten we koesteren en faciliteren. We zetten ons in om nieuwe bedrijven aan ons te binden door een aantrekkelijk vestigingsklimaat te bieden. We moeten ervoor zorgen dat we de fysieke en digitale infrastructuur op orde krijgen. Dat is een belangrijke bouwsteen voor een sterke economie. Het op korte termijn doortrekken van de spoorverbinding van Veendam naar Stadskanaal en op middellange termijn naar Emmen is daarom, economisch gezien, noodzakelijk. We willen de grote groep werkzoekenden aan een baan helpen. Onze ambitie is dat het werkloosheidspercentage in 2022 minimaal gelijk is aan het landelijk gemiddelde. Pittige uitdagingen waar we ruimte voor pioniers en het experiment bieden. We zijn hierbij graag de “proeftuin van het Noorden”!

Deze ruimte bieden we ook aan een duurzame ecologische ontwikkeling. Duurzaam betekent voor ons dat we een goede balans zoeken tussen ecologische, economische, technologische en sociale belangen. Gelukkig zien we steeds vaker dat een gezond milieu, een welvarende gemeenschap en een sterke economie hand in hand kunnen gaan. Onze ambitie sluit aan bij het Akkoord van Parijs. In behapbare stappen streven we naar een 100% energie-neutrale gemeente in 2050.

We dragen actief bij aan de circulaire economie. Niet alleen door van afval nieuwe grondstoffen te maken. Maar vooral door in de eigen regio waarde aan grondstoffen toe te voegen en de realisatie van eindproducten ook hier plaats te laten vinden. Goed in het kader van duurzaamheid en werkgelegenheid. De energietransitie die om ons heen plaatsvindt, draagt bij aan diezelfde duurzaamheid en realiseert nieuwe werkgelegenheid. We zien in Stadskanaal al mooie initiatieven ontstaan. Wij bieden graag ruimte voor innovaties, zeker als ze bijdragen aan de versterking van de lokale gemeenschap. We ondersteunen en faciliteren initiatiefnemers, kijken daarbij over de grenzen van de regio, ook naar nationale en internationale mogelijkheden en werken actief samen met ondernemers, onderwijs, kennisinstututen, andere overheden en gemeenten in onze regio en de provincie. Stadskanaal biedt een vruchtbare bodem voor duurzame ontwikkelingen!

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
1	Werkgelegenheid in Zuidoost-Groningen via circulaire economie	Meer werkgelegenheid in Zuidoost-Groningen via circulaire economie.	In 2019 stellen wij een concreet actieplan op hoe we dit willen bereiken.	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019

Vanuit Stadskanaal worden ambtelijk de Oost-Groninger gemeenten en de provincie Groningen benaderd om te onderzoeken of er ruimte is om hierin samen op te trekken. Nog niet alle gemeenten zijn hierover gesproken. In plaats van in 2019 streven we ernaar om in het voorjaar van 2020 dit actieplan gereed te hebben.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
2	Centrumontwikkeling Stadskanaal	Een compact en aantrekkelijk (winkel)centrum.	Uitvoering geven aan de visie winkelcentrum Stadskanaal van 2016.	2019-2020
	<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Sanering winkelvloeroppervlak (Vastgoed): Met de komst van het wereldrestaurant in het Stadshart is ca 2.000 m2 bruto vloeroppervlak (bvo) detailhandel uit de markt gehaald. Er moeten nog drie ondernemers uit het pand aan de Navolaan/Oude Markt worden verplaatst. Daarmee hebben wij op basis van de subsidievoorwaarden de taakstelling van 3.000 m2 bvo gerealiseerd. Er vinden nog steeds onderhandelingen plaats over de locatie "Vos". De planning hiervan loopt met één jaar uit. Bij de Provincie is inmiddels uitstel van de realisatiedatum aangevraagd. De bijgestelde planning verloopt volgens plan.</p> <p>Bouwteam: De inrichting van de openbare ruimte in het kernwinkelgebied is opgedeeld in drie fasen, te weten het Europaplein e.o., Europalaan en de Oude Markt. De fase Europaplein e.o. is ook weer in drie delen verdeeld, te weten Kiepkörf, Eurostate en Europaplein. De reden hiervan is dat we met verschillende betrokkenen te maken hebben om via een interactief inrichtingsproces tot een ontwerp te komen. Een deel van de fase (Europaplein) valt niet binnen het project Centrumvernieuwing of Verkeersstructuur. Met de omwonenden en ondernemers aan de Kiepkörf en Eurostate is overeenstemming bereikt over de inrichting van de openbare ruimte. Inmiddels is gestart met de uitvoering. In overleg met belangenpartijen (ondernemers en omwonenden) is een definitief ontwerp voor het Europaplein tot stand gekomen. Het Europaplein is namelijk geen onderdeel van de Centrumvernieuwing. Door de aanleg van de fietsstraat wordt het huidige plein in tweeën gesplitst waardoor het Europaplein direct onderdeel van de Centrumontwikkeling wordt en daardoor is herinrichting van het Europaplein noodzakelijk. Voor de herinrichting van het Europaplein is geen krediet/budget beschikbaar. Na vaststelling van het ontwerp zal worden getracht om zoveel mogelijk binnen bestaande budgetten dekking te zoeken voor de herinrichting van het Europaplein. Het interactieve inrichtingsproces voor de Europalaan zal, na de vaststelling van de uitgangspunten, in oktober starten. De herinrichting van de Oude Markt zal pas kunnen starten na de sloop van het pand aan de Navolaan. Dit pand zal in 2020 worden gesloopt. Er is begonnen met de voorbereiding voor de uitvoering van de nieuwe verkeersstructuur. De uitvoering wordt in vier fasen (kruispunten) uitgevoerd.</p> <p>Stimuleringsregeling: De stimuleringsregeling is bedoeld om de ondernemers te stimuleren om de gevels van hun bedrijfspanden te verbeteren. Circa zes ondernemers hebben gebruik gemaakt van de regeling.</p>			

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
3	Leerwerkbedrijf Wedeka	Duidelijkheid of Wedeka kan doorontwikkelen tot een leerwerkbedrijf, waarin inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt worden opgeleid en begeleid naar een reguliere baan.	Met Wedeka en de gemeenten Stadskanaal en Veendam zijn in 2018 vier pilots (Kringloop & Milieu, Dienstverlening Zorg & Facilitair, Hout/houtbouw en Metaal) opgezet die moeten aantonen of de door-ontwikkeling van Wedeka tot leerwerkbedrijf de beste optie is.	2020
	<p>Stand van zaken 1 september 2019 In juli 2019 heeft de werkgroep een eerste schriftelijke tussenevaluatie aan de stuurgroep gepresenteerd. In deze stuurgroep hebben naast een ambtelijke vertegenwoordiging de verantwoordelijk portefeuillehouders van Veendam en Stadskanaal en de directeur van Wedeka zitting.</p> <p>Uit deze tussenevaluatie blijkt dat er in totaal 63 aanmeldingen zijn geweest voor de vier pilots. 54 voor de pilots Schoon/Zorg/Facilitair & Winkel/Logistiek en 9 voor de pilots Hout/Houtbouw & Metaal.</p> <p>Pilots Schoon/Zorg/Facilitair & Winkel/Logistiek: Voor wat betreft de 54 kandidaten van de pilots Schoonmaak/Zorg/ Facilitair & Winkel/Logistiek zijn er 7 afgevallen. Van de overgebleven 47 kandidaten geldt voor 18 kandidaten dat met de klantmanager overlegd is over een passend alternatief traject binnen of buiten Wedeka. Er zijn mensen gestart met de carrousel of het ontwikkeltraject van Wedeka, maar in andere situaties bleek bijvoorbeeld opleiding of een leerwerkplek buiten Wedeka meer passend. Er zijn 29 kandidaten doorgegaan naar de pilots, 16 naar de pilot Schoonmaak/Zorg/Facilitair en 13 naar de pilot Winkel/Logistiek. Van de 16 kandidaten van de pilot Schoon/ Zorg/Facilitair zijn 4 teruggegaan naar het TDC, 9 zijn nog actief in de pilot en 3 zijn inmiddels uitgestroomd naar regulier werk (19%). Van de 13 kandidaten van de pilot Winkel/Logistiek zijn ook 4 teruggegaan naar het TDC, 5 kandidaten zijn nog actief in de pilot en 4 kandidaten zijn inmiddels regulier uitgestroomd (30%).</p> <p>Pilots Hout/Houtbouw & Metaal: In totaliteit waren er 9 aanmeldingen voor deze pilot waarvan er 3 wegens verschillende omstandigheden zijn afgevallen. Omdat er te weinig aanmeldingen waren voor deze pilot is door de TDC 's bij Wedeka met de overgebleven 6 kandidaten een uitgebreid intakegesprek gevoerd voor een passend alternatief in de vorm van een ontwikkeltraject bij Wedeka. Er zijn 2 deelnemers teruggegaan naar het TDC. Voor 3 deelnemers is aanmelding voor de test van Dok4 geadviseerd, 1 van deze deelnemers is doorgestroomd naar de opleiding van Dok4 en 2 deelnemers zijn direct uitgestroomd naar betaald regulier werk (23%). Voor 1 deelnemer geldt dat het ontwikkeltraject bij Wedeka is verlengd met zes maanden.</p> <p>De pilots hebben verder geresulteerd in een achttal verbeter- en of ontwikkelacties in de samenwerking tussen Wedeka en de TDC 's. Hier wordt het komend half jaar verder aan gewerkt.</p> <p>Voor de zomer 2020 zal de evalueatie worden opgemaakt. Op basis daarvan maken wij onder andere nieuwe samenwerkingsafspraken met Wedeka voor in het TDC voor 2021 en verdere jaren.</p>			

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
4	Transferium op Local Energy Park	Een Parkeer- en Reisvoorziening (P+R) voor het overstappen van trein, bus, auto en fiets met als doel: <ul style="list-style-type: none"> • meer reizigerskilometers per trein; • minder autokilometers; • beantwoording aan de behoefte van regionale en lokale reizigers; • betere bereikbaarheid. 	Zodra er duidelijkheid is over de definitieve realisatie van de spoorverbindingen Veendam/ Stadskanaal en mogelijk een doortrekking naar Emmen wordt hiervoor een projectorganisatie opgestart.	Nog niet aan te geven
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Het reactiveringsbesluit is dit voorjaar door provinciale Staten genomen. Prorail gaat in opdracht van de provincie Groningen starten met de planuitwerking. Het station is gepland nabij het STAR station. Dit betekent dat de ambitie van een P+R voorziening op het Local Energy Park voorlopig niet aan de orde is.</p> <p>In opdracht van de provincie Overijssel vindt er ook een verkennend onderzoek plaats naar de haalbaarheid van de Nedersaksenlijn (spoorlijn naar Emmen). In dat kader kan ook een transferium op het Local Energy Park in beeld komen.</p>				
5	Training en Diagnose Centrum	Inwoners die een beroep doen op de Participatiewet, worden ondersteund en begeleid naar en opgeleid voor een reguliere baan op de arbeidsmarkt.	Uitvoering geven aan het Ontwikkelplan Training & Diagnose Centrum Stadskanaal en Veendam van 31 mei 2017.	2019
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Het project is afgerond en geëvalueerd in het college van 20 november 2018. De evaluatie is ter informatie verzonden naar de gemeenteraad. Een aantal actiepunten uit het project dat nog niet is afgerond worden in de reguliere uitvoering binnen het TDC opgepakt.</p> <p>Dit project kan worden afgevoerd.</p>				
6	Omgevingswet	De regeldruk voor initiatiefnemers is fors verlaagd. We zijn een veilige en gezonde gemeente die aantrekkelijk is voor nieuwe ondernemers.	Het ontwikkelen van een omgevingsvisie en een omgevingsplan. Dit vraagt om de volgende drie activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> • Andere wijze van samenwerking (Ja, mits houding) ontwikkelen; • Opschoning van alle regels die de fysieke leefomgeving raken; • Aanpassing van informatievoorziening en ICT. 	2019-2020
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Afgelopen periode heeft een intensief participatietraject plaatsgevonden om te komen tot de nota van uitgangspunten die in juli 2018 door de gemeenteraad is vastgesteld. In het afgelopen half jaar heeft een intensief intern participatietraject plaatsgevonden. Dit betrof een Omgevingswet2Daagse met 50 gemeentelijke medewerkers en een aantal bijeenkomsten met de gemeenteraad. Dit traject is afgesloten met een raadsexkursie in het teken van de Omgevingswet.</p> <p>De algehele uitvoering verloopt volgens planning. Dit houdt in dat we in oktober 2019 een "Zoektocht Omgevingsvisie" met de raadscommissie kunnen bespreken. In december verwachten we de "Verkenning Omgevingsvisie" en een "Voorontwerp Omgevingsplan" ter vaststelling aan de gemeenteraad te kunnen aanbieden. Daarna kunnen we in 2020 de formele procedure uitvoeren om te komen tot een definitieve Omgevingsvisie en Omgevingsplan waar ook inwoners en andere belanghebbenden bij worden betrokken.</p>				

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
7	Stadskanaal Energieneutraal	De gemeente is 25% energie-neutraal in 2022 en 100% energie-neutraal in 2050.	We stimuleren inwoners en bedrijven om hun woningen en bedrijven energie-neutraal te maken. Daarbij is kleinschalige windenergie mogelijk. We faciliteren en ondersteunen initiatieven voor het realiseren van zonneparken als deze landschappelijk inpasbaar zijn en er voldoende draagvlak is.	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Elektrische laadpalen:</p> <p>Tijdens de Noordelijke Klimaattop op 9 november 2017 hebben de provincie Groningen, de provincie Drenthe en de gemeente Groningen een Green Deal Laadpalen ondertekend. De ambitie is om 1.000 laadpalen te faciliteren in de openbare ruimte zodat dit de groei van het elektrisch vervoer stimuleert. In mei 2018 heeft de gemeente besloten om een samenwerkingsovereenkomst aan te gaan met de provincie Groningen om samen met de Groninger- en Drentse gemeenten (naar rato) deel te nemen aan de aanbesteding van de 1.000 laadpalen.</p> <p>De aanbesteding heeft inmiddels plaatsgevonden en de concessie voor het plaatsen en exploiteren van de laadpalen is gegund. Op basis van dit contract kunnen particulieren onder bepaalde voorwaarden een aanvraag indienen voor een elektrische laadpaal. Om een parkeerplaats te reserveren voor elektrisch laden dient er een verkeersbesluit te worden genomen. Om aanvragen in de toekomst efficiënt, soepel en vlot te kunnen laten verlopen willen wij een zogenaamd verzamelverkeersbesluit nemen. Een verzamelverkeersbesluit is een verkeersbesluit voor alle parkeerplaatsen die in aanmerking komen voor het opladen van elektrische auto's op basis van een plankaart.</p> <p>Zonneparken:</p> <p>Zie hiervoor ambitie 14.</p> <p>Duurzaamheidslening:</p> <p>Bewoners worden via duurzaamheidsleningen gestimuleerd duurzame initiatieven te ontplooiën ter verduurzaming van de woningvoorraad. In 2013 zijn we met deze duurzaamheidsleningen gestart. In totaal zijn er 162 leningen verstrekt voor een bedrag van circa € 965.000,00. De meeste leningen zijn gebruikt voor het aanschaffen van zonnepanelen en woningisolatie.</p>				
8	Local Energy Park	Een duurzaam industrieterrein.	Saneren van het terrein naar "klasse industrie" en een financiële bijdrage leveren aan de revitalisatie van het terrein door Mercurius Business Park BV.	2019
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>De milieusanering en de revitalisering van het terrein zijn uitgevoerd. Met de provincie Groningen is afgesproken dat de project- en subsidieverantwoording nu worden opgesteld, met als doel om eind 2019 het project definitief af te ronden.</p>				

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
9	Spoorverbinding Veendam-Stadskanaal-Emmen	Een spoorverbinding Veendam/Stadskanaal/Emmen, zodat de Veenkoloniën en het Westerdse gebied ontsloten zijn via het spoornetwerk.	We onderzoeken samen met de Provincie Groningen, Prorail, de gemeente Veendam en de STAR de exploitatiemogelijkheden van een treinverbinding voor personenvervoer Groningen-Veendam-Stadskanaal. Na realisatiebesluit van de provincie Groningen start Prorail met de technische planuitwerking. We overleggen met de Provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten Westerwolde, Borger-Odoorn en Emmen om de spoorverbinding tussen Emmen en Stadskanaal op de agenda te krijgen. Ook verkennen we samen met de Provincie Drenthe, de gemeente Aa en Hunze en de STAR de reactivering van de museumspoorlijn Stadskanaal-Gieten.	2019

Stand van zaken 1 september 2019

Reactivering spoorlijn Veendam-Stadskanaal:

Het realisatiebesluit is inmiddels genomen. Prorail start in opdracht van de Provincie met de planuitwerking.

Spoorlijnverbinding naar Emmen:

In opdracht van de Provincie Overijssel vindt er ook een verkennend onderzoek plaats naar de haalbaarheid van de Nedersaksenlijn (spoorlijn naar Emmen).

Reactivering spoorlijn Stadskanaal-Gieten:

Al enige jaren leeft de wens bij museumspoorlijn STAR om de voormalige spoorbaan van Stadskanaal naar Assen of een deel daarvan weer te reactiveren. In 2018 hebben de Provincie Drenthe, gemeente Aa en Hunze en gemeente Stadskanaal opdracht gegeven aan de combinatie Museumspoorlijn STAR en CMO-STAMM om een Quick Scan uit te voeren naar de mogelijkheid om (een deel van) de vroegere spoorlijn Stadskanaal – Gieten opnieuw in gebruik te nemen als Museumspoorlijn. Voor dit tracé is gekozen omdat het tracé in Gieten en op veel plaatsen na Gieten niet te reactiveren is, onder andere vanwege woningbouw. Het tracé Stadskanaal-Gieten is op de meeste plaatsen, met uitzondering van het spoor zelf, nog fysiek aanwezig.

In mei 2019 hebben museumspoorlijn STAR en CMO-STAMM de resultaten van de Quick Scan besproken met de bestuurders van de provincie Drenthe en de gemeenten Aa en Hunze en Stadskanaal. De bestuurders hebben kennisgenomen van de inhoud en de conclusies. De bestuurders hebben meegegeven dat als een reactivering van de spoorbaan haalbaar is, het wenselijk is om dit tot Gieten te realiseren, maar dat dit ruimtelijk lastig is. Meer reëel, maar nog lastig genoeg, is het reactiveren van het tracé tot de Semslanden bij Gasselte. Ook zijn er twijfels over het beschikbaar krijgen van de benodigde financiën. Aan museumspoorlijn STAR en CMO-STAMM is geadviseerd om kritisch naar de investeringen te kijken, naar de mogelijkheden voor een gefaseerde uitvoering en om nader onderzoek te doen naar de mogelijkheden om de benodigde investering te financieren.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
10	Verdubbeling N366/N391	Betere bereikbaarheid en ontsluiting van de gemeente, waarvoor we onder andere aantrekkelijk zijn voor het vestigen van bedrijven en instellingen.	Overleggen met de Provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten Westerwolde en Emmen om dit op de agenda te krijgen.	2019-2022
Stand van zaken 1 september 2019				
Overleg moet nog worden opgestart.				
11	Commerciële werkplaatsen	Inwoners die een beroep doen op de Participatiewet opleiden en begeleiden naar een zo regulier mogelijke baan in de techniek.	In samenwerking met DOK4, Wedeka en de gemeente Veendam en Stadskanaal inrichten van een leer-werk omgeving om mensen vanuit de Participatiewet op te leiden en te begeleiden naar regulier werk in de techniek.	2019-2020
Stand van zaken 1 september 2019				
De pilot is afgerond en succesvol gebleken. De afspraak was dat over de periode 1 april 2017 tot en met 1 april 2019 jaarlijks minimaal acht personen uitstromen naar betaald werk. Dit zijn er jaarlijks meer dan 10 geworden. Op basis van de evaluatie wordt de inkoop van deze dienstverlening nu in de reguliere inkoop van re-integratietrajecten door het TDC opgenomen. We willen deze inkoop voor de komende twee jaar realiseren.				
Dit project kan worden afgevoerd.				
12	Innovatiehub	<ul style="list-style-type: none"> Behoud en versterken van goed onderwijs, ontwikkeling van vaardigheden van leerlingen en (potentiële) werknemers. Geven van een impuls aan de regionale werkgelegenheid. Uitbreiding van maakindustrie, productie en innovatie in de regio Stadskanaal en omstreken. 	Faciliteren van ondernemers en onderwijs om op het Mercurius Business Park een fysieke-broed (werk)plaats te realiseren waar via businesscases, die door deelnemers zelf worden ingebracht of ontwikkeld, door de samenwerking toegevoegde waarde wordt gegeven aan de regionale economie.	2019

Stand van zaken 1 september 2019

Inmiddels is in het voorjaar 2019 de coöperatie "Innovatiehub Stadskanaal en Omstreken" opgericht. In eerste instantie wordt er qua locatie gebruik gemaakt van een ruimte bij een van de deelnemende bedrijven. De bedoeling is om de Innovatiehub op termijn te huisvesten in een van de oude loodsen op het Mercurius Business Park. Om de continuïteit van de Innovatiehub te waarborgen werkt de coöperatie aan een businesscase.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
13	Van Afval Naar Grondstof	In 2020 wordt 75% van het afval aan de bron gescheiden en bieden onze inwoners niet meer dan 100 kilo restafval per jaar aan.	Verbeteren van de communicatie en voorlichting en het optimaliseren van het scheiden van afvalstromen als gft, plastic/metaal/drankenkartons, oud papier/karton, glas, textiel/schoeisel en restafval.	2019-2020
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Een van de belangrijkste zaken binnen het VANG-project is nu het monitoren van de vermindering van het restafval en het toenemen van de hoeveelheden afval die we bron-gescheiden inzamelen.</p> <p>Bovengenoemde resultaten en alle andere genomen maatregelen en inspanningen, zoals genoemd in de door de raad vastgestelde notitie "Uitwerking Variant 2 VANG" worden verwerkt in een evaluatierapport "Resultaten VANG, eerste half jaar 2019". Dit rapport zal in het najaar 2019 aan de raad worden aangeboden.</p> <p>Een eerste voorzichtige conclusie is dat het restafval wel behoorlijk is afgenomen, maar nog achter loopt bij de prognoses. De bron-gescheiden hoeveelheden zit na een half jaar op 62% en het aantal containerledigingen rest- en gft-afval zijn enorm afgenomen.</p> <p>In 2019 is de campagne gestart om leden voor de Afvalclub te werven. Uiteindelijk hebben vier leden zich aangemeld. Na de kennismaking is de afvalclub met haar werkzaamheden begonnen.</p> <p>Voor de eerste E-waste race (inzamelen afgedankte elektrische apparaten) hebben zich acht basisscholen aangemeld.</p> <p>We gaan actief scholen en andere doelgroepen betrekken bij het project VANG.</p>				
14	Zonneparken	Een energie-neutrale gemeente (zie ook 7. Stadskanaal Energie-neutraal).	Het faciliteren en ondersteunen van initiatieven voor het realiseren van zonneparken als deze landschappelijk inpasbaar zijn en er voldoende draagvlak is, tot maximaal 600 hectare. Bij een realisatie van circa 300 hectare volgt een bezinningsmoment met de gemeenteraad.	2019-2020
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>We evalueren in de tweede helft van 2019 de visie op zon. Daarna besluiten we hoe we met nieuwe initiatieven omgaan. De vergunning voor de parken aan het Noorderdiep en aan de Van Boekerenweg zijn onherroepelijk geworden. Voor de lopende aanvraag voor het zonnepark Alteveer is de verwachte besluitvorming in 2019. Voor het initiatief aan het Tweede Boerendiep voeren we gesprekken met initiatiefnemer.</p> <p>Het gebiedsfonds is in de afrondende fase van oprichting en de stichting maakt in 2019 concrete afspraken met diverse initiatiefnemers over een bijdrage in het gebiedsfonds. Verder zijn we in gesprek met het Rijk, de Provincie, Tennet en Enexis over de aansluiting van de opgewekte stroom op het elektriciteitsnetwerk en het uitbreiden van het netwerk.</p>				

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
15	Innovatie Veenkoloniën	Veenkoloniale agrariërs zijn minder afhankelijk van overheidssteun.	Meewerken aan het uitvoeren van het Innovatieprogramma Landbouw Veenkoloniën 2012-2020 voor de Drents Groningse veenkoloniën.	2019-2020
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Er zijn geen nieuwe activiteiten te melden. We zijn aanwezig bij bestuurlijke en ambtelijke overleggen en hebben daar onze inbreng om de belangen van Stadskanaal te behartigen.</p>				
16	Waterketen	Vergroten van de doelmatigheid in de waterketen door 10% vermindering van kostenstijging, verhoging van de kwaliteit, vermindering van de kwetsbaarheid en het duurzaam inrichten van de waterketen.	Uitvoering geven aan het Bestuursakkoord Water door een gezamenlijke aanpak in het cluster Groningen-Oost. Dit cluster bestaat uit de gemeenten Stadskanaal, Westerwolde, Oldambt en het Waterschap Hunze en Aa's.	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Op 9 juli 2019 hebben wij besloten tot het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst Waterketen Groningen-Drenthe 2019 (WKGD) voor de periode van 1-1-2020 tot 1-1-2025. Met het nemen van dit besluit is de regionale samenwerking in de waterketen voor de periode 1 januari 2020 tot 1 januari 2025 geborgd. Hierdoor kunnen reeds gestarte projecten worden voortgezet en afgerond en is er nu voldoende ruimte en tijd om nieuwe projecten te starten.</p> <p>Bestaande projecten zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meten en Monitoren; • Gezamenlijk gegevensbeheer; • Waterketenkaart; • Uniform exploitatiemodel. <p>Nieuwe projecten zijn onder andere</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kwetsbaarheid verminderen: uitwisseling personeel, instroom bevorderen, maatwerkopleidingen, kennisbijeenkomsten; • Duurzaamheid versterken: warmteterugwinning, terugwinnen water, maatregelen volgens maatschappelijk meest verantwoorde kosten; • Ondersteuning van maatschappelijke opgaven: wateroverlast, droogte (klimaatadaptatie), zoetwaterbeschikbaarheid, afstemming met implementatie omgevingswet; • Nulmeting cybercriminaliteit. <p>Een aantal zaken, waaronder de organisatiestructuur (clusterindeling), moet nog worden uitgewerkt. Verwacht wordt dat deze in het najaar 2019 beschikbaar is.</p>				

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
17	Ondersteuning laaggeletterden	In 2022 zijn minimaal 25% van de laaggeletterden bereikt en is aan hen ondersteuning geboden.	Voorkomen van laaggeletterdheid door de uitvoering van het onderwijs achterstandenbeleid. Bestrijden van laaggeletterdheid door het versterken van de signaleringskracht van beroepskrachten. En door het realiseren en onder de aandacht brengen van ondersteuningsmogelijkheden, zoals onder meer: lees je me voor, abc+, we-thuis, klik in de wijk, taalcursussen Noorderpoort en straks ook de taalhuizen.	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Algemeen: We werken aan een startnotitie 'geletterdheid'. Deze notitie wordt in afstemming met allerlei samenwerkingspartners verder uitgewerkt in een plan van aanpak. Hierin wordt aangegeven op welke wijze wij met alle samenwerkingspartners ondersteuning willen geven aan laaggeletterden.</p> <p>Onderwijsachterstandenbeleid: Stichting Peuterwerk heeft het "Voorleesproject" van Vluchtelingenwerk overgenomen. In dit project wordt door vrijwilligers voorgelezen in gezinnen. Momenteel wordt er in 23 gezinnen voorgelezen.</p> <p>De Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau) screent de ontwikkeling van kinderen en heeft een signaalfunctie op verhoogd risico onderwijsachterstand en geeft voorlichting en advies. Kinderen met kans op onderwijsachterstand kunnen voorschoolse educatie volgen.</p>				
18	Taalhuizen	Een taalhuis in Stadskanaal en in Musselkanaal.	Bestrijden van laaggeletterdheid mede door het realiseren van (vooralsnog) twee taalhuizen.	2019
<p>Stand van zaken 1 september 2019 Eind 2018 is het Taalhuis in Stadskanaal van start gegaan. We werken aan de ontwikkeling van een Taalpunt in Musselkanaal.</p>				
19	Werkloosheid-percentage 2022	Een werkloosheidspercentage in 2022 dat niet hoger is dan het landelijk gemiddelde.	<ul style="list-style-type: none"> Binnen het Training en Diagnose Centrum competenties en werknemersvaardigheden van werkzoekenden efficiënt in kaart brengen. Samen met bedrijven, waaronder Wedeka, leer-werktrajecten opzetten om werkzoekenden nog beter op te leiden en te begeleiden naar werk. Goede contacten onderhouden met werkgevers in lijn met de afspraken binnen de arbeidsmarktregio Groningen Werk In Zicht. 	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019 We plegen maximale inspanning via het TDC om zoveel mogelijk mensen aan werk te helpen. We hebben deels invloed op het werkloosheidspercentage omdat naast de uitkeringen op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ ook de WW-uitkeringen van het UWV meetellen in het percentage. Het landelijk werkloosheidspercentage in 2018 was 3,9 en voor Stadskanaal lag dit in 2018 op 4,7. Ten opzichte van 2017 is dit percentage in Stadskanaal verbeterd met 1,1. Ook landelijk daalde dit percentage met 1,1 waardoor we in 2018 gelijke tred hebben gehouden.</p>				

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
20	Meer mensen uit de bijstand	Zie 19. Werkloosheidspercentage 2022	Zie 19. Werkloosheidspercentage 2022	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019 In de begroting van 2019 gaan we uit van gemiddeld 990 bijstandsuitkeringen. Per 1 augustus 2019 verstrekken we 978 bijstandsuitkeringen, het gemiddelde in 2019 tot augustus komt uit op 990 bijstandsuitkeringen.</p> <p>NB: De 978 bijstandsuitkeringen zijn overigens inclusief 74 verstrekkingen aan loonkostensubsidies in het kader van afspraakbanen en beschut werk. (We maken expliciet onderscheid tussen daadwerkelijke uitkeringen en gesubsidieerde arbeid (gefinancierd uit de BUIG).</p> <p>In de begroting 2020 gaan we uit van gemiddeld 995 bijstandsuitkeringen, waarvan 100 verstrekkingen aan loonkostensubsidies in het kader van afspraakbanen en beschut werken.</p>				
21	Aantrekkelijk betaald werk	Werken loont: betaald werk is aantrekkelijker dan het leven van een uitkering.	Uitvoering geven aan de Beleidsregels Activeringspremie Participatiewet Stadskanaal 2018 (B&W-besluit van 3 juli 2018).	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019 In het laatste kwartaal van 2019 wordt de werking van de beleidsregels activeringspremies Participatiewet Stadskanaal 2018 door ons geëvalueerd. Dit kan eventueel leiden tot aanpassen van de beleidsregels.</p>				

Stadskanaal leeft!

“Kwaliteit in wonen en leven. Goede zorg voor onze inwoners. Een gemeente waar iedereen, van jong tot oud, zich op zijn plek voelt. Daar staan wij voor. Onze rol als overheid is wel veranderd. We zijn meer ondersteunend, regisserend en faciliterend geworden. We regelen het niet meer zelf, maar maken het wel mogelijk. We organiseren zelfinitiatief en helpen waar nodig. We staan voor een samenleving die zoveel als mogelijk vanuit eigen kracht werkt aan oplossingen voor problemen of nieuwe kansen en ambities. Voor hen die het niet op eigen kracht kunnen, bieden we een vangnet en praktische ondersteuning. Onze inwoners moeten de gemeente hierbij ervaren als een goede dienstverlener en een betrouwbare en professionele partner om dit te realiseren.

Een gemeente waar het goed wonen en leven is, heeft ook behoefte aan kwalitatief goede voorzieningen. We zijn trots op wat Stadskanaal te bieden heeft. Goede winkelvoorzieningen, een streekziekenhuis, aansprekende evenementen, een prachtig Theater Geert Teis en kwalitatief prima onderwijs verzorgd door de basisscholen, het voorgezet onderwijs Ubbo Emmius en het Regionaal Opleidingscentrum Noorderpoort. Maar daarnaast ook een mooie natuur waar volop ruimte is om te genieten en te recreëren. Stadskanaal heeft het beste wat de Veenkoloniën en Westerwolde te bieden hebben. Onze dorpen kennen een actief verenigingsleven steunend op vele betrokken vrijwilligers. Iets om trots op te zijn. Maar er zijn ook nog wensen. Voor Stadskanaal, met een belangrijke centrumfunctie, maar ook voor onze buurgemeenten, is een goede spoorverbinding uit het oogpunt van werkgelegenheid, onderwijs én leefbaarheid erg belangrijk. Op het Mercurius Business Park is al ruimte gereserveerd voor een modern Transferium (P+R). Snel internet in het buitengebied is broodnodig. Zaken die mede bepalen dat Stadskanaal ook in de toekomst een gemeente is die aantrekkingskracht heeft!”

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
22	Regionaal woon-en leefbaarheidsplan	Tegengaan van leegstand en verpaupering als gevolg van de bevolkingskrimp in Oost-Groningen.	Op basis van de met de regio gemaakte prestatieafspraken op het gebied van wonen en leefbaarheid een nieuwe Woonvisie opstellen (dan wel een aanpassing op de bestaande Woonvisie) en voorts uitvoering geven aan projecten zoals omschreven in de Menukaart Oost-Groningen via twee pijlers: Pijler Wonen: <ul style="list-style-type: none"> • Aanpak voorkomen verpaupering en waardedaling • Verduurzaming en woonlastenverlaging particuliere woningvoorraad • Rotte Kiezen-aanpak • Inpondfonds (met mogelijke sloop op termijn) • Transitie-/sloopfonds • Aanpak regionaal deprogrammeren woningbouwplannen Pijler Voorzieningen: <ul style="list-style-type: none"> • Intervisie Voorzieningen 	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019

Wij gaan er nog steeds vanuit dat de samenwerking na 2020 verder gaat. De opgave voor de regio als gevolg van de effecten van de bevolkingskrimp wordt in de toekomst namelijk alleen maar groter. Er wordt gewerkt aan het verkrijgen van middelen bij het Rijk voor de periode na 2020.

Voor wat betreft de pijler Wonen wordt ingezet op de “rotte kiezen aanpak”. De verduurzaming van de particuliere woningvoorraad wordt in 2019/2020 via een pilot opgepakt in het kader van de gebiedsontwikkeling Musselkanaal. Voor wat betreft de pijler Voorzieningen ontbreekt op dit moment de regionale capaciteit om dit op te pakken.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
23	Gebiedsontwikkeling Musselkanaal	Versterking van het woon-, en economische klimaat in Musselkanaal.	Uitvoering geven aan het gebiedsontwikkelplan Musselkanaal dat gebaseerd is op de vier pijlers: wonen, economie, collectieve ruimten en sociaal.	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019

Algemeen;

Het communicatieplan wordt uitgevoerd. Dit betreft onder andere een voorlichtingsfilm, nieuwsbrieven etc. en publicaties in vakbladen. De impact van de brand in het centrum is zowel op inhoud als op de belasting van betrokken partijen groot.

Wonen:

In de terugbouwopgave zijn nog ongeveer 12 woningen te bouwen. Er is hierbij gekozen om prioriteit te geven aan de brandlocatie. De planvorming heeft echter meer tijd nodig dan oorspronkelijk gepland. Op de brandlocatie is ruimte voor ongeveer zes woningen. Voor de overige zes woningen wordt een inventarisatie uitgevoerd naar mogelijke locaties. Marktstraat 66-68 is aangekocht en gesloopt. Wij stemmen met Lefier af over ontwerp, procedures en het maken van een planning. Voor de nieuwbouwlocatie Kerkstraat-Badstraat is inmiddels een inloopavond over het aangepast ontwerp inrichting openbaar gebied geweest. De bestemmingsplanprocedure gaat starten. Ook hier stemmen wij af met Lefier over ontwerp, procedures en maken planning. Daarnaast wordt in het najaar van 2019 gestart met een pilot voor de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad. Hiervoor is een aantal buurten aangewezen.

Economie:

De pijler economie is onder aanvoering van de ondernemersvereniging, door ondernemers uitgewerkt in een plan van aanpak. Als gevolg van de brand zal dit plan van aanpak door de partijen worden geactualiseerd. Door de brand worden extra investeringen gevraagd voor de herinrichting van de brandlocatie en de vrijgekomen openbare ruimte. Voor de herinrichting van de openbare ruimte is inmiddels subsidie aangevraagd bij de provincie in het kader van 'leefbaarheid krimpgebieden'. Daarnaast is aanvullende financiering nodig voor de aanschaf van gronden van derden. Een deel wordt namelijk openbare ruimte en een deel wordt doorverkocht aan Lefier voor de nieuwbouw van 6 van de 12 te bouwen woningen. De aanvullende financiering is voor het overgrote deel gevonden binnen de pijler Wonen. Voor het andere deel is een subsidieaanvraag in voorbereiding. De gemeente heeft ingestemd met de aankoop van deze locatie.

Collectieve ruimte en sociaal:

De verdere aanleg van de basisstructuur is in uitvoering en bewonersinitiatieven worden gefaciliteerd met een workout team en door ondersteuning van Welstad. Met nieuwsbrieven en tijdens bewonersavonden zijn omwonenden bijgepraat. Hierdoor zijn nieuwe initiatieven en plannen ingediend (waaronder het succesvolle schoolproject Knoal van de Toekomst).

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
24	Taskforce Jeugdwet Stadskanaal	De tekorten binnen de Jeugdzorg beperken, maar wel blijven investeren in preventie.	Via een Taskforce Jeugdzorg Stadskanaal beter grip krijgen op de uitvoering van de Jeugdzorg. Dit doen we via vijf werkgroepen: Data-analyse, Ketensamenwerking, Preventie, Toegang en Inhoudelijk Administratieve Organisatie.	2019

Stand van zaken 1 september 2019

- Een van de hoofdpodochten van de Taskforce is het ontwikkelen van een dashboard. Vanaf het voorjaar 2019 is het dashboard operationeel en beschikken we over actuele gegevens. Op basis hiervan worden vanaf 1 juli 2019 kwartaalrapportages gemaakt. Hiermee proberen we steeds meer grip te krijgen op de uitgaven binnen de Jeugdzorg.
- Voorjaar 2019 is door de Taskforce op twee gebieden een analyse gemaakt op basis van dossieronderzoek, namelijk: de top 50 van cliënten met de hoogste indicatiewaarde en stapelproducten. De top 50 omvat zowel ZIN als PGB. Stapel-producten doen zich voor bij cliënten die op enig moment vier of meer producten in ZIN ontvangen. Dit heeft geresulteerd in een "Maatregelenplan Taskforce, analyse stapeling en top 50". Vanaf 1 juli 2019 wordt gewerkt aan de uitvoering van dit maatregelenplan. Kern hiervan is dat zwaar wordt ingezet op de toetsing van de individuele beschikkingen in het CJGV om de kwaliteit van de indicaties te verhogen en de werkprocessen verder te optimaliseren. Ook monitoren wij het komend half jaar of dit leidt tot kostenbesparingen.
- Er zijn gesprekken gestart met Cosis om te komen tot een pilot 'gezinsvoorzieningen'. Dit houdt in dat we met Cosis afspraken willen maken dat zij, voor een nog nader te bepalen bedrag, de totale regie pakken over een aantal gezinnen waarin meerdere gezinsleden problemen hebben. Beoogde startdatum hiervan is 1 januari 2020.
- Ook zijn er voorbereidingen getroffen voor de start van een pilot 'Gezinsklas' in het primair onderwijs (PO) met cofinanciering van het Samenwerkingsverband. Doel is om te komen tot een algemene voorziening, om zo doorgeleiding naar de duurdere 2e lijn te voorkomen. Beoogde startdatum hiervan is oktober 2019.
- Tenslotte is er een aanzet gegeven om te komen tot een Jeugd- en ondersteuningsteam Stadskanaal. Verdere uitwerking volgt in het najaar van 2019.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
25	Eén gezin, één plan, één regisseur	Meer persoonlijke aandacht en maatwerk in contacten met inwoners. Bij verstrekken van voorzieningen op het gebied van Wmo, Jeugd- en Participatiewet nadruk op persoonlijke ontwikkeling. Betere kwaliteit tegen lagere kosten.	<ul style="list-style-type: none"> • Continu scholen van gemeentelijke consulenten in onder andere gesprekstechnieken, wijkgericht en integraal werken. • Aanschaf ICT-systeem waarmee de individuele ICT-systemen van Wmo, Jeugd- en Participatiewet worden gekoppeld. Verbeteren monitoring door het inzichtelijk maken en koppelen van de gegevens Wmo, Jeugd en Participatiewet in een "monitor sociaal domein". • Realiseren maatwerk budget om acute problemen die vragen om snelle maatregelen te kunnen oplossen. • Domein overstijgende werkgroepen installeren, ook problematiek en thema gericht, met als doel tot goede integrale samenwerking te komen. 	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019

Uitgangspunt is één gezin, één plan, een regisseur. De werkelijkheid is echter weerbarstig en wij zijn nog steeds bezig om dit verder door te ontwikkelen en te professionaliseren. Hieronder laten we zien op welke gebieden we momenteel actief zijn.

- Het sociale domein is geen statisch geheel, maar volop in ontwikkeling. Om binnen het sociale domein goed te kunnen samenwerken in het kader van één gezin, één plan, één regisseur is het essentieel dat iedereen dezelfde taal spreekt. Daarom hebben wij de zogenaamde kerndefinities bijgesteld en geactualiseerd. We hebben het dan bijvoorbeeld over: casusregie, eigenverantwoordelijkheid etc. Deze worden zowel intern als extern besproken.
- Vanaf het voorjaar 2019 zijn er maandelijks op locatie afspraken met onze ketenpartners om elkaar beter te leren kennen en om samenwerkingsonderwerpen met elkaar te bespreken.
- Uitgangspunt is dat wij volgens het zogenaamde "picknicktafel" model de samenwerking met onze ketenpartners met betrekking tot één gezin, één plan, een regisseur samenwerken. Een aparte verbindingsfunctionaris jaagt de interne en externe samenwerking op dit gebied continue aan.
- We hebben besloten tot de aanschaf van een zogenaamd regiesysteem Sociaal domein. De planning is dat dit systeem per 1 januari 2020 operationeel is. Dit regiesysteem verbindt de afzonderlijke automatiseringspakketten voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet met elkaar waardoor we veel sneller in beeld hebben of er binnen gezinnen meerdere problemen spelen. Tevens genereert dit systeem ook data-gegevens die wij weer kunnen gebruiken voor de inhoudelijk en financiële monitoring van de uitvoering in het Sociaal domein. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is binnen dit systeem geborgd.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
26	Preventie Jeugd en Gezin	<ul style="list-style-type: none"> • Vermindering van drugsgebruik onder jongeren in Stadskanaal en verbeteren van de veiligheid. • Vermindering aantal problematische scheidingen. • Vermindering doorverwijzingen naar jeugdhulpvoorzieningen die via de huisartsen verlopen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoger gebruik van bestaande en meestal vrij toegankelijke algemene voorzieningen ten behoeve van jeugd en gezinnen. GGD Groningen, Verslavingszorg Noord-Nederland (VNN) en Welstad maken een plan van aanpak. • Bekendheid en gebruik van het Steunpunt Vroeghulp vergroten. Een zorgroute maken, instructie medewerkers CJGV en ketenpartners. • Het inzetten van een ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG) die huisarts en het CJGV-team ondersteunt en adviseert bij het opschalen en afschalen. In 2017 is een pilot gestart in Stadskanaal. Vanaf september 2018 als doel ook de huisartsen in Musselkanaal en Onstwedde aan te haken. • Bestaande ondersteuningsmogelijkheden, laagdrempelig toegankelijker én kenbaar maken. 	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019

Anti-drugsaanpak:

Er worden voorbereidingen getroffen om het uitvoeringsplan te presenteren aan de scholen en het te integreren in de werkwijze van GGD, VNN en Welstad.

Aanpak (v)rechtscheidingen:

Het bereiken van doelgroepen ten behoeve van vrijwillige hulpverlening vereist een langdurige aanpak. We blijven onze inzet uit 2017 en 2018 continueren en verbeteren. Het gaat dan onder andere om aandacht op de gemeentepagina, het actief betrekken van het primair onderwijs, promotie bij lokale hulpverleningsorganisaties door onze verbindingsfunctionaris en training van medewerkers GGD, Welstad, CJGV, OJG & Peuterspeelzalen.

Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG):

Voor de kern Stadskanaal is de pilot nu overgegaan naar een reguliere aanpak. Voor Musselkanaal bevindt het zich nog in de pilotfase. Dit komt omdat de OJG-ers daar later zijn gestart.

Vrij toegankelijke Algemene voorzieningen:

Om het gebruik van vrij toegankelijke algemene voorzieningen te bevorderen is een website in de maak waarop inwoners en hulpverleners zelf de benodigde hulp kunnen zoeken.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
27	Wet maatschappelijke ondersteuning	Wmo-maatwerkvoorzieningen voldoen aan de wet. Versterking van het Wmo-beleid door onder andere de transformatie doelen nader te concretiseren en uit te voeren.	<ul style="list-style-type: none"> Voor de komende periode zijn er 4 speerpunten. Opstellen nieuwe Nota Wmo/Gezondheid. Aanpassing verordeningen en beleidsregels als beleidsontwikkeling en/of wijziging van wet- en regelgeving daar aanleiding voor geven. Inkoop: in het najaar van 2019 start het proces voor de inkoop van de begeleidingstaken voor de periode vanaf 2020. Daarbij zal aansluiting gezocht worden bij de inkoop van Beschermd Wonen dat mogelijk vanaf 2020 van de Centrumgemeente overgaat naar de lokale gemeenten. Stimuleren van het levensloopbestendig maken van woningen, zodat mensen langer thuis kunnen blijven wonen door het uitvoeren van de Verordening Blijverslening Stadskanaal 2018. 	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019

Nota Gezondheidsbeleid:

In 2019 wordt een nota gezondheidsbeleid aan de raad aangeboden.

Aanpassingen in verordeningen en beleidsregels:

De Verordening en de nadere regels moeten we aanpassen als gevolg van de wetswijziging Wmo 2020. Voor 1 januari 2020 moet de Verordening Wmo en als het mogelijk is, ook de nadere regels, zijn aangepast zodat gewerkt kan worden vanuit de wetswijziging abonnementstarief. Voor het eind van 2019 zullen wij u hiervoor een voorstel doen.

Inkoop:

- De inkoop van medische advisering is afgerond.
- Er is een evaluatie van de Ommelander inkoop gestart. Dit betreft de begeleidingsproducten. De resultaten van de Ommelander evaluatie worden betrokken bij de nieuwe inkoop van de begeleidingsproducten vanaf 1-1-2022. Deze nieuwe inkoop heeft samenhang met de ontwikkelingen Beschermd Wonen en de zorg voor Verwarde personen/GGZ. Vanwege de complexiteit en de regionale afstemming hierin zijn de voorbereidingen voor deze inkoop inmiddels gestart. Uw raad wordt eind 2019 of begin 2020 hierover nader geïnformeerd.
- De contracten voor OZ/OH worden voor 1 oktober nogmaals met een jaar verlengd voor 2020.
- Factteam jeugd 18+: Voor de zorg voor een specifieke groep jongeren met complexe problematiek van 18 jaar en ouder zijn nadere regionale afspraken gemaakt.

Blijverslening:

Door een te strak regelpakket was het nagenoeg niet mogelijk om een Blijverslening te verstrekken op basis van een consumptief krediet. Aanvragen bleven hangen of werden afgewezen om het feit dat aanvragers 75 jaar of ouder zijn. Het leeftijds criterium werd gezien als een risico, maar dit blijkt niet het geval te zijn. De leeftijds grens is daarom officieel losgelaten waardoor inmiddels diverse aanvragen in behandeling zijn genomen en kredieten kunnen worden verstrekt.

Taskforce Wmo:

Er is een onderzoek gestart om in beeld te brengen welke mogelijkheden er zijn in de Wmo om de kosten te beheersen.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
28	Woonvisie actualiseren	De woningvoorraad is kwantitatief en kwalitatief afgestemd op de woonbehoefte van inwoners (onder andere senioren, gezinnen, jongeren).	Prestatieafspraken maken met de regionale woningbouwcorporaties.	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019

Wij hebben inmiddels ingestemd met het plan van aanpak actualisatie van de Woonvisie. Dit plan van aanpak is inmiddels in een informerende commissievergadering besproken. In december 2019 volgt een opiniërende commissievergadering waarin de concept Woonvisie wordt besproken. Daarna wordt deze in het eerste kwartaal 2020 eerst ter inzage gelegd. Daarna wordt het aan de gemeenteraad aangeboden voor definitieve vaststelling.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
29	Beschermd wonen en opvang	Voorzien in een passend ondersteuningsaanbod voor inwoners die te maken hebben met een psychiatrische of psychosociale achtergrond en onvoldoende op eigen kracht kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.	<ul style="list-style-type: none"> • Het bieden van begeleid wonen aan jongeren. Begeleid wonen voorziet in een belangrijke behoefte om maatschappelijk kwetsbare jongeren lokaal te ondersteunen naar zelfstandig wonen. • Aan de hand van het plan van aanpak Groninger Gemeenten de transformatie van Beschermd wonen en opvang verder uitwerken voor de lokale situatie. Dit betreft inwoners met complexe en/of meervoudige problemen die een vorm van begeleid/betaalbaar wonen nodig hebben in samenhang met passende zorg. In ieder geval gaat dit om de doelgroepen Beschermd Wonen, statushouders, inwoners met dementie, inwoners met ernstige psychiatrische aandoeningen, ex-gedetineerden en jongeren die een vorm van begeleid/betaalbaar wonen nodig hebben. 	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019

In aanvulling op de rapportage in de Voorjaarsnota 2019 worden de volgende actualiteiten aangegeven.

Algemeen:

Rijk en gemeenten zijn op 2 juli 2019 overeengekomen om in tien jaar tijd tot een objectief verdeelmodel en algehele doordecentralisatie van beschermd wonen te komen. Dat betekent dat gemeenten in die periode geleidelijk overstappen van de huidige historische verdeling over centrumgemeenten naar een volledig objectieve verdeling over alle gemeenten. Het "ingroei-pad" begint in 2021, waarbij de middelen in 2021 100% historisch worden verdeeld. In 2022 wordt een deel van de middelen voor het eerst objectief verdeeld. De centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor bestaande cliënten. De nieuwe cliënten vallen vanaf 2022 onder de verantwoordelijkheid van de individuele gemeenten. De Groninger gemeenten zullen deze nieuwe context betrekken bij de afspraken over het Groninger verdeelmodel.

Uitstroom Beschermd Wonen

Op 8 juli 2019 is er door de vijf Oost-Groningse gemeenten een startconferentie georganiseerd met als doel het op gang brengen van de afspraken die gemaakt zijn in het Convenant Huisvesting (ex) cliënten Beschermd Wonen (juni 2018). De uitkomsten hiervan worden verwerkt in een plan van aanpak voor de gemeente Stadskanaal gericht op het versterken van de uitstroom van cliënten Beschermd Wonen uit een intramuraal setting en het mogelijk maken van zelfstandig wonen met begeleiding. Er is samenhang met de invoering van nieuwe wetgeving verplichte wet op de GGZ. Er wordt daarom ingezet op het ontwikkelen van samenhangend beleid voor alle psychische kwetsbaren in relatie tot de ontwikkelingen beschermd wonen.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
30	Veiligheid in gezin en samenleving	Een veilig thuis voor iedereen zonder agressie en geweld.	Het realiseren van een sluitende aanpak voor daders, slachtoffers en eventuele aanwezige kinderen van huiselijk geweld en huisverboden.	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019

Veiligheid wordt sinds de start van CJGV in 2011 in Stadskanaal nog nadrukkelijker integraal opgepakt. Dat doen we doordat:

- binnen het CJGV wordt samengewerkt tussen professionals met verschillende achtergronden;
- er wordt ingezet op "het systeem" waar problematiek zich voordoet. Het kan hier gaan om het gezin, maar ook rondom een specifieke doelgroep of bij een specifieke plaats;
- we aansluiten bij het project MDA++ en vanuit onze gemeente casussen aandragen. Binnen het project MDA++ wordt gekeken of een zeer complexe casus op het gebied van huiselijk geweld regionaal opgepakt kan worden.

Op de volgende onderdelen staat deze integraliteit op dit moment voor ons (extra) onder de aandacht:

- het opstellen en invoeren van een vernieuwde gemeentelijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- het verder integreren en inhoudelijk verbeteren van de werkwijze Sings of Safety. Dit is een werkwijze die alle betrokken professionals efficiënte en eenduidige handvatten geeft bij het omgaan bij situaties met onder andere huiselijk geweld, kindermishandeling, (vecht)scheidingen, overlast, etc.;
- het gezamenlijk ontwikkelen van het nieuwe beleidsplan Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2024.

Verder zetten we sterk in op de integratie van de samenwerking tussen de gemeentelijke medewerkers zoals: consulenten jeugd, leerplicht, OGGZ, Wmo en beleidsmedewerker OOV. Enerzijds om de bestaande OGGZ structuur verder te verbeteren, anderzijds om ons ook voor te bereiden op de komst van nieuwe(re) gemeentelijk taken op het gebied van Beschermd Wonen, Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg en GGZ-inloop.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
31	Refaja Ziekenhuis	Behoud van het Refaja Ziekenhuis als een plek waar kwalitatief hoogwaardige ziekenhuiszorg wordt geboden.	Kwalitatief goede, volwaardige, betaalbare en toegankelijke zorg voor onze inwoners zo dichtbij mogelijk organiseren samen met relevante (zorg)partijen. Wij volgen de overlegstructuur voor het ontwikkelen van een lange termijnvisie onder regie van de zorgverzekeraars. Daarnaast blijven wij aangesloten op de Drentse Zorgtafel en starten wij een Zuid-Oost Groninger taskforce die zich specifiek gaat richten op de zorgstructuur in Zuid-Oost Groningen met daarin een prominente plek voor het Refaja. Wij kijken bij die visieontwikkeling verder dan het acute probleem van de verloskunde/kindergeneeskunde. Dat doen wij vanuit onze verantwoordelijkheid voor het welzijn van de inwoners in de regio Zuid-Oost Groningen en Zuid-Oost Drenthe en voor de totale werkgelegenheid en leefbaarheid van de gehele regio.	2019

Stand van zaken 1 september 2019

Inmiddels is duidelijk geworden dat het Refaja ziekenhuis wordt omgebouwd tot een dagziekenhuis waar specifieke behandelingen plaats gaan vinden. Welke behandelingen is nog niet duidelijk. Alle poliklinische behandelingen en controlebezoeken blijven wel mogelijk in het Refaja ziekenhuis. Het beeld is nu dat de afdeling spoedeisende hulp voor complexe situaties sluit per 1-1-2020. Wel blijft in het ziekenhuis een basisspoedpost zeven dagen per week open van 8:00 tot 23:00 uur voor niet-levensbedreigende acute situaties. Voor complexe spoedeisende situaties kan men 24/7 terecht in Scheemda, Assen, Emmen of Groningen. De ambulancediensten worden hierop ingeregeld. Voor alle gemeenteraden uit de regio is er op 6 juni 2019 een bijeenkomst geweest waar nadere uitleg is gegeven vanuit het perspectief van Treant.

Als gevolg van de veranderingen in de acute zorg voorzien we een groter belang voor een dekkend netwerk van AED's om bij hartproblemen snel eerste hulp te kunnen bieden. Daarnaast voorzien we, als gevolg van de keuzes om langdurige opnames en ingrepen te spreiden over de regioziekenhuizen, oplopende kosten. De kosten hebben betrekking op het vervoer van cliënten, bezoek van familie etc. en de Wmo-verstrekingen van de gemeente. Deze twee lijnen (AED's en vervoer) gaan we nader uitwerken.

In het najaar wordt meer duidelijkheid verwacht over welke zorg in welk ziekenhuis uitgevoerd gaat worden (electieve zorg). Ook wordt dan meer duidelijk verwacht over de zogenaamde netwerkzorg (samenwerking tussen diverse ketenpartners).

De veranderingen bij Treant lopen gelijk op met de landelijke beweging "de juiste zorg op de juiste plek". Deze beweging beoogt een verschuiving van ziekenhuiszorg naar de eerste lijnszorg. Dit heeft impact op het werk van diverse ketenpartners zoals de huisartsen, de wijkverpleging, verpleeghuizen en het gemeentelijke sociale domein. Via de zorgtafel Zuid Groningen willen wij dit proces gaan aansturen voor onze regio. De zorgtafel is inmiddels een keer bijeen geweest.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
32	Toezicht Wmo en Jeugd	Zorgverlening Wmo en Jeugd is rechtmatig, doelmatig en kwalitatief op orde.	Organiseren van regionale samenwerking, het opstellen van uitvoeringskaders voor en scholing van toezichthouders.	2019-2022
Stand van zaken 1 september 2019				
We werken in de regio Zuidoost-Groningen samen in de uitvoering van het toezicht op de kwaliteit en rechtmatigheid van Wmo en het toezicht op de rechtmatigheid bij de Jeugdzorg. Het toezicht op rechtmatigheid hebben wij intern geregeld. Voor het toezicht op de kwaliteit van de Wmo is met de vaststelling van de Ambitienota 2020-2023 op 8 juli 2019 besloten om in deze begroting hier structureel € 60.000,00 voor op te nemen.				
33	Wijkcentrum Cereswijk	Een wijkcentrum in Cereswijk waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en educatie kunnen krijgen.	Het voormalig schoolgebouw De Meander transformeren tot Wijkcentrum Cereswijk.	2019
Stand van zaken 1 september 2019				
Het wijkcentrum (MFA) is inmiddels opgeleverd en zal op 27 september 2019 officieel worden geopend. De contracten zitten in de afrondende fase en de gebruikers zijn inmiddels verhuisd en zetten hun activiteiten daar verder voort. De sloop van de Stobbe is in voorbereiding. De sloop van De Badde, Schoolstraat 63 te Musselkanaal, is tot nader orde uitgesteld. Dit is nog afhankelijk van de definitieve bepaling van de bestemming van deze locatie.				
34	Meerjarenplan Onderwijshuisvesting	Een Meerjarenplan Onderwijshuisvesting dat draagvlak heeft van de schoolbesturen en dat past binnen de financiële kaders van de gemeente.	Besluitvorming over het Masterplan Onderwijshuisvesting Stadskanaal voorzien van een planning, prioritering en financiering.	2019
Stand van zaken 1 september 2019				
De verdiepingsslag op het concept onderwijshuisvestingsplan moet nog worden uitgevoerd. Dit krijgt in het najaar van 2019 een vervolg.				

35	Onderzoek ombudsfunctie	Een onafhankelijke functie die: <ul style="list-style-type: none"> • klachten, over de wijze waarop de gemeente zich tegenover inwoners, bedrijven en instellingen gedraagt, onderzoekt; • klachten oplost; • vertrouwen in de overheid herstelt; • de overheid laat leren van de klachten. 	Een onderzoek starten naar de mogelijkheden om dit lokaal of regionaal te kunnen organiseren.	2019
----	-------------------------	---	---	------

Stand van zaken 1 september 2019

Het onderzoek is nog niet afgerond.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
36	Terugdringen eenzaamheid	Het verminderen van eenzaamheid en tegengaan van sociaal isolement.	Op basis van het meest actuele GGD-gezondheidsprofiel een plan van aanpak ontwikkelen.	2019
Stand van zaken 1 september 2019				
Er zijn inmiddels met vele partijen (Ouderenbonden, Participatieraad, Welstad, Bibliotheek etc.) gesprekken geweest. Op basis hiervan hebben wij de behoeften in kaart gebracht. In een aparte werkgroep zullen we een en ander verder uitwerken in een concreet plan van aanpak.				
37	Preventie schuldhulpverlening	Proberen te voorkomen dat inwoners met schulden te maken krijgen. Inwoners met schulden hebben we in beeld en helpen we met een traject van schuldhulpverlening.	Met de GKB zijn wij in gesprek voor het ontwikkelen van een preventieplan. Het doel is om preventieactiviteiten die nu nog een incidenteel karakter hebben, structureel in te bedden in ons beleid. Om inwoners met schulden eerder in beeld te hebben wordt de VoorzieningenWijzer in samenwerking met wooncorporaties, Welstad en Humanitas Thuisadministratie op grote schaal ingezet.	2019-2022
Stand van zaken 1 september 2019				
Op 24 juni 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met het beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening gemeente Stadskanaal 2019-2022. Op basis hiervan zullen wij, conform de uitgangspunten in het beleidsplan, de komende vier jaar de preventieactiviteiten in gaan richten.				
38	Intensivering armoedebeleid	Generatie armoede doorbreken en geen armoede onder kinderen.	Met Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport, Jeugdfonds Cultuur en Stichting Welstad ervoor zorgen dat alle kinderen uit gezinnen met een laag inkomen worden bereikt en waar nodig van directe hulpverlening worden voorzien. Om generatie armoede te doorbreken zijn wij aangesloten bij de Alliantie van Kracht. Hier wordt aan de hand van leerkringen, wetenschappelijk onderzoek en bestuurlijk overleg gezocht naar handvatten om generatie armoede te doorbreken.	2019-2022
Stand van zaken 1 september 2019				
Uit het onderzoeksrapport van Cebeon is naar voren gekomen dat wij in verhouding tot andere gemeenten meer geld uitgeven aan armoedebestrijding dan dat wij hiervoor van het Rijk ontvangen. Tijdens de vaststelling van de ambitiesnota op 8 juli 2019 is besloten te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om hierop te bezuinigen waarbij dit niet te koste mag gaan van de kwaliteit. Een aanvullend onderzoek, dat dit najaar start, moet hierover meer duidelijkheid geven.				

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
39	Rookvrije generatie	Ieder kind dat geboren wordt, krijgt de kans om volledig rookvrij op te groeien.	Plan van aanpak maken op welke wijze de gemeente kan gaan bijdragen aan de doelstelling van een rookvrije generatie.	2019
Stand van zaken 1 september 2019				
Het thema roken maakt integraal onderdeel uit van de nog vast te stellen kadernota gezondheidsbeleid Stadskanaal 2019-2023. We zijn bezig met een notitie "Route naar rookvrij Stadskanaal" om het roken in de nabijheid van kinderen op bijvoorbeeld schoolpleinen, speelplaatsen, sportterreinen etc. te ontmoedigen. Dit willen wij vervolgens via een convenant met allerlei partijen bekrachtigen.				
40	Toekomst binnensportaccommodaties/sporthal Stadskanaal	Voldoende capaciteit voor het bewegingsonderwijs in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Een toekomstbestendige en betaalbare binnensportaccommodatie structuur die recht doet aan de behoefte van het onderwijs en sport.	Starten met een verkennend onderzoek naar de gewenste binnensportaccommodatie structuur in de kern Stadskanaal. Op basis daarvan maatregelen voorbereiden en/of plannen ontwikkelen.	2019
Stand van zaken 1 september 2019				
Er is de afgelopen periode in kaart gebracht wat de komende jaren de verwachte ruimtelijke behoefte is. Dit is uitgewerkt in bezettingsuren. We onderzoeken nu in hoeverre de huidige circa vijftig jaar oude accommodaties hiervoor geschikt zijn, wat de te verwachten onderhoudskosten zijn en/of vervangende nieuwbouw een optie is. Een alternatieve optie is om geen nieuwbouw te plegen maar de Spont en een drietal gymzalen te renoveren (inclusief de gymzaal Neuteboomstraat). De opties worden verder uitgewerkt en via een afzonderlijk voorstel aan de raad voorgelegd.				
41	Toekomst zwembaden	Duidelijkheid over de toekomst van de zwembaden door middel van besluitvorming in 2019.	De besturen van de zwembaden in Musselkanaal, Onstwedde en Stadskanaal hebben gewerkt aan een plan waarin is aangegeven hoe de toekomst van hun bad(en) wordt gezien. Deze plannen worden betrokken bij besluitvorming over de toekomst van de baden.	2019
Stand van zaken 1 september 2019				
De drie lokale werkgroepen zijn gevraagd met plannen te komen over de toekomst van 'hun' zwembad voor de komende 10 jaren. Vooraf zijn hiervoor geen kaders benoemd. Op basis van die plannen, de financiële positie van de gemeente Stadskanaal en de rapportages van ICS en het Huis voor de Sport is bij de behandeling van de Ambitiesnota 2020-2023 door de raad besloten de drie zwembaden open te houden.				
Op basis van de door de werkgroepen ingediende plannen wordt in overleg met iedere werkgroep afzonderlijk nu een model uitgewerkt. Uitgangspunt is dat er concrete, strakke en taakstellende afspraken gemaakt worden voor een structurele en duurzame uitvoering van de toekomstige exploitatie. Eind van 2019 worden de afspraken met de werkgroepen in een voorstel aan de raad voorgelegd.				

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
42	Huisvestingsproblematiek van de Neuteboomschool en de Maarsborg	De huisvestingsproblematiek van de Mr. Neuteboomschool en de Maarsborg is opgelost, zo mogelijk in samenhang met kinderopvang, wijkcentrum, binnensport en/of andere voorzieningen in Maarsveld.	Starten met de voorbereiding.	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019 De gemeenteraad heeft ingestemd met scenario II. Dat wil zeggen: "Nieuwbouw van beide scholen in één multifunctionele accommodatie, mogelijk in samenwerking met Kids First". Ook wordt onderzocht of een wijkvoorziening in het gebouw gevestigd kan worden. De definitieve kredietaanvraag aan de gemeenteraad staat gepland voor begin 2020.</p>				
43	Goede recreatieve en toeristische verbindingen tussen zowel het gebied Westerwolde, de Veenkoloniën als de Drentse Hondsrug	Zowel de lokale economie als de werkgelegenheid op toeristisch gebied versterken.	Op het gebied van marketing en promotie van de toeristische infrastructuur de mogelijkheden voor uitbreiding van bestaande samenwerkingen met buurgemeenten verkennen en daar waar mogelijk nieuwe samenwerking(en) aangaan.	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019 In het najaar van 2019 gaan we in gesprek met de recreatieve en toeristische sector in onze gemeente. Het is allereerst een kennismaking, maar ook een vooruitblik op het seizoen 2020. Vanuit de sector willen we graag input krijgen over de verbindingen en wat beter zou kunnen.</p>				

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
44	Geïntegreerde ouderenzorg als vervolg op "Samen oud"	Ouderen zijn langer zelfredzaam, ervaren meer welbevinden en hebben minder (complexe) zorg nodig. De kwaliteit van zorg verbeterd terwijl de zorgkosten afnemen of gelijk blijven.	Uitvoering geven aan het plan van aanpak voor de integrale zorg voor ouderen dat samen met gemeenten Veendam, Pekela en Menzis is opgesteld. In deze nieuwe opzet werken de huisartsenzorg, wijkverpleging en -verzorging en het gemeentelijke domein samen. Gestart wordt met de huisartsenpraktijken die de module "Geïntegreerde Zorg voor Ouderen" van de zorgverzekeraar afnemen. Deze module is een onderdeel van de nieuwe bekostigingssystematiek van huisartsen waarin de samenwerking met het sociale domein rand voorwaardelijk is gesteld.	2019-2022
<p>In het verlengde van dit project is in de drie gemeenten samen met Menzis het onderzoek "Effectief ontschotten" gestart. Daarin wordt onderzocht of er in de dienstverlening aan cliënten met zorg uit de Zorgverzekeringswet (ZvW) en Wmo sprake is van ongewenste 'dubbelingen', onvoldoende maatwerk of taken die niet door de juiste professional uitgevoerd worden.</p>				
<p>Stand van zaken 1 september 2019 In aanvulling op de rapportage in de Voorjaarsnota 2019 is aan Stichting Welstad opdracht verstrekt om korte lijnen te realiseren met alle huisartsenpraktijken voor de zorg rond kwetsbare ouderen. De Hanzehogeschool gaat binnen de gemeenten Pekela, Veendam en Stadskanaal in samenwerking met lokale zorgpartijen onderzoek doen naar voeding/risico's op ondervoeding bij thuiswonende kwetsbare ouderen.</p>				

Stadskanaal pakt aan!

“Stadskanaal kenmerkt zich door nuchterheid en een mentaliteit van gewoon doen. Onze aanpak is er één van gezonde lef en handen uit de mouwen. Wij staan voor de ‘ja, tenzij’ benadering. Als er een goed initiatief is, werken we hier graag aan mee. We zijn een tikkeltje eigenwijs en wachten niet graag af. We werken vanuit eigen kracht, zetten onze kennis en expertise in, maar realiseren ook meerwaarde door samenwerking. We faciliteren en werken samen met onze inwoners, ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties, gemeenten in de regio, de noordelijke provincies en zoeken waar nodig ook de verbinding over onze landsgrenzen. Dit doen we in projecten, in het wijkgericht werken, in bestuur en dienstverlening waarbij we actief inzetten op het werven van fondsen en subsidies. We beseffen heel goed dat economische en maatschappelijke opgaven zich niet altijd tot de gemeentegrenzen beperken. We koesteren hierbij de korte lijnen, zijn toegankelijk en werken open en transparant. We staan voor uitstekende dienstverlening en een herkenbaar en benaderbaar bestuur!”

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
45	Organisatie in Beweging	De gemeentelijke organisatie is kwalitatief en kwantitatief toekomstbestendig en toegerust voor de bestuurlijke opgaven van de gemeente en een aantrekkelijke werkgever.	Het opstellen en uitvoeren van een uitvoeringsplan “Organisatie in beweging” waarin is beschreven hoe de gemeentelijke organisatie door ontwikkelt om de koers en focus uit het Koersdocument Stadskanaal Koersvast uit te kunnen voeren.	2019

Stand van zaken 1 september 2019
Dit project loopt (zie de paragraaf Bedrijfsvoering).

46	Stadskanaal Digitaal	De dienstverlening is hoofdzakelijk digitaal en voldoet aan de eisen van privacy en informatiebeveiliging. Medewerkers kunnen plaats- en tijdonafhankelijk werken.	Uitvoering geven aan het informatiebeleidsplan voor de periode 2018 tot 2020.	2019-2020
----	----------------------	--	---	-----------

Stand van zaken 1 september 2019
De geplande ICT-projecten worden deels in 2019 uitgevoerd en een deel wordt doorgeschoven naar 2020. Dit laatste heeft te maken met de complexiteit en capaciteit.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
47	Een daadkrachtig, open en integer bestuur	Inwoners, bedrijven en instellingen hebben vertrouwen in het gemeentebestuur.	Wij volgen actief de ontwikkelingen in onze gemeente en waar nodig ondernemen we actie. Wij zijn eerlijk en open en hebben geen verborgen agenda's. Ook zijn we betrouwbaar. Voor ons geldt: “afspraak is afspraak”. Onze besluiten nemen we zorgvuldig en afgewogen en we communiceren hierover zo open mogelijk.	2019-2022

Stand van zaken 1 september 2019
In de raadsvergadering van 25 februari 2019 is de nieuwe “Gedragscode integriteit bestuurders Stadskanaal 2019” vastgesteld. Deze gedragscode is een leidraad bij het bewerkstelligen van een open, transparante en integere bestuurscultuur.

Het thema integriteit is met de gemeenteraad regelmatig onderwerp van gesprek.

48	Een transparant, betrokken en zichtbaar gemeentebestuur	Inwoners -jong en oud-, ondernemers en maatschappelijke instellingen voelen zich betrokken bij het democratisch proces.	Wekelijks houden wij op dinsdagmorgen van 9.00-11.00 uur op afspraak spreekuur voor onze inwoners. Gedurende onze collegeperiode bezoeken we alle 13 dorpen en wijken. Wij bezoeken regelmatig bedrijven en maatschappelijke organisaties en zijn zo veel mogelijk aanwezig tijdens allerlei evenementen in onze gemeente.	2019-2022
----	---	---	--	-----------

Stand van zaken 1 september 2019
Deze ambitie verloopt zoals aangegeven in de kolom “Wat doen wij daarvoor”.

49	Herindeling	Een bestuurskrachtige en toekomstbestendige gemeente.	In het Bestuursakkoord hebben we afgesproken dat we nog steeds willen herindelen maar dat we initiatieven van anderen afwachten.	2019-2022
----	-------------	---	--	-----------

Stand van zaken 1 september 2019
Er zijn geen actuele ontwikkelingen.

Nr	Ambities	Wat willen wij bereiken?	Wat doen wij daarvoor?	Periode
50	Doorontwikkeling wijkgericht werken	Samen met bewoners en instellingen vroegtijdig signaleren van ontwikkelingen in de wijk en er adequaat op acteren.	Het opstellen van wijkvisietrajecten. Ze bestaan uit de onderdelen kijk op de wijk, wijkanalyse, wijkvisie, wijkprogramma en projectenagenda. De wijkvisietrajecten stellen ons in staat om met onze partners, op strategisch, tactisch en uitvoerend niveau integraal aan het uiteindelijke doel "leefbare wijken" te werken.	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Participerende overheid: Verschillende initiatieven in de dorpen en wijken zijn vanuit de bewoners opgezet bijvoorbeeld: eigen beheer en onderhoud dierenweide, opzetten van activiteiten in buurtcentrum of wijk, start eigen dorpsvisie, initiatieven collectieve ruimte. Buurtwerk heeft hierin een faciliterende rol.</p> <p>Rollen en taken van wijkraden: Nagenoeg alle wijkraden hebben bij de aanvraag van het wijkbudget een overzicht ingeleverd met hun rollen in combinatie met het jaarplan 2020. Hierover vinden gedurende het jaar gesprekken plaats.</p> <p>Wijkanalyse/wijkdashboards: De wijkdashboards zijn gereed.</p> <p>Wijkvisietrajecten: In vrijwel alle wijken en dorpen vinden integrale wijkevaluaties plaats. In Stadskanaal Noord en Musselkanaal zijn we in gesprek over een 'revisie' van de visie. Mussel en Vledderveen hebben vorig jaar aangegeven dat ze een dorpsplan (Mussel) willen maken of hun dorpsvisie (Vledderveen) willen actualiseren.</p>				
51	Communicatiebeleid	Eigentijds communicatiebeleid gericht op het realiseren van betrokkenheid en draagvlak bij belangrijke ontwikkelingen.	<p>We peilen vroegtijdig het sentiment rondom ontwikkelingen en acteren hierop: eerlijk in gesprek gaan om draagvlak te verhogen en begrip te vergroten voor wederzijdse standpunten.</p> <p>We stellen ons proactief op en passen processen en werkwijzen daar op aan. We maken actief gebruik van (sociale) media en partners. Bij de start van projecten en ontwikkelingen geven we advies over de te volgen communicatiestrategie en zorgen we voor goede communicatie.</p>	2019-2022
<p>Stand van zaken 1 september 2019</p> <p>Om een goede communicatievisie te ontwikkelen is het belangrijk om allereerst de positionering van onze gemeente te bepalen. Daarvoor is inmiddels een strategisch document ontwikkeld. Zodra deze is vastgesteld stellen wij onze communicatievisie op en werken dit uit in ons communicatiebeleid waarin wij onder andere aangeven hoe wij de interne en externe communicatie gaan uitvoeren.</p>				

Leeswijzer programmaplan

Het overzicht “Kaders” bevat de door u vastgestelde beleidsnota’s of bovengemeentelijke nota’s die betrekking hebben op de programma’s.

De programma’s zijn opgebouwd door antwoord te geven op de zogenaamde drie “W”-vragen: “Wat willen wij bereiken?”, “Wat doen wij daarvoor?” en “Wat mag het kosten?”.

Het programmaplan bevat verder het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien en het overzicht van de kosten van overhead.

Programmanaam

De begroting kent vier programma’s. Onder de naam van het programma is aangegeven welke taakvelden onder dit programma vallen.

Wat willen wij bereiken?

Maatschappelijk effect

Hier worden de maatschappelijke effecten genoemd die beoogd worden met het programma.

Nieuw beleid

Hier staan de nieuwe beleidsprioriteiten. De indeling is als volgt:

- Prioriteiten als gevolg van wettelijke verplichtingen
- Prioriteiten als gevolg van aangegane eigen verplichtingen
- Prioriteiten als gevolg van wensen/ambities

Onder nieuw beleid vatten wij alleen die beleidsprioriteiten waarvoor tot dusver nog geen budget beschikbaar gesteld is. Dus nieuw beleid = nieuw geld.

Wat doen wij daarvoor?

Hier worden van de taakvelden die tot het programma behoren de belangrijkste activiteiten genoemd.

Indien van toepassing wordt het nieuwe beleid nader uiteengezet. Daarna worden de activiteiten van het bestaande beleid van de taakvelden genoemd.

Bestaand beleid kan overigens wel nieuwe activiteiten bevatten, waarvan de kosten gedekt worden uit bestaande en voor dat doel beschikbaar gestelde budgetten.

Wat mag het kosten?

Lasten en baten

Hier worden de lasten en de baten van zowel het nieuwe als het bestaande beleid van het programma in één totaal vermeld.

Taakvelden

Hier worden de lasten en baten gespecificeerd naar taakvelden.

Toelichting

Hier is aangegeven (indien van toepassing) welk deel van de ramingen betrekking heeft op nieuw beleid.

Eventueel wordt een korte toelichting gegeven op de ramingen van het begrotingsjaar. Het verschil tussen de cijfers van 2020 en 2019 is beknopt toegelicht.

Meerjarenraming

Hier wordt een korte toelichting gegeven op de ramingen van de meerjarenraming 2021-2023.

Mutaties reserves

Hier wordt een toelichting gegeven op de geraamde mutaties reserves die betrekking hebben op het programma.

Kaders

Accommodatieplan "Gezonde basis voor Stadskanaalse accommodaties"
Afvalwaterplan 2016-2021 Groningen-Oost en Specificatie Stadskanaal
Beleidsnota Oe-lijn "Voor-, vroeg- en nazorg"
Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening gemeente Stadskanaal 2019-2022
Beleidsplan Jeugdhulp 2018-2020
Beleidsplan Openbare verlichting
Beleidsplan Veiligheidsregio Groningen 2016-2019
Beleidsplan Wmo 2013-2017 "De Kracht van Verbinden"
Bestuursakkoord 2018-2022 "Samen koersvast naar de toekomst"
Bestuursvereenkomst met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)
Categorisering wegen
Deelname verklaring duurzaam inkopen (gemeente-Senter Novem)
Economisch Actieplan
Energieakkoord Noord-Nederland
Erfgoedverordening
Gezamenlijk Plan Groninger gemeenten Van Beschermd Wonen en Opvang naar wonen met begeleiding op maat: op weg naar 2020
Herijking Armoedebeleid Gemeente Stadskanaal 2016 "Perspectief zien en kansen benutten"
Herziening subsidie- en tarievenbeleid sport 2009
Integraal Veiligheidsplan Stadskanaal 2015-2018
Integrale gebiedsontwikkeling Musselkanaal
Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte
Klimaataakkoord gemeenten en Rijk
Koersdocument Kwaliteit en Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet
Koersdocument Publieke gezondheid in de regio Groningen: Ontwikkelperspectief 2017-2020
Koersdocument Stadskanaal Koersvast "Nait soezen, moar down"
Koers Wedeka
Lokaal Akkoord 2016-2020 "Samen werken aan goed en passend wonen"
Meerjarig programma: Van beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat
Naar een integrale Schuldhulpverlening 2011
Nota "Stadskanaal, samen met de burger", integraal beleidskader sociaal domein
Nota "Van AWBZ naar WMO"
Nota Cultuur in kanalen
Nota Doorontwikkeling Huishoudelijke Hulp
Nota Duurzame energie en energiebesparing 2018-2022
Nota Grondbeleid 2017-2020
Nota Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2015-2018
Nota Invoering Participatiewet in Oost-Groningen
Nota Leerplicht en het recht op onderwijs
Nota Gezondheidsbeleid Stadskanaal 2019-2023
Nota Lokaal Onderwijsbeleid "Talent Centraal"
Nota Stadskanaal pakt aan
Nota VANG gemeente Stadskanaal (Van Afval Naar Grondstof 2017-2020) en Notitie uitwerking variant 2

VANG
Nota Wijkgericht werken in onze organisatie
Notitie HRM-beleid
Ontwikkelprogramma Training en Diagnose Centra (gemeenten Stadskanaal en Veendam)
Omgevingsnota Stadskanaal 2013-2014
Plan van aanpak "Kans voor de Veenkoloniën"
Plan van aanpak Taskforce Jeugdwet gemeente Stadskanaal 2018-2021
Positioneringsonderzoek GGD
Preventie- en handavingsplan Drank- en Horecawet 2014-2016
Provinciaal Omgevingsplan (POP3)
Regionaal Crisisplan rampenbestrijding
Regionaal Kompas Actief onder Dak 2014-2017
Regionaal Prestatiekader
Regionaal Veiligheidsplan Noord Nederland 2015-2018
Regionaal woon- en leefbaarheidsplan (menukaart voor Oost-Groningen)
Sportnota Stadskanaal 2014-2018
Structuurplan Gemeente Stadskanaal
Systematiek van waarderings- en activiteitensubsidies
Toegankelijkheidsagenda Stadskanaal (startnotitie)
Toeristische visie Westerwolde
Visie winkelcentrum Stadskanaal
Welstandsnota
Werkplan integrale uitvoering "Gezonde Gezinnen"
Woonvisie 2015-2025 "Kwaliteit en kwantiteit in wonen, leven en zorg"

Programma Participatie

Meedoen en Zelfredzaamheid

Taakvelden Economie en Sociaal domein

Wat willen wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

Onze inwoners voelen zich prettig in Stadskanaal en participeren in de samenleving. Ook al zijn er beperkingen. Zij kunnen zolang als zij dat willen in hun eigen woonomgeving blijven wonen. Zij dragen zelf de verantwoordelijkheid voor de inrichting van hun leven en leefomgeving, maar weten dat zij kunnen vertrouwen op de aanwezigheid van voldoende algemene voorzieningen en op ondersteuning van de gemeente of van andere professionals als dit niet meer op eigen kracht of met hulp van het sociale netwerk lukt. In situaties waar de leefbaarheid onder druk staat en in situaties waar sprake is van onvoldoende zelfredzaamheid werken wij samen met maatschappelijke instellingen en (vertegenwoordiging van) bewoners aan verbetering.

Effecten taakvelden Economie

- Een aantrekkelijke gemeente zijn en blijven voor ondernemers, waar middelgrote en kleine bedrijven floreeren.
- Behoud en uitbreiding van werkgelegenheid in het algemeen en waar mogelijk de vestiging van bedrijven die laaggeschoold werk bieden in combinatie met een goede en praktische aansluiting in opleidingen.
- Goede aansluiting tussen onderwijs, regionaal bedrijfsleven en samenwerking met overheid.
- Realisatie Innovatiewerkplaats en commerciële werkplaatsen, samen met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven.
- Meer werkgelegenheid in de regio Zuidoost-Groningen, bij voorkeur in de circulaire economie. Wij stellen hiervoor een visie op.
- Uitvoering Centrumvisie Stadskanaal.
- Uitvoering Integrale Gebiedsontwikkeling Musselkanaal.
- Evenwichtige en aantrekkelijke warenmarkten.
- Samenwerking met de regio en de provincie om goede recreatieve en toeristische verbindingen tussen zowel het gebied Westerwolde, de Veenkoloniën als de Drentse Hondsrug te realiseren.

Effecten taakvelden Sociaal domein

- Verantwoordelijke inwoners, alleen indien zij niet of onvoldoende in de kosten van hun bestaan kunnen voorzien en anders problemen ondervinden in hun maatschappelijk functioneren en participeren, helpen en ondersteunen en tijdelijk een inkomensondersteuning bieden.
- Een samenhangend aanbod van hulpverlening.
- Voorkomen dat jongeren buiten de samenleving raken.
- Laagdrempelige voorzieningen voor minima zodat ook zij in de samenleving kunnen "meedoen".
- Eén eenduidige klant- en werkgeversbenadering in Oost-Groningen voor de uitvoering van de Participatiewet.
- Deelname van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en een arbeidsbeperking aan onze samenleving, waarbij jongeren onder de 27 jaar en mensen met arbeidspotentieel (trede 3 en 4 van de participatieladder) prioriteit krijgen.
- Samen met het bedrijfsleven realiseren van afspraakbanen in het kader van de Participatiewet.
- Beschutte werkplekken bieden aan mensen met een indicatie Beschut Werk.

Nieuw beleid

Taakvelden	Prioriteit	Algemene doelstelling	Activiteit voor het begrotingsjaar	Cat*
Sociaal domein - Geëscaleerde zorg 18+	Nieuwe wetgeving verplichte GGZ (WVGZ)	Het beschermen van rechten van personen met een psychische stoornis	Implementatie nieuwe taken	1
Sociaal domein - Samenkracht en burgerparticipatie	Nieuwe wet Inburgering 2021	Faciliteren, begeleiden en handhaven inburgering	Implementatie nieuwe taken	1

*zie leeswijzer

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
1 Functiemenging	%	2018	45,4	52,8
2 Vestigingen (van bedrijven)	aantal per 1.000	2018	121,4	145,9
3 Banen	aantal per 1.000	2018	646,6	774
4 Werkloze jongeren	%	2015	3,56	1,52
5 Netto arbeidsparticipatie	%	2018	63,8	67,8
6 Bijstandsuitkeringen	aantal per 1.000	2e hj 2018	44,5	39
7 Kinderen in uitkeringsgezin	%	2015	7,85	6,58
8 Aantal re-integratievoorzieningen	aantal per 1.000	1e hj 2018	51	30,5
9 Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	aantal per 1.000 inwoners	2e hj 2018	102	60
10 Jongeren met jeugdhulp	%	2e hj 2018	12,7	10,4
11 Jongeren met jeugdbescherming	%	2e hj 2018	1,8	1,1
12 Jongeren met delict voor de rechter	%	2015	1,08	1,45
13 Jongeren met jeugdreclassering	%	2e hj 2018	0,2	0,3

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)

Toelichting

- De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
- Het aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
- Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiele) beroepsbevolking.
- Het aantal personen met een uitkering per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder.
- Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
- Het aantal re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- Het aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is het aantal deelnemende gemeenten.
- Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
- Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
- Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
- Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

Overig

Indicator voorzieningen	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Aantal uitkeringsgerechtigden	1.007	990	995
Uitstroom uit de uitkering	266	375	300
Aantal aanvragen bijzondere bijstand	920	800	900
Aantal Bewindvoering	565	500	550
Instroom SHV	170	175	175
Aantal Schuldregelingen	210	150	200
Aantal Budgetbegeleiding	200	250	200
Aantal WSNP	35	60	40
Uitstroom SHV	160	150	175
Aantal trajecten Vroegsignalering	100	200	240
Aantal in behandeling bij Humanitas-thuisadministratie	120	150	100
Aantal in behandeling bij Stichting Leergeld	275	450	375
Aantal in behandeling bij Jeugdsportfonds (JSF)	95	180	100
Aantal in behandeling bij Jeugdcultuurfonds		40	50

Indicator arbeidsparticipatie	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Verbetering trede 3 t.o.v. peildatum 1 januari*		25%	25%
Plaatsing op werkstages**		150	150
Plaatsing op reguliere en gesubsidieerde arbeid***		200	200
Leer werkplekken Wedeka (pilots)		25	0
Techniektesten DOK4		50	90
Aantal WSW plaatsen Wedeka (Se's) ****	615	614	594

* Percentage van het aantal klanten die op 1 januari in trede 3 geregistreerd staan en naar treden 4, 5 of 6 doormoeten, dan wel uitstromen (naar werk).

** Gemiddeld aantal klanten die via een werkstage intern (bij Wedeka) of extern (bij reguliere werkgevers) werkervaring opdoen.

*** Regulier werk inclusief parttime, afspraakbanen, beschut werk en uitzendbanen.

**** Betreft het aantal Subsidiabele eenheden.

Wat doen wij daarvoor?

Nieuw beleid

TAAKVELDEN SOCIAAL DOMEIN

Nieuwe wetgeving verplichte GGZ

Vanaf 1 januari is de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ) van kracht. Binnen het gemeentelijke domein (Wmo) worden met ingang van 2020 nieuwe taken in het kader van deze wet uitgevoerd. Dit betreft het aannemen van meldingen en indien nodig het doen van een Verkennend Onderzoek. In het verlengde hiervan, indien noodzakelijk, wordt overgaan tot het aanvragen van een zorgmachtiging bij de Officier van Justitie. Verder is ook nieuw dat de burgemeester bij het afgeven van een crisismaatregel de betrokkene, indien gewenst en daartoe in staat, in de gelegenheid stelt om te worden gehoord. Nieuw is ook dat de cliënt verplichte zorg in de thuissituatie kan krijgen. Deze nieuwe taken worden uitgevoerd in samenhang met de aanpak Beschermd Wonen en Opvang, aanpak verwarde personen en het OGGz-beleid. Hierbij is de verbinding tussen het veiligheidsdomein en zorg een belangrijk onderdeel.

Nieuwe wet Inburgering 2021

De nieuwe wet inburgering wordt naar verwachting in 2021 ingevoerd. Doel van de nieuwe wet is dat gemeente zelf de inburgering voor de doelgroep gaat organiseren in plaats van het leenstelsel via de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Gemeenten staan dicht bij de burgers en kunnen meer maatwerk leveren bij de inburgering. In 2020 zetten we de voorbereiding rondom deze nieuwe wet voort, hiervoor gebruiken we de ervaringen die we opdoen in het kader van de samenwerking met het COA, Vluchtelingenwerk en Welstad. Waar nodig zullen we ook regionaal afspraken maken, bijvoorbeeld met betrekking tot inkoop van inburgeringstrajecten. Bij inburgeringstrajecten willen we zo snel als mogelijk ook een traject naar (regulier) werk inzetten om integratie en het leren van de taal en werken te versnellen, in 2020 doen we hier ervaring mee op.

Bestaand beleid

Bij dit programma staan meedoen en zelfredzaamheid centraal. Belangrijk uitgangspunt is dat de gemeente een ondersteunende en faciliterende rol heeft en dat inwoners en ondernemers zelf verantwoordelijk zijn.

Werk, Werk, Werk is voor ons een belangrijk thema. Wij zien een ambitieuze rol weggelegd voor de gemeente om de verdere ontwikkeling (behoud en versterken) van de lokale en regionale economie te versterken. In de samenwerking met ondernemers en onderwijs moet de gemeente nog meer de coördinerende rol oppakken om de kansen op werkgelegenheid te vergroten.

Doel hiervan is uitbreiding van de werkgelegenheid, minder werkloosheid en een goede match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Naast onze inzet op het uitbreiden van de werkgelegenheid, zetten we in op een goede match tussen wat de markt aan competenties vraagt en de competenties van de werkzoekenden binnen ons Trainings- en Diagnosecentrum (TDC).

Voor dit programma gelden de uitgangspunten van de Wmo die ook zijn verwerkt in onze nota "Stadskanaal, samen met de burger", het integrale beleidskader voor het sociaal domein. Dat wil zeggen dat alle subsidies, interventies, verstrekkingen, etc. gericht zijn op het versterken van de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners. Lukt dit niet op eigen kracht of met hulp van het eigen netwerk dan is ondersteuning noodzakelijk. Daarbij gaan we uit van wat iemand wel kan en organiseren aanvullende hulp met behulp van de omgeving of met algemene voorzieningen. In situaties waarin dit niet toereikend is kan een beroep worden gedaan op een individuele maatwerkvoorziening of op specialistische hulp. Wij geven dit programma vorm in samenwerking met onze ketenpartners zoals bewoners(organisaties), vrijwilligers, scholen, wijkorganisaties, politie, zorgorganisaties, de zorgverzekeraar, het zorgkantoor en woningbouwcorporaties. Dit leidt tot een goede afstemming met het totale aanbod aan activiteiten in de gemeente.

TAAKVELDEN ECONOMIE

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

- Opstellen visie om meer werkgelegenheid in Zuidoost-Groningen te creëren via circulaire economie.
- Ondersteunen van de innovatiehub bij de verdere ontwikkeling.
- Wij treden actief op als intermediair op het gebied van verkoop van bedrijventerreinen, onze ambitie is om waar mogelijk (tijdelijk) zonneparken te ontwikkelen op bedrijventerreinen door slim gebruik te maken van braakliggende gronden.
- Ondersteunen in de centrumontwikkeling Stadskanaal (zie de toelichting bij programma 3 Leefbaarheid).
- Ondersteunen in de integrale gebiedsontwikkeling Musselkanaal (zie de toelichting bij programma 3 Leefbaarheid).

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

- De accountmanagers bedrijven zijn het aanspreekpunt voor het bedrijfsleven.
- Vanuit het accountplan wordt het netwerk met de bedrijven opgebouwd en onderhouden.
- Actieve medewerking verlenen aan initiatieven tot vestiging en uitbreiding van bedrijven om de structuur van de werkgelegenheid van de gemeente versterken.
- Het gericht faciliteren van bedrijven in samenwerking met het Stadskanaalster bedrijfsleven. Vanuit de diverse netwerken worden actief leads benaderd op het gebied van werkgelegenheid, waar mogelijk in samenwerking met regionale partners zoals de NOM. Werkgelegenheid voor de doelgroep van de participatiewet heeft daarbij onze extra aandacht.
- Voor de facilitering van het bedrijfsleven geven wij concreet inhoud aan het waar mogelijk stimuleren en faciliteren van economische dynamiek. Wij geven concrete invulling aan de innovatiewerkplaats door actief ondernemers te benaderen en het faciliteren van deelnemende partijen. Dagelijkse contacten en afstemming met ondernemers, overheden, onderwijs en kennisinstellingen middels goede relaties, korte lijnen en het werken aan positieve dynamiek zorgen hiervoor. Daarnaast willen we voorzien in de randvoorwaarden voor ondernemerschap door het waarborgen van een hoog niveau van gemeentelijke dienstverlening.
- Het adviseren, begeleiden en doorverwijzen van (startende) ondernemers naar interessante stakeholders.
- Wij onderhouden goede contacten door regelmatige bedrijfsbezoeken.
- Het bieden van een evenwichtige en aantrekkelijke warenmarkt in Stadskanaal en Musselkanaal voor het winkelend publiek. Het realiseren van een breed assortiment aan aangeboden producten op de warenmarkten is van groot belang voor de aantrekkingskracht voor de marktbezoekers.

Economische promotie

- Jaarlijks zijn we met een plein Stadskanaal aanwezig op de Promotiedagen in Groningen. Via PR en beursdeelname de gemeente Stadskanaal actief onder de aandacht brengen om kansen te creëren op het gebied van werkgelegenheid.
- Leads voor nieuwe vestigingen vanuit het netwerk worden opgevolgd door de accountmanagers bedrijven
- Uitvoering van de Toeristische visie Compleet Westerwolde, op basis van het uitvoeringsprogramma.
- Samen met de gemeente Westerwolde ondersteunen van de Stichting Promotie Westerwolde en Tourist Info bij de uitvoering van marketingactiviteiten en de informatievoorziening aan toeristen.
- Ondersteunen van het routebureau wandelen in Groningen.
- Het scheppen van voorwaarden en faciliteren van (toeristische) markten, evenementen, zomermarkten, etc.
- Met de recreatieve sector invulling geven aan de ambitie uit het bestuursakkoord om de samenwerking te zoeken in de regio om goede recreatieve en toeristische verbindingen tussen zowel het gebied Westerwolde, de Veenkoloniën als de Drentse Hondsrug te realiseren.

TAAKVELDEN SOCIAAL DOMEIN

Samenkracht en burgerparticipatie

Activiteiten maatschappelijk werk

- Het subsidiëren en laten uitvoeren van basistaken door het Algemeen maatschappelijk werk (Amw).
- Het (co)subsidiëren van een organisatie die slachtofferhulp biedt.
- Inzet van een Mantelzorgscan.
- Uitvoering Blijk van Waardering voor mantelzorgers die intensieve zorg bieden, inclusief jonge mantelzorgers.
- Het 24 uur per dag bieden van (vrijwillige) telefonische bereikbaarheid (zogenaamd luisterend oor). Dit wordt door de VNG landelijk ingekocht en uitgevoerd door Sensor.
- Inzet van activiteiten gericht op jonge mantelzorgers.
- Uitvoeren van het vrijwilligersbeleid zoals in de Kadernota 0-de lijn is opgenomen.
- Vrijwilligers waar nodig ondersteunen bij het verwerven van een VOG.
- Subsidiëring van Stichting Vluchtelingenwerk Noord-Nederland voor de anderhalf jaar durende maatschappelijke begeleiding van statushouders.
- Het realiseren van de taakstelling op het gebied van huisvesting van vergunninghouders.
- Het bevorderen van de integratie en participatie van vergunninghouders aan de hand van afspraken op het gebied van scholing, onderwijs, werk, gezondheidszorg, veiligheid, jeugdhulp en huisvesting. Voor alle statushouders wordt een participatieverklaringstraject ingezet; een verplicht onderdeel voor het behalen van de inburgering. Tijdens dit traject wordt de vergunninghouder geïnformeerd over de in Nederland geldende normen en waarden, en wordt hij wegwijs gemaakt in de Stadskanaalster samenleving.
- Uitvoering geven aan de Wet gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen. De wettelijke taken (de behandeling en registratie van meldingen) zijn belegd bij het provinciale Discriminatie Meldpunt Groningen (DMG). Het lokale meldpunt en doorgeleiding naar het DMG zijn belegd bij het CJGV. Het CJGV pakt daarnaast de preventieve taken met betrekking tot voorlichting en advies op, door het beschikbaar stellen van foldermateriaal over bestrijding en voorkoming van discriminatie.
- Uitvoering geven aan de uitwerking van het Regenboogconvenant. Hierin wordt samengewerkt met een afvaardiging van de gemeenteraad.

Activiteiten Voorzieningen Wmo

- Het laten uitvoeren van de Algemene Voorziening Schoonmaakondersteuning (AVS).
- Het onderzoeken, uitvoeren van besparingsmogelijkheden binnen de Wmo door de Taskforce Wmo. Waarbij zoveel mogelijk de voorzieningen in stand worden gehouden en gekeken wordt naar een andere invulling van deze voorzieningen.
- Contract- en leveranciersmanagement voor alle ingekochte zorg. Tevens participatie in diverse regionale bestuurlijke en ambtelijke samenwerkingen rond inkoop.
- Toetsing en zo nodig aanpassing van de tarieven voor Zorg in natura en PGB omdat wij moeten voldoen aan de AmvB reële kostprijs. Als gevolg hiervan zo nodig aanpassen van de verordening Wmo 2015 en de nadere regels Wmo.
- Het laten uitvoeren van het trekkingsrecht PGB's door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Relatiebeheer met de SVB.
- Het abonnementstarief Wmo is per 1 januari 2019 ingevoerd, dit was een tussenjaar. Met ingang van 2020 wijzigt de Wmo waardoor het abonnementstarief ook een wettelijke basis heeft. Er vindt nog landelijke besluitvorming plaats wie de inning van de eigen bijdragen gaat doen. Het Centraal Administratie Kantoor (CAK) of gemeenten zelf.
- Het organiseren en uitvoeren van het toezicht op de rechtmatigheid (jeugd en Wmo) en kwaliteit (Wmo) van onze voorzieningen.

Activiteiten Welzijn breed

- Het vertalen van landelijke ontwikkelingen naar lokaal beleid.
- Door ontwikkelen van de integrale visie op de toegang "Stadskanaal, samen met de burger".
- Coördinatie uitvoering beleidsnota 0e-lijn "Voor-, vroeg-, en nazorg, kaders voor preventie, advies en ondersteuning". De uitvoering vindt plaats door verschillende uitvoerders binnen verschillende programma's.
- Het organiseren van afstemming met ketenpartners waaronder het versterken van de samenwerking met het medische domein (zorgkantoor, zorgverzekeraar, wijkverpleegkundigen, huisartsen, specialistische medische zorg).

- In samenwerking met zorgverzekeraar Menzis de integrale zorg voor (kwetsbare) ouderen vormgeven gericht op een ketensamenwerking tussen het medische en gemeentelijke sociale domein.
- Aanpak eenzaamheid.
- Het voorbereiden en opstarten van nieuwe algemene voorzieningen.
- Ambtelijke ondersteuning aan de Participatieraad.
- Coördinatie Subsidieregelingen en voorbereiden jaarlijkse besluitvorming.
- Coördinatie budgetsubsidie stichting Welstad.
- Coördinatie Uitvoeringsplan Wmo.
- Uitvoeren van het wettelijk verplichte cliënt-ervaringsonderzoek en deelname aan de monitor sociaal domein.
- Om invulling te geven aan de afspraken uit de Startnotitie Toegankelijkheidsbeleid Stadskanaal wordt een Actieagenda Toegankelijkheid Stadskanaal uitgewerkt. Hierin worden acties voor de komende periode uitgezet om ervoor te zorgen dat ook mindervalide inwoners van de gemeente op een volwaardige manier mee kunnen doen in de samenleving.
- Een bijdrage leveren aan visies, programma's en projectenagenda's voor de wijken en dorpen volgens het programma wijkgericht werken (zie ook programma 3 Leefbaarheid).
- Inzet buurtwerkers en het verstrekken van wijkbudgetten aan wijkraden.

Activiteiten Sociaal cultureel werk

- Afspraken met Stichting Welstad op basis van het Programma van Eisen Welzijnsvoorzieningen voor het sociaal cultureel werk, ouderenwerk, algemeen maatschappelijk werk/buurtwerk, mantelzorgondersteuning, vrijwilligerswerk, brede scholen, combinatiefunctionaris/ buurtsportcoaches en het jeugd- en jongerenwerk. Er dient sprake te zijn van een integrale benadering van de verschillende werkgebieden in het sociale domein.
- Het verstrekken van subsidies en bijdragen aan een aantal organisaties en aan projecten die passen in het beleid.
- Cofinanciering buurtsportcoaches door schoolbesturen.
- De exploitatie van buurthuizen en multifunctionele accommodaties, inclusief het optimaliseren van het beheer en gebruik van deze accommodaties (bijvoorbeeld ruimtes efficiënter inzetten door medegebruik).

Activiteiten Kinderopvang

- Aan gezinnen, waarbij sprake is van een schrijnende gezinssituatie vanwege sociaal-medische problematiek, kan, wanneer deze geen recht op kinderopvangtoeslag hebben, tijdelijke opvang voor de kinderen tot en met 12 jaar worden toegekend.
- De GGD Groningen voert voor ons de wettelijk verplichte inspecties uit. Gastouderbureaus, gastouders, kinderdagverblijven, organisaties voor buitenschoolse opvang en peuterspeelzalen die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen worden opgenomen in het Landelijk Register Kinderopvang.

Wijkteams

- Het bieden van informatie, advies en ondersteuning op het gebied van wonen, zorg en welzijn.
- Het realiseren van de toegang naar gemeentelijke (algemene en maatwerk) Wmo- en jeugdhulpvoorzieningen.
- Hulpvragen kunnen via verschillende wegen bij ons binnen komen. Het KCC handelt eenvoudige vragen Wmo en jeugd af. Voor de meer specialistische vragen wordt doorgeschakeld naar specialisten van het CJGV (jeugdzaken, OGGz en veiligheid) en de backoffice Wmo. Vragen en meldingen kunnen ook via stichting Welstad binnenkomen. Met Welstad hebben wij hierover afspraken gemaakt.
- Het CJGV is de plek van waaruit de (jeugd)hulp lokaal en regionaal gecoördineerd en voor een deel geïndiceerd en uitgevoerd wordt. Daarnaast vindt vanuit het CJGV coördinatie plaats van de aanpak en de zorg in multi-probleem situaties. Dit heeft een relatie met maatschappelijke opvang, de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz), het beleid voor woonoverlast, de nazorg van ex-gedetineerden en het beleid voor huiselijk geweld en huisverboden. In het kader van preventie wordt in provinciaal verband integrale vroeghulp ingezet en voert de GGD taken op het gebied van vroegsignalering 0-4 jarigen uit.
- De inzet van onafhankelijke cliëntondersteuning, tolk (anderstaligen) of een doventolk voor het gehele sociale domein.
- De inzet van medische advisering voor het gehele sociale domein.

Inkomensregelingen

Inwoners van de gemeente die niet, of in onvoldoende mate, in de noodzakelijke kosten van het bestaan kunnen voorzien, kunnen aanspraak maken op een inkomensondersteunende gemeentelijke voorziening op grond van de Participatiewet. Hierbij wordt:

- voor 2020 uitgegaan van gemiddeld 995 uitkeringen. Hier vallen ook de cliënten onder die vanuit de loonkostensubsidiesystematiek inkomen genereren;
- ingezet op het voorkomen van onjuiste instroom, op het rechtmatig verstrekken van inkomensvoorzieningen en op het bevorderen van uitstroom. Wij koersen voor 2020 op een uitstroom van 300 personen.

De herijkte nota armoedebeleid, het beleidsplan integrale schuldhulpverlening en een extern onderzoek naar ons huidige minimabeleid vormen in 2020 de basis voor ons beleid en uitvoering.

Voor 2020 gaan wij inzetten op efficiëntie en effectiviteit als het gaat om ons huidige armoede- en schuldhulpverleningsbeleid. Hierbij leggen wij in ieder geval onze focus op het volgende.

- De middelen voor het intensiveren van het armoedebeleid en de bestrijding van armoede onder kinderen besteden wij in 2020 in grote lijnen aan dezelfde doelen als in voorgaande jaren (onder andere subsidiering Stichting Leergeld, de Voedselbank, Stichting Urgente Noden, Veur Noppes, Jeugdfonds Sport en Cultuur).
- Samenwerking met en tussen de verschillende partijen die werkzaam zijn in het kader van armoedebestrijding in onze gemeente. Dit doen wij onder andere door de lokale Leerkring geldzaken als onderdeel van de Alliantie van Kracht voort te zetten.
- De Rijksimpuls voor het intensiveren van het beleid op het gebied van schuldhulpverlening zal in 2020 besteed worden aan preventieactiviteiten conform de uitgangspunten van het beleidsplan schuldhulpverlening.
- Uitvoering geven aan het integrale beleidsplan schuldhulpverlening.
- Heroriëntatie op het minimabeleid op basis van de resultaten van extern onderzoek.

Begeleide participatie

- Onder regie van de gemeente wordt begeleiding aan de doelgroep participatiewet vanuit het Trainings- en Diagnosecentrum (TDC) uitgevoerd, waarbij de deelnemers na de diagnose ingedeeld worden op een trede van de participatieladder. Na indeling op de participatieladder wordt een traject op maat vastgelegd in een plan van aanpak, dit kan een rusttraject (trede 1), een traject naar sociale participatie (trede 2) of een traject richting zo regulier mogelijk werk (trede 3 t/m 6) zijn.
- In het TDC werken we samen met Wedeka, Wedeka richt zich naast haar reguliere taken (WSW en beschut werk) op het doorontwikkelen naar een leerwerkbedrijf. In het kader van deze ontwikkeling zijn een aantal pilots gestart om te onderzoeken hoe Wedeka kan doorontwikkelen naar een leerwerkbedrijf en hoe de samenwerking tussen het TDC en Wedeka optimaal kan functioneren. In 2020 gaan we de pilots evalueren.
- Uitvoering Beschut werk door Wedeka. Voor onze gemeente is de taakstelling voor 2020 om naar verwachting 35 plaatsten beschut werk te realiseren (indien er voldoende indicaties voor beschut werk zijn afgegeven door het UWV).

Arbeidsparticipatie

- Onze ambitie is om het werkloosheidspercentage in de gemeente Stadskanaal in 2022 gelijk met het landelijk gemiddelde te krijgen. Voor een deel hebben we als gemeente invloed op dit percentage, daar waar het gaat om inwoners van de gemeente Stadskanaal die een beroep doen op de participatiewet, IOAW/IOAZ. Voor wat betreft de inwoners met onder andere een WW, WIA en Wajong uitkeringen is het UWV verantwoordelijk. Het werkloosheidspercentage wordt bepaald op basis van alle uitkeringen.
- Voor een optimale werkgeversbenadering wordt in onderlinge samenwerking tussen de gehele arbeidsmarktregio Werk in Zicht (WIZ) Groningen en de sub-regio Oost Groningen jaarlijks een arbeidsmarktbelevingsplan opgesteld. Hierin wordt ook de kansen op de arbeidsmarkt in Duitsland meegenomen. De Gemeente Stadskanaal heeft de ambitie jaarlijks 200 personen op de arbeidsmarkt te plaatsen.
- Naast de uitvoering van wettelijke taken ontwikkelt WIZ duurzame oplossingen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, er wordt onder andere samengewerkt op het gebied van afspraakbanen, werkgeversondersteuning, aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt en jeugdwerkloosheid en het aanvragen van subsidies voor projecten. Deze plannen en samenwerking worden uitgewerkt in het plan Perspectief op Werk.
- In het sociaal akkoord is afgesproken dat werkgevers 125.000 extra banen creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. In onze arbeidsregio gaat het tot 2027 om 5.500 afspraakbanen, voor Oost Groningen gaat het om totaal 850 afspraakbanen.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

- Het verstrekken, uitvoeren en monitoren van individuele Wmo-maatwerkvoorzieningen in de vorm van woon- en vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen.
- We beschikken over een aantal kleinere algemene voorzieningen zoals bijvoorbeeld de openbare rolstoelen in de centra van Musselkanaal en Stadskanaal, de Zonnebloemauto, een driewielerspool en een rolstoel-pool in een ouderencentrum. Daar waar mogelijk worden in 2020 nieuwe algemene voorzieningen ontwikkeld waardoor het beroep op een maatwerkvoorziening wordt beperkt en onnodige bureaucratie wordt voorkomen.
- Het verstrekken van gehandicaptenparkeerkaarten op grond van de Wegenverkeerswet en het laten uitvoeren van de daarvoor verplichte medische keuringen.

Maatwerkdienstverlening 18+

- Het signaleren van ontwikkelingen en zo nodig initiëren en regisseren van veranderingen/aanpassingen in het beleid. Onder andere in verband met de ontwikkelingen op het gebied van Beschermd Wonen.
- Het verstrekken, uitvoeren en monitoren van individuele Wmo-maatwerkvoorzieningen in de vorm van zorg in natura (ZIN) of met een Persoonsgebonden Budget (PGB). Dit betreft de ondersteuning bij een ontregeld huishouden (Ondersteuning zelfredzaamheid en ondersteuning huishoudelijk werk (OZ/OH), begeleiding (begeleiding individueel of groep, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf inclusief eventueel vervoer) en (via centrumgemeente Groningen) Beschermd Wonen.
- In 2020 vindt besluitvorming plaats over het al dan niet verlengen van de contracten voor OZ/OH en begeleiding.
- De voorbereiding voor een nieuwe inkoop van begeleiding per 1 januari 2022 start vanwege regionale samenwerking en samenhang met de decentralisatie van Beschermd Wonen in 2020.

Maatwerkdienstverlening 18-

De Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) koopt de jeugdhulp in voor de zorg in natura (ZIN). Dat doen zij namens alle Groninger gemeenten gedurende de periode 2018-2020. Tevens verzorgt de RIGG daarbij het contractbeheer. Er wordt gezamenlijk zorg ingekocht, de gemeenten zijn daarbij verantwoordelijk voor alleen de uitgaven aan de eigen kinderen. Een uitzondering op bovenstaande afspraken betreft de inkoop en afrekening van de niet cliëntgebonden kosten, subsidies, beschikbaarheidskosten crisisverblijf Poortje, de kosten voor landelijk werkend instellingen en jeugdhulp Plus. Deze vallen ook in 2020 onder de gezamenlijke financiële solidariteit.

De toewijzing van jeugdhulp vindt plaats via een aantal lijnen. Een gedeelte verloopt via onze eigen toegangsorganisatie, het CJGV. Huisartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen verwijzen rechtstreeks naar jeugdhulp (meer dan 50% van het budget). Het onderwijs is een belangrijke vindplaats van jeugdhulpproblematiek, maar heeft niet de bevoegdheid om zelfstandig te verwijzen/indiceren; wel zijn ze een belangrijke "indirecte verwijzer". De gemeente is (financieel) verantwoordelijk voor alle jeugdhulp, we zijn voor de verwijzing afhankelijk van vele partijen. Daarom willen we de samenwerking met de huisartsen en het onderwijs in 2020 voortzetten en waar mogelijk verder aanhalen.

De jeugdhulp zal zich ook in 2020 blijven ontwikkelen. Lokaal is vanaf 2018 een taskforce ingesteld met als hoofddoel om beter te kunnen sturen op de inhoud en de financiën. De goedkoopste adequate voorziening blijft het uitgangspunt bij de 32 verbetermaatregelen van de taskforce. Nieuw is het gebruik van een dashboard jeugdhulp. Data worden gebruikt om gericht(er) middelen in te zetten, resultaten te kunnen meten en op basis daarvan de maatregelen bij te kunnen sturen.

Geëscaleerde zorg 18+ en 18-

- Het bieden van een ondersteuningsstructuur bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis Groningen (VTG) is het provinciale coördinatie en triage punt. VTG is vanaf de decentralisaties uit 2015 volop in ontwikkeling met het vormgeven van de eigen taken en gemeentelijke opdrachten. De inspectie Volksgezondheid en Jeugd heeft extra de nadruk gelegd op de kwaliteitseisen van de veilig thuis organisaties in Nederland. Vanaf 2019 is de Wet meldcode aangescherpt die maatschappelijke organisaties sneller casussen te melden bij VTG. We maken binnen deze context, in afstemming met de centrumgemeente Groningen, afspraken over de financiering en aansturing van VTG.
- Het realiseren van een sluitende aanpak voor ouders, slachtoffers en eventuele aanwezige kinderen van huiselijk geweld en huisverboden. Mocht er meer gespecialiseerde hulp nodig zijn, dan kan via het CJGV een passende jeugdhulpvoorziening worden ingezet. Alleen situaties waar huiselijk geweld leidt tot een huis-

verbod is het casemanagement en de hulpverlening gedurende de periode van het huisverbod provinciaal belegd bij Veilig Thuis. Het gaat om zo'n 10 tot 12 zaken per jaar. Na deze periode van het huisverbod, vindt er een overdracht plaats van Veilig Thuis Groningen naar het lokale hulpverleningsveld.

- Het bieden van hulp en ondersteuning door diverse maatschappelijke organisaties aan inwoners die vanwege drugs, alcohol of problematisch gedrag een probleem vormen voor de eigen gezondheid en de leefbaarheid van de (directe) woonomgeving. Coördinatie vindt plaats door het CJGV. Een deel van het beleid en de budgetten voor deze doelgroep is in handen van de Centrumgemeente Groningen. Groningen maakt afspraken met de gemeenten over inzet en besteding hiervan met betrekking tot maatschappelijke opvang, Beschermd Wonen en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz), waaronder aanpak woonoverlast en nazorg ex-gedetineerden. Het streven is om geleidelijk met minder specialisten hulp te bieden. Door inzet vanuit de 0-de lijn/preventie is de verwachting dat de totale omvang op provinciaal niveau op het gebied van OGGz door professionals afneemt. Voor de periode na 2020 worden nieuwe afspraken gemaakt met de centrumgemeente Groningen over de inzet van de beschikbare middelen.
- Vanaf 2022 is Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang gedecentraliseerd en krijgt elke gemeente hiervoor een budget. Dit betekent dat de toegang tot Beschermd Wonen wordt gedecentraliseerd van centrumgemeente naar lokaal. In 2020 worden hiervoor de verdere voorbereidingen getroffen. De Groninger gemeenten gaan de inkoop Beschermd Wonen nog gezamenlijk organiseren tot 1 januari 2022. In 2020 vindt besluitvorming plaats over hoe de inkoop van Beschermd Wonen vanaf 2022 wordt opgepakt. Het verder ambulantiseren is een belangrijk onderdeel waardoor inwoners met een Beschermd Wonen indicatie zoveel mogelijk in de eigen omgeving worden geholpen. In het verlengde van deze decentralisatie zal de Centrumregeling Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen worden aangepast.
- Het subsidiëren en laten uitvoeren van de GGZ-inloop. Wij beschikken over een lokale laagdrempelige algemene voorziening voor psychisch kwetsbare cliënten. Van hieruit vindt ontmoeting, dagbesteding en integratie met welzijnsactiviteiten plaats. Zo nodig kan toeleiding naar geïndiceerde zorg (Wmo-dagbesteding, Beschermd Wonen of behandeling) plaatsvinden. Voor de financiering en de verdere doorontwikkeling van de lokale inloop-GGZ worden aanvullend separate afspraken gemaakt.
- Het bieden van begeleid wonen aan jongeren. Begeleid wonen voorziet in een belangrijke behoefte om maatschappelijk kwetsbare jongeren lokaal te ondersteunen naar zelfstandig wonen. Hiermee wordt voorkomen dat deze jongeren gaan zwerven of anderszins in instabiele woon- en leefsituaties terecht komen en daardoor een beroep gaan doen op zwaardere vormen van hulpverlening zoals Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang of verlengde jeugdzorg.

Wat mag het kosten?

Beschrijving	Rekening			Begroting		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten	-70.264	-74.561	-73.323	-72.225	-71.055	-70.603
Baten	16.520	16.265	15.146	15.088	14.838	14.838
Saldo programma	-53.744	-58.296	-58.177	-57.137	-56.218	-55.766

(x € 1.000)

	Lasten	Baten	Saldo
Taakvelden Economie			
Economische ontwikkeling	-34		-34
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1	1	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-174	98	-76
Economische promotie	-90	104	14
	-299	203	-96
Taakvelden Sociaal domein			
Samenkracht en burgerparticipatie	-5.276	67	-5.209
Wijkteams	-3.088	166	-2.922
Inkomensregelingen	-18.076	13.917	-4.159
Begeleide participatie	-19.066		-19.066
Arbeidsparticipatie	-2.487	60	-2.427
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.510	151	-1.359
Maatwerkdienstverlening 18+	-9.996	264	-9.732
Maatwerkdienstverlening 18-	-12.001		-12.001
Geëscaleerde zorg 18+	-493	318	-175
Geëscaleerde zorg 18-	-1.031		-1.031
	-73.024	14.943	-58.081
Totaal	-73.323	15.146	-58.177

Toelichting

Het nadelig saldo op dit programma is ten opzichte van 2019 gedaald met € 119.000,00. Dit betreft een voordeel van € 1.088.000,00 voor de taakvelden Economie en een nadeel van € 969.000,00 voor de taakvelden Sociaal domein (inclusief een nadeel van € 63.000,00 voor nieuw beleid). Hieronder zijn per taakveld de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Nieuw beleid

Taakvelden sociaal domein

- **€ 63.000,00 N** De kosten voor de uitvoering van de nieuwe taken in het kader van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (WvGGz) zijn geraamd op € 63.000,00. Hiervoor ontvangen wij een compensatie via de algemene uitkering gemeentefonds.
- = **€ 63.000,00 N** Totaal taakvelden Sociaal domein

Bestaand beleid

Taakvelden economie

- **€ 31.000,00 V** De in 2019 geraamde diverse incidentele subsidies en bijdragen (i.c. bijdrage Tocht om de Noord, Routebureau en Stichting Snikkevaart) vervallen in 2020.
- **€ 985.000,00 V** De incidentele budgetten die in de begroting 2019 zijn geraamd voor de centrumontwikkeling Stadskanaal en gebiedsontwikkeling Musselkanaal zijn vervallen. Hiertegenover staan lagere onttrekkingen aan reserves.
- **€ 72.000,00 V** Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten).
- = **€ 1.088.000,00 V** Totaal taakvelden Economie

Bestaand beleid

Taakvelden sociaal domein

- **€ 335.000,00** In het eerste halfjaar 2019 is het aantal cliënten met huishoudelijk hulp met 70 toegenomen. Dit is 10% meer dan eind 2018. Normaal is een volumegroei van 2%. De bovenmatige stijging betreft hoofdzakelijk de maatwerkvoorziening OH. Wij schrijven dit toe aan de invoering van het abonnementstarief per 1 januari 2019. Het nadeel bedraagt.
- **€ 235.000,00** Bij de maatwerkvoorzieningen begeleiding zien wij eenzelfde ontwikkeling. Het aantal cliënten is hier met 35 (8%) toegenomen. Dit heeft diverse oorzaken zoals toename van ouderen die langer thuis blijven wonen en extra instroom vanuit de GGZ. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de Voorjaarsnota 2018 (blz. 6). Het nadeel bedraagt.
- **€ 681.000,00 N** Verder is voor alle Wmo-voorzieningen rekening gehouden met loon- en prijsontwikkelingen. De kosten bedragen € 111.000,00.
- **€ 60.000,00 N** Op grond van de Ambitienota 2020-2023 is structureel budget geraamd voor het toezicht op de kwaliteit Wmo.
- **€ 398.000,00 N** De geraamde uitgaven jeugdhulp zijn bijgesteld voor loon- en prijsstijgingen 2019 en 2020. De kosten hiervan bedragen in totaal € 598.000,00. Daarnaast is in de Ambitienota 2020-2023 het budget voor jeugdhulp bijgesteld in verband met structurele tekorten. Ten opzichte van de begroting 2019 is de bijstelling € 200.000,00 lager.
- **€ 45.000,00 V** Het innovatiebudget jeugdhulp daalt van € 70.000,00 in 2019 naar € 25.000,00 in 2020.
- **€ 78.000,00 N** De uitbreiding van de formatie CJGV (1,5 fte) wordt vanaf 2021 structureel in de begroting opgevangen. De incidentele kosten in 2020 worden gedekt uit de reserve Sociaal domein.
- **€ 33.000,00 V** De kosten van tijdelijk personeel CJGV (€ 33.000,00) worden in 2020 gedekt uit de bijdrage MO/OGGz van de centrumgemeente Groningen. In 2019 is dit ten laste van de reserve Sociaal domein gebracht.
- **€ 201.000,00 N** Naar verwachting daalt het aantal uitkeringen verder in 2020; het aantal werkenden met een loonkostensubsidie daarentegen stijgt. Daarnaast is de gebundelde uitkering van het Rijk (BUIG) in 2020 (i.c. nader voorlopig budget) naar beneden bijgesteld.
- **€ 75.000,00 N** In 2019 is een incidenteel bedrag aan niet bestede subsidies ontvangen voor de financiële ondersteuning van ouders van schoolgaande kinderen.
- **€ 178.000,00 V** De integratie-uitkering Participatie (WSW) welke volledig wordt doorbetaald aan Wedeka daalt met € 528.000,00. Ons aandeel in het exploitatietekort van Wedeka bedraagt € 3.084.000,00. Dit is conform de begroting en betekent een nadeel van € 350.000,00. Per saldo dalen de lasten van de sociale werkvoorziening.
- **€ 140.000,00 V** Het incidentele budget voor de Pilots (in het kader van de doorontwikkeling van het TDC) vervalt met ingang van 2019.
- **€ 75.000,00 N** De subsidies zoals van de Stichting Welstad, zijn geïndexeerd voor loon- en prijsstijgingen.
- **€ 228.000,00 V** De exploitatiekosten van de welzijnsaccommodaties (onderhoud, energie, kapitaal-lasten, huur en dergelijke) dalen. Dit komt hoofdzakelijk door vervallen incidentele lasten van de accommodatie aan de Brummelkant (€ 133.000,00) en minder onderhoud (€ 60.000,00).
- **€ 80.000,00 V** Met ingang van 2020 is de incidentele verhoging van het budget voor een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang op basis van een sociaal medische indicatie vervallen.
- **€ 42.000,00 N** Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten).
- = **€ 906.000,00 N** Totaal taakvelden Sociaal domein

Meerjarenraming

Per saldo dalen de lasten in de periode 2021-2023 met € 2.411.000,00. Dit betreft een voordeel op de taakvelden Sociaal domein. Hieronder zijn de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Taakvelden sociaal domein

- € **200.000,00 V** Het budget voor de professionalisering van taken die samenhangen met de transformatie van de toegangsfunctie (CJGV) daalt van € 300.000,00 naar € 100.000,00.
- € **8.000,00 N** Het incidenteel budget voor innovatieve ontwikkelingen jeugdhulp (€ 25.000,00 V) en de bijdrage MO/OGGz (€ 33.000,00 N) vervallen in 2021.
- € **400.000,00 V** De bijstelling van het budget voor de jeugdhulp neemt in de periode van de meerjarenraming af met totaal € 400.000,00.
- € **35.000,00 V** In de periode 2019 tot en met 2022 is jaarlijks € 35.000,00 geraamd voor de inzet van de Voorzieningswijzer.
- € **1.782.000,00 V** Het saldo van de integratie-uitkering Participatie en de gemeentelijke bijdrage in het exploitatietekort van Wedeka daalt in de periode 2020-2023 met respectievelijk € 591.000,00, € 774.000,00 en € 417.000,00.
- € **120.000,00 N** In de raming voor het taakveld arbeidsparticipatie is een jaarlijkse verhoging opgenomen voor de realisatie van trajecten.
- € **122.000,00 V** Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten).
- = € **2.411.000,00 V** Totaal taakvelden Sociaal domein meerjarenraming

Mutaties reserves

Beschrijving	Rekening			Begroting		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toevoegingen						
Onttrekkingen	1.543	739	380	127	127	127
Saldo mutaties	1.543	739	380	127	127	127

(x € 1.000)

Toelichting

Het saldo van de mutaties in de reserves is ten opzichte van de begroting 2019 € 359.000,00 lager. De oorzaken zijn:

Taakvelden sociaal domein

- € **30.000,00 -** Conform de meerjarenraming in de begroting 2019 daalt de onttrekking aan de reserve Sociaal domein voor de extra kosten huishoudelijke hulp van € 180.000,00 naar € 150.000,00.
- € **78.000,00 +** De uitbreiding van de formatie CJGV wordt in 2020 incidenteel gedekt uit de reserve Sociaal domein.
- € **45.000,00 -** Door de daling van het innovatiebudget jeugdhulp (€ 45.000,00) daalt de onttrekking aan de reserve Sociaal domein met hetzelfde bedrag.
- € **214.000,00 -** De incidentele kosten in 2019 voor de taskforce jeugdhulp (€ 214.000,00) vervallen in 2020. De onttrekking aan de reserve Sociaal domein vervalt eveneens.
- € **50.000,00 -** Een deel van de kapitaallasten van de welzijnsaccommodaties wordt gedekt uit reserves. Door daling van de lasten daalt ook de onttrekking.
- € **98.000,00 -** Conform de meerjarenraming in de begroting 2019 daalt de onttrekking aan de reserve voor incidentele personeelskosten sociaal domein.
- = € **359.000,00 -** Totaal mutaties reserves

Meerjarenraming

Het saldo van de mutaties in de reserves daalt in de periode 2021-2023 met € 253.000,00. De oorzaken zijn:

Taakvelden sociaal domein

- € **150.000,00 -** De onttrekking aan de reserve Sociaal domein voor de extra kosten huishoudelijke hulp vervalt in 2021.
- € **103.000,00 -** De onttrekking aan de reserve Sociaal domein voor uitbreiding van de formatie CJGV (€ 78.000,00) en het innovatiebudget (€ 25.000,00) vervalt in 2021.
- = € **253.000,00 -** Totaal mutaties reserves meerjarenraming

Programma Ontplooiing

Leren en Ontmoeten

taakvelden onderwijs en sport, cultuur en recreatie

Wat willen wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

In een sterke pedagogische civil society voelen burgers zich betrokken bij de (opvoeding van) kinderen en jeugdigen in hun omgeving. Binnen zo'n rijke en sterke sociale omgeving krijgen jeugdigen de meeste kans zich optimaal te ontwikkelen. We zetten sterk in op preventie en vroeghulp en het stimuleren van talentontwikkeling. Daarbij accepteren we, binnen gezonde en veilige grenzen, verschillen tussen gezinnen en kinderen. Zowel in het tempo van opgroeien, als in de uitkomst van de talentontwikkeling.

Wij blijven een excellente gemeente om in te wonen en behouden onze regiofunctie op het gebied van voorzieningen. Wij investeren in de kwaliteit van onze voorzieningen.

Effecten taakvelden Onderwijs

Jongeren de mogelijkheid bieden zich te ontwikkelen tot weerbare, zelfstandige, competente en sociale burgers.

Jongeren hebben, zoveel als mogelijk, een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt én werk.

Effecten taakvelden Sport, cultuur en recreatie

Bereikbaarheid van recreatieve voorzieningen.

(Duurzame) bescherming en ontwikkeling van cultureel erfgoed.

Beleidsindicatoren

Indicator		Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
1	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	1,21	1,91
2	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	87,18	23,28
3	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2018	1,8	1,9
4	Niet-sporters	%	2016	64,2	48,7

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)

Toelichting

- 1 Het aantal leerplichtigen (leeftijd 5-18 jaar) dat niet staat ingeschreven op een school. De periodeaanduiding staat voor schooljaar 2017/2018.
- 2 Het aantal leerplichtigen (leeftijd 5-18 jaar) dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is. De periodeaanduiding staat voor schooljaar 2017/2018.
- 3 Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
- 4 Het percentage bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één per week aan sport doet ten opzichte van de totale bevolking van 19 jaar en ouder.

Wat doen wij daarvoor?

Bestaand beleid

Door ontgroening en vergrijzing verandert de bevolkingssamenstelling van Stadskanaal. Dat heeft onder meer tot gevolg dat mensen andere eisen stellen aan hun woonomgeving en de voorzieningen waarvan zij gebruikmaken. Om een excellente woongemeente te blijven en voldoende, kwalitatief goede voorzieningen te behouden zullen wij ons aanbod van voorzieningen zoveel als mogelijk aansluiten bij de veranderende wensen van onze inwoners.

TAAKVELDEN ONDERWIJS

Onderwijshuisvesting

- Onder voorbehoud van raadsbesluit wordt in 2020 uitvoering gegeven aan de realisatie van een nieuwe onderwijsvoorziening in de wijk Maarsveld.
- Uitvoering geven aan het programma 2020 en het vaststellen van het programmaoverzicht 2021.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

De ontwikkeling van kinderen in onze gemeente kan de komende jaren, samen met alle betrokken partners, optimaal ondersteund worden binnen de huidige beleidskaders.

Activiteiten Onderwijsbeleid

- Samen met de gemeenten Midden-Groningen en Veendam voeren we het externe toezicht op het verzelfstandigde openbaar basisonderwijs uit.
- Door de GGD wordt het vroegtijdig opsporen van spraak-, taal- en ontwikkelingsrisico's voor 0-4 jarigen uitgevoerd. De risicopeuters vormen de doelgroep van de voorschoolse educatie. Daarnaast draagt de gemeente bij aan de realisatie van ondersteuning en begeleiding van zorgleerlingen.
- De OAB-aanpak (onderwijsachterstandenbeleid) is erop gericht om alle kinderen zoveel mogelijk een gelijke start te bieden bij het begin van het basisonderwijs. Om dit vorm te geven voeren wij structureel overleg met de betrokken schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en overige partijen.
- De Voorschoolse Educatie-voorzieningen in onze gemeente bieden doelgroepeuters zestien uur per week educatie. Daarnaast is er voor hun ouders ondersteuning voor het vormgeven van een taalrijkere omgeving thuis. Er wordt structureel ingezet op verbetering van de kwaliteit van de voorschoolse educatie en het bereik van doelgroepeuters.
- Er functioneren netwerken brede school in aandachtswijken. Hiervoor is een geoormerkt budget beschikbaar. De coördinatie is belegd bij de betrokken buurtwerker van Stichting Welstad. De inzet en activiteiten zijn gericht op optimale ontwikkelingskansen, een gezonde en bewuste leefstijl en veiligheid.
- Stimuleren geletterdheid en ondersteuning laaggeletterden.

Activiteiten Leerlingenzaken

- De sluitende aanpak jongeren (inclusief leerplicht) is integraal onderdeel van de nota Invoering Participatiewet in Oost-Groningen. De volgende zaken worden uitgevoerd.
- Uitvoering geven aan de wettelijke taken leerplicht.
- Uitvoering geven aan leerplicht spreekuren.
- Deelname aan netwerken.
- Monitoring van alle jongeren tot 27 jaar.
- Uitvoering geven aan de sluitende aanpak jongeren.
- RMC-taken afstemmen op lokale taken om zodoende een sluitende melding, registratie, doorverwijzing en herplaatsing van voortijdig schoolverlaters te realiseren.
- Uitvoering geven aan leerlingenvervoer.
- Stimuleren van projecten om te komen tot nieuwe vervoersvoorzieningen in het kader van leerlingenvervoer, aansluitend bij visie Publiek Vervoer.

Activiteiten Peuteropvang

- De peuteropvang voor kostwinnersgezinnen (de zogenaamde éénverdieners) valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Er is een gemeentelijke subsidieregeling voor deze ouders. Ouders betalen een ouderbijdrage die overeenkomt met de kinderopvangtoeslageregeling voor tweeverdieners. De gemeente heeft de uitvoering van de regeling gemandateerd aan geregistreerde kindercentra.

- Het kabinet wil dat elk kind goed voorbereid aan het basisonderwijs kan beginnen en wil daarom dat nog meer peuters gebruik maken van de voorschoolse opvang. Gemeenten hebben de taak en middelen gekregen om het gebruik van een voorschoolse voorziening te optimaliseren.

TAAKVELDEN SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Sportbeleid en activering

- Eind 2019 hebben wij een lokaal sportakkoord gesloten. In 2020 gaan we de pijlers van dit akkoord verder uitwerken.
- Door deel te nemen aan het project Sterk Vrijwilligerswerk (vanaf augustus 2018) willen wij de samenwerking tussen de sportverenigingen, het onderwijs en de wijk in sportgebied het Pagedal optimaliseren. In 2020 zijn de resultaten daarvan bekend.

Sportaccommodaties

- Ten aanzien van de binnensportaccommodaties (kern Stadskanaal) is in kaart gebracht wat de komende jaren de verwachte ruimtelijke behoefte is. De consequenties hiervan worden in een afzonderlijk raadsvoorstel uitgewerkt.
- Via de ambitenota is besloten de drie buitenbaden open te houden. De nadere uitwerking van dit besluit vindt plaats door middel van een afzonderlijk raadsbesluit.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

- Stichting Kunstenschool ZG geeft uitvoering aan lessen op het gebied van: muziek, theater, dans, educatie voor kinderen en volwassenen.
- Stichting Kunstzinnige Vorming Stadskanaal De Pauw gaat in 2020 aandacht besteden aan kunsteducatie voor kinderen en volwassenen.
- Stimulering van initiatieven op het gebied van kunst en cultuur.
- Verstrekken van subsidies voor kunst en cultuur.
- Verstrekken van bijdragen of subsidies voor nationale feest- en gedenkdagen.
- Professionele voorstellingen in het Theater Geert Teis.
- Onderhouden van de kunstcollectie Stadskanaal.
- Organiseren van exposities in het KCC.
- Faciliteren van het Koersteam Cultureel Ondernemen.

Musea

- Subsidiëring van het Streek historisch centrum (SHC).
- Uitvoering van het educatieproject voor het basisonderwijs door SHC.
- Het SHC organiseert verdere digitalisering van hun collectie.

Cultureel erfgoed

- Informatievoorziening aan de eigenaren van gemeentelijke en rijksmonumenten.
- Initiatieven ondersteunen tot behoud of herbestemming van cultureel erfgoed.

Media

- De bibliotheek heeft een hoofdvestiging in Stadskanaal, kleine bibliotheken in Musselkanaal (MFA Lint) en Onstwedde (MFA de Bolster) en een bijna dekkend netwerk van de Bibliotheek op school.
- Vanuit de provinciale producten- en diensten catalogus afspraken maken over de basisvoorziening (de klas-sieke uitleenbibliotheek) en aanvullende diensten die passen binnen onze lokale wensen en behoeften.
- Provinciale monitoring van producten, diensten en financiën.
- Uitvoeren Taalhuis in Stadskanaal en realiseren van een Taalpunt in Musselkanaal voor aanpak laaggeletterdheid.
- Samenwerking vindt plaats in een Taalnetwerk bestaande uit: Stichting Lezen & Schrijven, ROC Noorderpoort, Stichting Biblionet, Stichting Welstad en de gemeente Stadskanaal (TDC). In 2020 wordt deze samenwerking versterkt met andere mogelijke partners zoals Humanitas of bedrijven.

Lokale omroep

- Het subsidiëren van de streekomroep RTV1.
- RTV1 verzorgt de uitzendingen van de raadsvergaderingen.

Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Activiteiten Natuur- en Landschapsbescherming

We willen zo goed mogelijk kansen benutten ter versterking van het landschap en ontwikkeling van de natuur. Zo nemen we deel aan de gebiedscommissie Westerwolde die de zorg heeft voor de ontwikkeling van het natuurnetwerk in het gebied van Westerwolde (met in de gemeente Stadskanaal het Ellersinghuizerveld, Ter Wupping-Wessinghuizen en Smeerling). Dit natuurnetwerk is nagenoeg voltooid. De gebiedscommissie is nu op zoek naar de kansen met betrekking tot de verbindingzones, waaronder die van het Pagediep. Wij hebben samen met andere overheden de kansen voor de ontwikkeling van het Pagediep verkend en zullen samen nog onderzoeken hoe de verschillende ambities van deze partijen daaraan kunnen bijdragen.

Activiteiten (Openlucht)recreatie

- Exploitatie camperplaats in Musselkanaal.
- Instandhouding voorzieningen voor de vaarrecreatie.
- Optimaliseren van de fiets- en wandelroutes en bijbehorende knooppunten.

Wat mag het kosten?

Beschrijving	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten	-10.966	-11.436	-10.855	-10.632	-11.063	-11.188
Baten	2.083	2.476	2.465	2.559	2.523	2.523
Saldo programma	-8.883	-8.960	-8.390	-8.073	-8.540	-8.665

(x € 1.000)

	Lasten	Baten	Saldo
Taakvelden Onderwijs			
Onderwijshuisvesting	-2.398	61	-2.338
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.446	1.065	-1.381
	-4.844	1.125	-3.719
Taakvelden Sport, cultuur en recreatie			
Sportbeleid en activering	-162		-162
Sportaccommodaties	-2.271	166	-2.106
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-2.365	1.109	-1.256
Musea	-140	7	-133
Cultureel erfgoed	-28		-28
Media	-891	6	-885
Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-155	53	-102
	-6.012	1.340	-4.672
Totaal	-10.855	2.465	-8.390

Toelichting

Het nadelig saldo van dit programma is ten opzichte van de begroting 2019 € 570.000,00 minder nadelig. Dit betreft een voordeel van € 466.000,00 voor het taakveld Onderwijs en een voordeel van € 104.000,00 op het taakveld Sport, cultuur en recreatie. Hieronder zijn per taakveld de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Bestaand beleid

Taakvelden onderwijs

- € 27.000,00 V De incidentele lasten in 2019 voor sanering, sloop en afwaardering (€ 203.000,00) ten behoeve van de realisatie van wijkcentrum Cereswijk vervallen in 2020. Tegenover deze lasten staat een bijdrage van derden (€ 176.000,00).
- € 255.000,00 V De kapitaallasten op onderwijshuisvesting zijn € 255.000,00 lager.
- € 30.000,00 V De lasten van het leerlingenvervoer zijn naar beneden bijgesteld.
- € 202.000,00 V De lasten voor reguliere peuteropvang (inclusief de budgetsubsidie aan Stichting Peuterwerk) zijn verlaagd door een verschuiving naar de voorschoolse educatie waarvoor middelen beschikbaar worden gesteld via de rijksvergoeding voor het onderwijsachterstandenbeleid
- € 48.000,00 N Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten).
- = € 466.000,00 V Totaal taakvelden Onderwijs

Taakvelden sport, cultuur en recreatie

- € 23.000,00 N De subsidies voor cultuur (bibliotheek, kunstschool en dergelijke) zijn geïndexeerd voor loon- en prijsstijgingen.
- € 28.000,00 V Een aantal incidentele subsidies in 2019 is vervallen.
- € 105.000,00 V Vervallen incidenteel geraamde budgetten in 2019 (onder andere haalbaarheidsonderzoeken zwembaden en sporthal centrum en onderhoudsbudget zwembaden).
- € 112.000,00 N Het technisch in stand houden van de zwembaden levert per saldo een incidenteel nadeel op (met name afschrijving vervallen investeringen).
- € 69.000,00 V Onderhoud en exploitatie van de sportaccommodaties is per saldo voordelig (onder andere vervalt een in 2019 incidenteel geraamd onderhoudsbudget).
- € 37.000,00 V Overige ontwikkelingen.
- = € 104.000,00 V Totaal taakvelden Sport, cultuur en recreatie

Meerjarenraming

Per saldo stijgen de lasten in de periode 2021 tot en met 2023 met € 275.000,00. Dit betreft een nadeel van € 33.000,00 voor de taakvelden onderwijs en € 242.000,00 voor de taakvelden Sport, cultuur en recreatie. Hieronder zijn per taakveld de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Taakvelden onderwijs

- € 207.000,00 N Vanaf 2022 zijn kapitaallasten geraamd in verband met realisatie van de nieuwbouw Mr. Neuteboomschool-Maarsborg.
- € 132.000,00 V De lasten voor reguliere peuteropvang (inclusief de budgetsubsidie aan Stichting Peuterwerk) zijn verlaagd door een verschuiving naar de voorschoolse educatie waarvoor middelen beschikbaar worden gesteld via de rijksvergoeding voor het onderwijsachterstandenbeleid.
- € 52.000,00 V Met ingang van 2023 vervalt de gemeentelijke bijdrage aan het bewegingsonderwijs van Ubbo Emmius.
- € 10.000,00 N Overige ontwikkelingen.
- = € 33.000,00 N Totaal taakvelden Onderwijs meerjarenraming

Taakvelden sport, cultuur en recreatie

- € 147.000,00 V Het budget voor incidentele afschrijvingen van technische installaties in zwembaden vervalt met ingang van 2021.
- € 500.000,00 N Met ingang van 2022 is een stelpost geraamd voor het realiseren van een nieuwe sporthal in het centrum van Stadskanaal.
- € 55.000,00 V Vanaf 2023 is de subsidie voor de bibliotheek lager in verband met het vervallen van incidentele kosten voor de huisvesting in Stadskanaal.
- € 39.000,00 V De frictiekosten van de Stichting Centrum voor de Kunsten Zuid-Groningen dalen in 2021 met € 15.000,00, in 2022 met € 10.000,00 en in 2023 met € 14.000,00.
- € 4.000,00 V Op grond van het Ombuigingsplan 2016-2019 daalt de subsidie van de Stichting Kunstzinnige Vorming Stadskanaal met € 1.500,00 in 2021 en met € 2.500,00 in 2022.
- € 13.000,00 V Overige ontwikkelingen.
- = € 242.000,00 N Totaal taakvelden Sport, cultuur en recreatie meerjarenraming

Mutaties Reserves

Beschrijving	Rekening	Begroting	2020	2021	2022	2023
	2018	2019				
Toevoegingen	-45	-18	-15	-15	-15	-15
Onttrekkingen	817	813	615	596	596	593
Saldo mutaties	772	795	601	582	582	578

(x € 1.000)

Toelichting

Het saldo van de mutaties in de reserves is ten opzichte van de begroting 2019 € 194.000,00 lager. De oorzaken zijn:

Taakvelden onderwijs

- € 126.000,00 - De onttrekking aan de reserve Bijdragen in kosten activa neemt af als gevolg van lagere kapitaallasten.

Taakvelden sport, cultuur en recreatie

- € 45.000,00 - Tegenover het vervallen van enkele incidentele budgetten ten opzichte van 2019 vervallen eveneens enkele onttrekkingen aan reserves.
- € 23.000,00 - Overige ontwikkelingen.
- = € 194.000,00 - Totaal mutaties reserves

Meerjarenraming

Het saldo van de mutaties in de reserves daalt in de periode 2021-2023 met € 23.000,00. De oorzaken zijn:

Taakvelden onderwijs

- € 3.000,00 - Overige ontwikkelingen.

Taakvelden sport, cultuur en recreatie

- € 19.000,00 - In verband met het technisch in stand houden van de zwembaden vervalt met ingang van 2021 een onttrekking.
- € 1.000,00 - Overige ontwikkelingen.
- = € 23.000,00 - Totaal mutaties reserves meerjarenraming

Programma Leefbaarheid

Wonen en Bereikbaarheid

Taakvelden Verkeer, vervoer en waterstaat, Volksgezondheid en milieu en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat willen wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

Wij bieden onze inwoners en ondernemers een hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving.

Effecten taakvelden Verkeer, vervoer en waterstaat

- Wij willen dat iedereen in onze gemeente en de provincie veilig deel kan nemen aan het verkeer. Wij hebben samen met de verkeersveiligheidspartners in Groningen (gemeenten en de provincie Groningen) een breed verkeerseducatieprogramma en een gezamenlijk plan van aanpak om de verkeersveiligheid te bevorderen.

Effecten taakvelden Volksgezondheid en milieu

- Bij de ontwikkeling van het landelijk en stedelijk gebied is duurzaamheid een leidend principe, onder andere door vermindering van afvalstoffen en CO₂-emissie en gebruik van fossiele energie.

Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
1	Fijn huishoudelijk restafval	kg per inw.	2017	176	174
2	Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	15,8	16,9
3	WOZ-waarde woningen	duizend euro	2014	146	211
			2015	142	206
			2016	136	209
			2017	143	216
			2018	149	230
4	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000	2016	2,1	7,2
5	Demografische druk	%	2019	82,5	69,8
6	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2019	637	669
7	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2019	678	739

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)

Toelichting

- Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval per inwoner (kg).
- Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
- De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
- Het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen.
- De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
- Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
- Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Wat doen wij daarvoor?

Bestaand beleid

Om te weten wat er leeft bij onze inwoners, betrekken wij hen bij ons beleid. Dit doen wij ook vanuit de gedachte dat mensen zich meer verantwoordelijk voelen voor hun woonomgeving als zij betrokken zijn bij de inrichting en het beheer ervan.

Wij worden niet alleen geconfronteerd met een veranderende bevolkingssamenstelling, het inwoneraantal van Stadskanaal daalt ook. Met het woningaanbod spelen wij op beide ontwikkelingen in. Wij doen dit vanuit het gemeentelijk woonbeleid en in samenwerking met de woningcorporaties (prestatieafspraken) en met andere gemeenten in Oost-Groningen (regionaal woon- en leefbaarheidsplan). Kwaliteit en variatie staan daarbij voorop.

Ons milieubeleid staat in het teken van de zorg voor een schone, gezonde leefomgeving. Wij willen onze inwoners bewust maken van hun invloed op een gezonde leefomgeving en hun houding en gedrag ten aanzien van milieu en duurzaamheid beïnvloeden. Daarnaast maken duurzaamheid en de zorg voor het milieu onderdeel uit van allerlei andere beleidsterreinen, zoals ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, maatschappelijk vastgoed, openbare verlichting en afval. Wij geven zelf het goede voorbeeld door maatregelen te nemen die de milieubelasting van onze eigen organisatie en ons eigen vastgoed beperken.

Het ruimtelijke beleid staat in het teken van deregulering en flexibiliteit. Door het globaler en flexibeler maken van bestemmingsplannen als gevolg van de nieuwe omgevingswet, wordt de proceduredtijd voor vergunningen verkort.

TAAKVELDEN VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Verkeer en vervoer

Het beheer en onderhoud wordt uitgevoerd op basis van het beheerprogramma GBI en de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte.

- Het onderhoud van wegen met een verkeersfunctie wordt uitgevoerd op basis van beleidsthema Duurzaamheid. Dat betekent dat er preventief groot onderhoud wordt uitgevoerd. Wegen met een erfgoedfunctie (verblijfsgebieden) worden uitgevoerd op basis van beleidsthema Veiligheid. Dat betekent dat er curatief onderhoud plaatsvindt.
- Tijdens de schouwen en uit het beheerprogramma is gebleken dat de vitaliteit van het groen afneemt. Gevolg daarvan is dat de reguliere onderhoudskosten gaan toenemen. De vitaliteit van het groen zal over een periode van vier jaar (2018-2021) weer op peil worden gebracht door vervanging van het groen.
- In 2020 geven we verder uitvoering aan het vervangen van bepaalde groenvakken in onze gemeente. Wij betrekken onze inwoners hierbij.
- Op basis van de inventarisatie van de Japanse Duizendknoop en de Bereklaauw maken wij een plan van aanpak voor de bestrijding van deze exoten.
- Gedurende de looptijd van de kadernota worden investeringen gedaan om een aanzienlijk deel van de achterstand op de vervanging van kunstwerken met een kwaliteitsniveau D weg te werken.
- De grootschalige vervanging van de openbare verlichting zal in 2020 worden afgerond.
- Samen met provincie en regio het analyseren van verkeersonveilige locaties en het opstellen van een regionaal uitvoeringsplan.
- Samen met de provincie Groningen, Prorail, STAR en gemeente Veendam de planuitwerking uitvoeren voor de reactivering van de spoorlijn Veendam-Stadskanaal.
- Afronden van het nieuwe Gemeentelijk Verkeer en VervoerPlan (GVVP 2019-2030)
- Uitvoering van diverse educatieve en voorlichtingsacties ter bevordering van de verkeersveiligheid.
- Opstellen maatregelenplan GVVP.
- Uitrol van elektrische oplaadpalen op strategische locaties en op basis van particuliere aanvragen.

Havens en waterwegen

Bediening van de bruggen/sluizen in het Stadskanaal.

TAAKVELDEN VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Riolering

- Uitvoering van projecten uit het Afvalwaterplan 2016-2021.
- Medio 2019 besluiten de aan de samenwerking in de Waterketen Groningen-Drenthe deelnemende partijen, te weten 10 Groninger en 4 Noord-Drentse gemeenten, twee waterschappen en twee waterbedrijven, over verlenging van het Waterakkoord. Als alle partijen een positief besluit nemen zal de samenwerking worden verlengd van 1 januari 2020 tot 1 januari 2025. Dan zullen projecten/plannen/taken die in de afgelopen periode zijn gestart worden gecontinueerd en nieuwe projecten plannen worden opgepakt. Het gaat dan onder andere om de volgende projecten:
  - Meten en Monitoren;
  - Gezamenlijk Gegevensbeheer;
  - Waterketenkaart;
  - Uniform Exploitatiemodel (eenduidig berekenen baten en lasten).
- De regio begint met de volgende nieuwe projecten:
  - Kwetsbaarheid verminderen: Uitwisseling personeel, instroom bevorderen, maatwerkopleidingen, kennis bijeenkomsten;
  - Duurzaamheid versterken: warmteterugwinning, terugwinnen water, maatregelen volgens maatschappelijk meest verantwoorde kosten;
  - Ondersteuning van maatschappelijke opgaven: wateroverlast, droogte (klimaatadaptatie), zoetwaterbeschikbaarheid, afstemming met implementatie omgevingswet;
  - Nulmeting cybercriminaliteit.
- Uitvoering van projecten/maatregelen uit het Basisrioleringsplan kernen Stadskanaal en Musselkanaal en vervangings-/renovatieprojecten riolering.
- In 2020 willen we de werkzaamheden die te maken hebben met klimaatadaptatie afronden. Voor de vier thema's, te weten Waterveiligheid, Wateroverlast, Droogte en Hittestress is gekeken of er in de gemeente Stadskanaal knelpunten zijn en indien deze knelpunten er zijn welke consequenties deze hebben voor de lange termijn (2050).

Afval

- Ook in 2020 zullen wij ons moeten blijven inzetten om de VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof) te halen. In 2020 wordt 75% van het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld en wordt per inwoner nog maar maximaal 100 kg restafval per jaar aangeboden. Dit betekent dat er dan nog maar tussen de 3.200 en 3.300 ton restafval wordt ingezameld in de gemeente Stadskanaal. Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluaties over het eerste en tweede halfjaar 2019 zullen wij onze acties en inzet moeten aanpassen en/of bijsturen.
- In het kader van VANG-Buitenshuis moeten wij ook aandacht besteden aan andere instanties die kunnen bijdragen aan het verminderen van afval. Dit zijn onder andere sportverenigingen, kantoren, of evenementen.
- In 2018 is een zwerfafvalvergoeding aangevraagd bij Nedvang. Deze is gehonoreerd. Dit betekent dat wij invulling moeten geven aan de in het goedgekeurde Zwerfafvalplan genoemde projecten en activiteiten. Deze zijn onder andere organiseren van zwerfafvalinzamelacties in samenwerking met plaatselijk belangenverenigingen en wijkraden, plaatsing van Big Bellys prullenbakken en kindvriendelijke prullenbakken.

Milieubeheer

- Uitvoering geven aan de gemeentelijke milieudoelstellingen die onder andere zijn vastgelegd in het jaarprogramma, dat deel uitmaakt van de omgevingsnota Stadskanaal en de Nota duurzaamheid.
- Advisering in de milieuproblematiek (bodemonverontreiniging, opslag gevaarlijke stoffen en asbest) met betrekking tot het Mercurius Business Park (MBP). Via de Omgevingsdienst Groningen (ODG) vindt toezicht en handhaving plaats.
  - Overleg Grondbank Nederland in het kader van de sanering van het Ceresmeer.
  - Monitoring sanering Sluisstraat 122 te Musselkanaal.
  - Ook in 2020 voeren wij het saneringsprogramma Wegverkeerslawaaï uit. Met deze subsidie kunnen maatregelen worden getroffen aan de gevels van geselecteerde woningen die een te hoge geluidbelasting vanwege wegverkeerslawaaï ondervinden.
- Met de nota duurzaamheid willen wij 100% energieneutraliteit in 2050 realiseren. Om deze doelstelling realistisch en controleerbaar te houden wordt er ook gewerkt met tussentijdse doelstellingen.
- 28% energieneutraliteit in 2022.
  - 60% energieneutraliteit in 2035 (tussentijdse doelstelling van de provincie Groningen ook 60%).
  - 100% energieneutraliteit uiterlijk in 2050 (doelstelling provincie Groningen, nationale, Europese en

mondiale doelstellingen).

In het nieuwe landelijke klimaatakkoord worden op hoofdlijnen over de samenwerking tussen gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk afspraken gemaakt over onder andere het thema Energie en Klimaat. Dat betekent samen aan de slag voor het klimaat, door te streven naar onder meer:

- een CO2-reductie tot 49% in 2030;
  - circa 50.000 nieuwbouwwoningen per jaar aardgasvrij op te leveren in 2021;
  - 30.000-50.000 bestaande woningen per jaar aardgasvrij te maken of 'aardgasvrij-ready'.
- Dit zal worden samengevat in een RES (Regionaal Energie Strategie). Wat voor gevolgen dat voor onze gemeente en de Nota Duurzaamheid heeft moet nog worden vastgesteld.

Activiteiten VTH

- De ODG stelt haar jaarverslag 2019 op en voert haar uitvoeringsprogramma 2020 uit.
- Wij stellen een Jaarprogramma 2021 op. Dit is de basis voor het uitvoeringsprogramma 2021 dat door de ODG opgesteld wordt.
- Er worden ten behoeve van planologische procedures akoestische onderzoeken uitgevoerd en onderzoeken van derden beoordeeld.
- Er worden ten behoeve van de aan- en verkoop en ontwikkeling van locaties door de gemeente, bodemonderzoeken uitgevoerd en onderzoeken van derden beoordeeld. Indien hiervoor noodzakelijk worden saneringsplannen opgesteld en uitgevoerd.
- Tevens worden in het kader van de bouwvergunningverlening aandacht aan geluid en bodemonverontreiniging besteed.

Begraafplaatsen en crematoria

Het onderhouden van de gemeentelijke begraafplaatsen.

TAAKVELDEN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Ruimtelijke ordening

- We streven naar vaststelling van een Omgevingsvisie in het voorjaar van 2020 en een "bestemmingsplan met verbrede reikwijdte" in de twee helft van 2020. Hiermee sorteren we voor op de Omgevingswet per 1 januari 2021. Met een aantal aanvullingen, die wettelijk pas vanaf 2021 mogelijk zijn (met name ten aanzien van pas dan geldende nieuwe milieuwetgeving), kunnen we dan ons "bestemmingsplan met verbrede reikwijdte" zonder grote ingrepen een volwaardig Omgevingsplan noemen.
- In 2015 heeft de provincie Groningen de Regeling subsidies Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 gepubliceerd. Hieronder valt ook het leaderprogramma. Wij dragen bij aan de regeling door middel van cofinanciering, zoals wij dat ook bij het vorige leaderprogramma deden. We kunnen een beroep op dit programma doen voor projecten die in onze gemeente worden uitgevoerd.
- Uitvoering visie "Stadskanaal op zon".

Grondexploitatie

In 2020 volgt besluitvorming over het schrappen van onbenutte bestemmingsplancapaciteit in het kader van de woonvisie. Dit heeft ook gevolgen voor twee gemeentelijke woningbouwlocaties in Alteveer en Musselkanaal. Voor eventuele afwaarderingen is in 2017 een voorziening getroffen.

Wonen en bouwen

Het Regionaal Woon en Leefbaarheidsplan (RWLP) bevat projecten gericht op het tegengaan van effecten van bevolkingsdaling op met name de woningvoorraad en het voorzieningenniveau. Met inzet van rijks- en provinciale middelen voeren wij samen met de Oost-Groninger gemeenten het regionaal woon- en leefbaarheidsplan (RWLP) uit (de zogenaamde "menukaart"). In 2020 wordt, net als in voorgaande jaren, uitvoering gegeven aan de gerechten uit de menukaart.

In het kader van het RWLP stellen we jaarlijks, samen met de regiogemeenten, de regionale woningmarktmonitor Oost-Groningen op. Actueel onderwerp is het in 2018 overeengekomen Regionaal Prestatiekader op basis waarvan we in 2019 gestart zijn met de actualisatie van onze woonvisie. In 2020 wordt de actualisatie naar verwachting door de gemeenteraad vastgesteld.

Naar aanleiding van het regionaal prestatiekader wordt de Woonvisie 2015-2025 geactualiseerd. In 2020 wordt de geactualiseerde Woonvisie 2020-2025 vastgesteld. De actualisatie vindt plaats conform het regionaal prestatiekader.

- Naar aanleiding van het huidige woonbeleid worden in 2020 de volgende activiteiten uitgevoerd:
- uitvoeren onderdeel "deprogrammeren bestemmingsplan capaciteit wonen";
  - verstrekken startersleningen en de blijverslening;
  - uitvoeren van de prestatieafspraken 2020 en het sluiten van nieuwe prestatieafspraken voor 2021;
  - aanhaken bij ontwikkelingen op het gebied van verduurzaming en wonen en zorg;
  - doorgaan met de aanpak van leegstand en verpaupering.

Centrumontwikkeling Stadskanaal

In 2020 zal er verder uitvoering worden gegeven aan de centrumvernieuwing Stadskanaal om te komen tot een compact en aantrekkelijk winkelgebied met een hoog verblijfsklimaat, mogelijkheden voor horecavoorzieningen en voorzieningen voor jong en oud. De centrumvernieuwing bestaat uit de drie pijlers Openbare ruimte, Vastgoed en ondernemerschap. In 2020 zullen de openbare ruimtes Europalaan, Europaplein en Oude Markt worden heringericht. Er worden initiatieven ondernomen om bedrijven naar het centrum te verplaatsen met het doel het winkelvloeroppervlak te saneren. De centrumwinkeliers gaan samenwerken om het centrum te profileren als "Warenhuis van de Regio".

De uitvoering van de maatregelen in het kader van de verkeersstructuur wordt in 2020 afgerond.

Integrale gebiedsontwikkeling Musselkanaal

Wij voeren de integrale gebiedsontwikkeling Musselkanaal uit, in samenwerking met Lefier, stichting dorpsbelangen Musselkanaal en de Ondernemersvereniging Musselkanaal. Het project kent vier pijlers:

- wonen;
- economie;
- sociaal;
- collectieve ruimte.

De samenwerkende organisaties in de gebiedsontwikkeling hebben de ambitie om in 10 jaar tijd héél Musselkanaal te versterken: door fysieke ingrepen in de Florawijk en het (kern)winkelgebied aan de Marktstraat en door bewoners te ondersteunen bij de organisatie van activiteiten, participatie en beheer van onder andere de collectieve ruimten.

Eind 2020 loopt de subsidieperiode voor de integrale gebiedsontwikkeling Musselkanaal af. Het hele jaar 2020 wordt benut om de programmaonderdelen af te handelen en waar mogelijk en nodig, samen met de partners, een invulling te geven aan een vervolg binnen bestaande kaders en middelen.

Wat mag het kosten?

Beschrijving	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten	-18.836	-19.653	-16.959	-16.863	-16.475	-16.604
Baten	9.117	8.838	7.242	6.972	6.811	6.968
Saldo programma	-9.719	-10.814	-9.717	-9.891	-9.664	-9.636

(x € 1.000)

	Lasten	Baten	Saldo
Taakvelden Verkeer, vervoer en waterstaat			
Verkeer en vervoer	-7.784	50	-7.735
Recreatieve havens	-2	4	1
Economische havens en waterwegen	-416	19	-397
Openbaar vervoer	-24		-24
	-8.227	72	-8.155
Taakvelden Volksgezondheid en milieu			
Riolering	-2.502	2.967	464
Afval	-2.486	3.200	714
Milieubeheer	-857		-857
Begraafplaatsen en crematoria	-437	250	-187
	-6.283	6.417	134
Taakvelden Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Ruimtelijke ordening	-434		-434
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-209	209	0
Wonen en bouwen	-1.806	544	-1.262
	-2.449	753	-1.696
Totaal	-16.959	7.242	-9.717

Toelichting

Het nadelig saldo van dit programma is ten opzichte van de begroting 2019 € 1.097.000,00 lager. Dit betreft een nadeel van € 401.000,00 voor de taakvelden Verkeer, vervoer en waterstaat, een nadeel van € 101.000,00 voor de taakvelden Volksgezondheid en Milieu en een voordeel van € 1.599.000,00 voor de taakvelden Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Hieronder zijn per taakveld de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Bestaand beleid

Taakvelden verkeer, vervoer en waterstaat

- **€ 210.000,00 N** Door ontwikkeling van het areaal en loon- en prijsstijgingen is het budget voor onderhoud aan wegen/bermen, civiele kunstwerken en openbare ruimte gestegen.
- **€ 185.000,00 N** In 2019 is het onderhoudsbudget incidenteel beschikbaar gesteld voor maatregelen in het kader van de centrumontwikkeling Stadskanaal. In 2020 is het budget weer toegevoegd.
- **€ 27.000,00 N** Door vervanging van civiele kunstwerken (bruggen, sluizen, beschoeiingen etc.) stijgen de kapitaallasten.
- **€ 21.000,00 V** Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten).
- = **€ 401.000,00 N** Totaal Taakvelden Verkeer, vervoer en waterstaat.

Taakvelden volksgezondheid en milieu

- € 100.000,00 V De kapitaallasten zijn door afschrijvingen en verlaging van het rentepercentage (van 3 naar 2,5) lager waardoor een voordeel ontstaat (met name op het onderdeel riolering).
- € 149.000,00 N De opbrengst van de rioolheffing is lager. Deels is dit veroorzaakt door lagere kosten, deels doordat in de opbrengst in 2019 rekening is gehouden met een te hoge btw compensatie op de kapitaallasten van de rioolinvesteringen.
- € 25.000,00 V Het beschikbare budget (€ 140.000,00 in 2019) voor uitvoering van incidentele maatregelen in het kader van het Waterplan 2016-2020 is in 2020 € 115.000,00 lager. Voor de kosten van het nieuwe Waterakkoord 2020-2025 is een incidenteel budget van € 90.000,00 geraamd. Het voordeel ten opzichte van de begroting 2019 bedraagt per saldo € 25.000,00.
- € 123.000,00 N De kosten van sorteren, inzamelen en verwerking van afval zijn gestegen. Met name op het afvalbrengstation is een stijging van de kosten verwerkt.
- € 39.000,00 V Voor de opbrengst van de afvalstoffenheffing geldt dat deze maximaal 100% kosten-dekkend mag zijn. Ten opzichte van 2019 is de opbrengst met € 39.000,00 gestegen. De voorgestelde tarieven voor 2020 zijn niet kostendekkend. Het tekort van € 136.000,00 wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve Afval.
- € 75.000,00 V Het tijdelijk budget in 2020 voor uitvoering van maatregelen in het kader van de nota duurzaamheid is € 75.000,00 lager.
- € 29.000,00 N De exploitatiebijdrage aan de omgevingsdienst stijgt met name door nominale ontwikkelingen.
- € 39.000,00 N Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten).
- = € 101.000,00 N Totaal Taakvelden Volksgezondheid en milieu

Taakvelden volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

- € 934.000,00 V De incidentele budgetten die in de begroting 2019 zijn geraamd voor de centrumontwikkeling Stadskanaal en Gebiedsontwikkeling Musselkanaal zijn vervallen. Hiertegenover staan lagere onttrekkingen aan reserves.
- € 87.000,00 N In verband met investeringen in het centrum van Stadskanaal en Musselkanaal stijgen de kapitaallasten.
- € 165.000,00 V Op basis van de Ambitienota 2020-2023 is besloten in 2020 extra budget (€ 185.000,00) beschikbaar te stellen voor incidentele kosten in verband met de implementatie van de Omgevingswet. Ten opzichte van 2019 betekent dit een voordeel van € 165.000,00.
- € 50.000,00 V Het budget voor de opbrengst van leges is hoger geraamd op basis van de ontwikkeling van het aantal bouwaanvragen. In het kader van de Ambitienota 2020-2023 vindt nog een onderzoek plaats naar de kostendekkendheid van de leges.
- € 605.000,00 V Het incidentele budget dat in 2019 is geraamd voor de menukaart RWLP Oost-Groningen vervalt, bij de Decemberwijziging 2019 wordt bepaald welk deel van dit budget nog naar 2020 wordt overgeheveld.
- € 68.000,00 N Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten).
- = € 1.599.000,00 V Totaal Taakvelden Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Meerjarenraming

Per saldo dalen de lasten in de periode 2021-2023 met € 81.000,00. Dit betreft een nadeel van € 16.000,00 voor de taakvelden Verkeer, vervoer en waterstaat, een voordeel van € 217.000,00 voor de taakvelden Volksgezondheid en milieu en een nadeel van € 120.000,00 voor de taakvelden Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Hieronder zijn per taakveld de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Taakvelden verkeer, vervoer en waterstaat

- € 16.000,00 N Diverse ontwikkelingen.
- € 16.000,00 N Totaal taakvelden Verkeer vervoer en waterstaat meerjarenraming

Taakvelden volksgezondheid en milieu

- € 25.000,00 V Een in 2020 incidenteel geraamd budget voor het uitvoeren van maatregelen in het kader van het VANG beleid is vervallen.
- € 136.000,00 V De opbrengst van de afvalstoffenheffing neemt toe met € 136.000,00.
- € 50.000,00 V Het tijdelijke budget voor het uitvoeren van maatregelen in het kader van de nota duurzaamheid vervalt in 2023.
- € 6.000,00 V Overige ontwikkelingen.
- = € 217.000,00 V Totaal taakvelden Volksgezondheid en milieu meerjarenraming

Taakvelden Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

- € 165.000,00 V Het in 2020 incidenteel beschikbaar budget (€ 185.000,00) voor de implementatie van de omgevingswet vervalt met in gang van 2021. Hiervoor in de plaats wordt het oorspronkelijk budget voor onderhoud van de omgevingswet (€ 20.000,00) weer opgenomen.
- € 240.000,00 N De provinciale bijdrage van € 240.000,00 voor de uitvoering van de menukaart RWLP vervalt.
- € 45.000,00 N Voor uitvoering van maatregelen in het kader van de centrumontwikkeling Stadskanaal is een stelpost opgenomen voor kapitaallasten.
- = € 120.000,00 N Totaal taakvelden Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing meerjarenraming

Reserves

Beschrijving	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toevoegingen	-1.727	-4.720	-1.474	-971	-854	-141
Onttrekkingen	2.077	7.014	1.555	1.330	1.073	360
Saldo mutaties	350	2.294	81	358	218	218

(x € 1.000)

Toelichting

Het saldo van de mutaties in de reserves is ten opzichte van de begroting 2019 € 2.213.000,00 lager. De oorzaken zijn:

Taakveld verkeer, vervoer en waterstaat

- € 185.000,00 + Vervallen dotaties ten laste van onderhoudsbudget voor realisatie verkeersstructuur centrum Stadskanaal.
- € 76.000,00 + Overige ontwikkelingen.

Taakvelden volksgezondheid en milieu

- € 115.000,00 - Een incidentele onttrekking voor de dekking van maatregelen in het kader van het waterplan 2016-2020 vervalt.
- € 136.000,00 + In 2020 wordt incidenteel € 136.000,00 onttrokken aan de reserve Afval.
- € 7.000,00 - Overige ontwikkelingen.

Taakvelden volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

- € 1.217.000,00 - De in de begroting 2019 geraamde lasten van het uitvoeren van de maatregelen in het kader van de centrumontwikkeling Stadskanaal worden in 2019 incidenteel aan de reserve Stedelijke vernieuwing onttrokken. In 2020 zijn nog geen lasten geraamd en dus ook geen onttrekking.
- € 743.000,00 - Vervallen onttrekking uitvoeren maatregelen gebiedsontwikkeling Musselkanaal.
- € 64.000,00 + Hogere onttrekking in verband met kapitaallasten investeringen centrum Stadskanaal.
- € 605.000,00 - De uitvoering van de menukaart RWLP wordt gedekt ten laste van de reserve Stedelijke vernieuwing. Met het vervallen van het budget vervalt eveneens de onttrekking.
- € 13.000,00 + Overige ontwikkelingen.
- = € 2.213.000,00 - Totaal mutaties reserves

Meerjarenraming

Het saldo van de mutaties in de reserves stijgt in de periode 2021-2023 met € 137.000,00. De oorzaken zijn:

Taakveld verkeer, vervoer en waterstaat

- € 37.000,00 + Diverse ontwikkelingen.

Taakvelden volksgezondheid en milieu

- € 25.000,00 - Een incidentele onttrekking voor de dekking van maatregelen in het kader van de uitvoering van het VANG beleid vervalt.
- € 136.000,00 - De incidentele onttrekking aan de reserve Afval vervalt met ingang van 2021.
- € 25.000,00 - Overige ontwikkelingen.

Taakvelden volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

- € 240.000,00 + In 2020 wordt de laatste provinciale bijdrage voor de uitvoering van de menukaart RWLP ontvangen en daarmee stopt ook de toevoeging van deze middelen aan de reserve Stedelijke vernieuwing.
- € 46.000,00 + Overig.
- = € 137.000,00 + Totaal mutaties reserves meerjarenraming

Programma Dienstverlening

Besturen en Beschermen

Taakvelden bestuur en ondersteuning, veiligheid en volksgezondheid en milieu

Wat willen wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

Effecten taakvelden Bestuur en ondersteuning

- Open en transparant bestuur.
- Het bevorderen van het wederzijdse begrip tussen de gemeente en haar publieksgroepen.
- Het verbeteren en uitbreiden van de digitale bereikbaarheid van de gemeente voor haar publieksgroepen.

Effecten taakvelden Veiligheid

- Een veilig en leefbaar Stadskanaal.
- Ontwikkelen van een groot veiligheidsgevoel bij de inwoners door onder meer duidelijke regels te stellen voor de openbare orde en veiligheid met een consequente handhaving van die regels.
- Toepassing coffeeshopbeleid.
- Aandacht voor bestrijding van jeugdcriminaliteit.
- Voor alles geldt een intensieve samenwerking met de inwoners, politie, Actiecentrum Veiligheid en Zorg, reclassering, VNN en andere ketenpartners.
- In samenwerking met de overige gemeenten en de Veiligheidsregio Groningen met de beschikbare financiële middelen een kwalitatief hoog niveau aan veiligheid bieden op de volgende thema's:
  - Brandweezorg;
  - Ramp- en Crisisbeheersing.

Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
1	Verwijzingen Halt	aantal per 10.000	2018	74	119
2	Winkeldiefstal	aantal per 1.000	2018	1,4	2,2
3	Diefstal uit woning	aantal per 1.000	2018	2,5	2,5
4	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000	2018	4,2	4,8
5	Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000	2018	4,8	5,4

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)

Toelichting

- 1 Het aantal verwijzingen naar Halt per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
- 2 Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
- 3 Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners
- 4 Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners.
- 5 Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners.

Wat doen wij daarvoor?

Bestaand beleid

TAAKVELDEN BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Bestuur

Op 20 november 2017 is het Koersdocument Stadskanaal Koersvast (met als ondertitel 'Nait soezen, moar doun') door de raad vastgesteld. Mede op grond van dit document is het Bestuursakkoord 2018-2022 opgesteld.

- In 2020 zal naar aanleiding van de tegenvallende inkomsten (rijksbijdrage(n)) en verzwarende van de inzet op de gebieden jeugdhulp en Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 gezocht gaan worden naar efficiëntieverbetering zowel qua uitvoering als kostenbesteding.
- In 2020 zal uitvoering worden gegeven aan de wens om activiteiten te ontwikkelen op het gebied van duurzaamheid.
- In 2020 zal verder uitvoering worden gegeven aan de werkzaamheden ter voorbereiding aan de invoering van de Omgevingswet en Omgevingsplan. De nadruk zal in 2020 vooral liggen op de implementatie van de benodigde veranderingen en de besluitvormingstrajecten in college en raad. Concreet zal er uitvoering worden gegeven aan het aanpassen/intrekken van de met de Omgevingswet verband houdende gemeentelijke verordeningen.

Bestuurlijke samenwerking

- De bestuurlijke samenwerking in het sociale domein zal ook in 2020 worden voortgezet, mede onder druk van de financiële positie van de gemeente. Daar waar mogelijk wordt getracht volumevoordeel te halen uit de samenwerking (en afstemming) met andere gemeenten in de regio. Zo zal de gezamenlijke inkoop van diensten met buurgemeenten daar waar mogelijk worden voortgezet of geïntensiveerd.
- Fraudebestrijding en aanpak van ondermijning zal eveneens in samenwerking met andere gemeenten en overheidsdiensten worden voortgezet.
- Er zal intensief worden samengewerkt met andere gemeenten en de provincie in het kader van de invoering van de Omgevingswet.
- De samenwerking in het kader van de Agenda voor de Veenkoloniën wordt eveneens voortgezet. De beleidsdoelinden van het Innovatieprogramma Landbouw Veenkoloniën 2012-2020 worden uitgevoerd.

Bestuursondersteuning

- Ter ondersteuning van het beleid zoals vastgelegd in het Bestuursakkoord 2018-2022 zal de ambtelijke organisatie meer dan voorheen werken in multidisciplinair verband. In het projectplan "Participatie Omgevingsvisie en Omgevingsplan" wordt samengewerkt door de verschillende disciplines van de ambtelijke organisatie. Deze werkzaamheden worden voortgezet.
- De organisatie wordt verder geprofessionaliseerd en de uitwerking van het plan "Organisatie in beweging" wordt verder uitgerold en ingebed in de bestuurlijke besluitvormingscyclus zodat er adequate ondersteuning blijft plaatsvinden van de bestuursorganen.

Burgerzaken

In 2020 vinden er in Nederland geen verkiezingen plaats. De eerstvolgende verkiezingen staan gepland voor 17 maart 2021. Op deze dag worden de Tweede Kamerverkiezing gehouden.

TAAKVELDEN VEILIGHEID

Crisisbeheersing en brandweer

De gemeente participeert actief in samenwerkingen. Hiervoor leveren wij financiële middelen en tevens brengen wij personele middelen in die functies vervullen in de lokale en regionale piketregeling die bij rampen van toepassing is.

Wij volgen de ontwikkeling van de heroriëntatie van de Veiligheidsregio Groningen (VRG) op de taken en verdeling van de budgetten op de voet en hebben daarbij aandacht voor de specifieke problemen en uitdagingen in onze eigen gemeente. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het uitfasen van de WAS (Waarschuwing- en Alarmeringssysteem per 2020-2021, beter bekend als het 'luchtalarm') waarbij wij aandacht blijven houden voor de kwetsbare groepen in onze samenleving. We geven uitvoering aan de vastgestelde Meerjarenkoers 2012-2021 VRG.

De laatste tijd heeft duidelijk laten zien dat we leven in een tijd van grote (maatschappelijke) veranderingen die gepaard gaan met nieuwe en dynamische risico's. De psychosociale- en gezondheidseffecten veroorzaakt door het slepende aardbevingsdossier, de onrust die is ontstaan na de lekkage van aardgascondensaat in Farmsum, de Code Rood activisten die het tankenpark van de NAM blokkeerden, de verharding van de acties tegen de komst van windmolens in de Veenkoloniën en niet te vergeten de verstrekende gevolgen van de extreme periode van droogte. Het bevestigt ons beeld dat de rol van betekenis van de veiligheidsregio verandert en dat we daar onze samenwerkingsorganisatie op moeten aanpassen.

Deze maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een aanpassing van de structuur, inrichting en formatie van de organisatie van de VRG. We gaan over op een dynamisch risicoprofiel in plaats van een 'foto' voor meerdere jaren en we gaan risicogericht en informatie gestuurd werken. De aanpassing van de samenwerkingsorganisatie is in 2019 afgerond. We verwachten nog zo'n twee jaar nodig te hebben om informatie-gestuurd werken in de Veiligheidsregio Groningen te borgen.

Omgevingsveiligheid

De operationele taken Lokale Omgevingsveiligheid worden door de Omgevingsdienst Groningen (ODG) uitgevoerd. In de gemeentelijke organisatie is de regie en autorisatie van de mutaties (blijvend) geborgd. Tot en met 2018 was het "Groninger uitvoeringsprogramma lokale omgevingsveiligheid 2017" de basis voor de uitvoering van lokale omgevingsveiligheid in de periode 2015-2018. Het landelijke programma kende dezelfde looptijd. De werkzaamheden in de gemeentelijke organisatie blijven ongewijzigd.

In 2019 is de financiering vanuit de regeling impuls omgevingsveiligheid (IOV) afgelopen. Op dit moment (ten tijde van het opstellen van de begroting 2020) is nog niet bekend of en op welke wijze/met welk budget de werkzaamheden bij de ODG uitgevoerd gaan worden.

Openbare orde en veiligheid

- Uitvoering geven aan het, in november 2019 door de raad vast te stellen, Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2024.
- Het beleid voor wat betreft de lokale politieprioriteiten wordt gecontinueerd. Onder voorbehoud van vaststelling door de raad zijn dit:
  - sociale wijkproblematiek;
  - ondermijning;
  - geweldszaken inclusief huiselijk geweld;
  - bestrijding drugsgebruik en overmatig alcoholgebruik en daaraan gerelateerde criminaliteit en overlast in het algemeen en specifiek in relatie tot jongeren;
  - woninginbraken en woning- en straatovervallen.

TAAKVELDEN VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Volksgezondheid

- Uitvoering openbare preventieve gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar. Hiervoor worden prestatie afspraken gemaakt met de GGD (door middel van dienstverleningsovereenkomsten), de scholen, Welstad (buurtsportcoaches) en verslavingszorginstellingen.
- Uitvoeren van diverse maatregelen (gebaseerd op positieve gezondheid) in het onderwijs en in de wijk, gericht op de thema's sport- en bewegingsdeelnamen, beperken overgewicht, alcohol, roken (Rookvrije generatie) en drugs en verbeteren weerbaarheid.
- Deelname aan de gezondheid bevorderende programma's "Kans voor de Veenkoloniën" (2016-2019) en "GIDS" (2018-2021).
- In de nieuwe omgevingswet spelen een gezonde leefomgeving en toegankelijkheid een belangrijke rol. Deze aspecten worden meegenomen in de verdere planvorming met betrekking tot de omgevingswet.
- Inzet voor behoud van kwalitatief hoogwaardige en bereikbare ziekenhuiszorg in het Refaja ziekenhuis, acute zorg en netwerkzorg in de regio Zuidoost Groningen.

Wat mag het kosten?

Beschrijving	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten	-6.488	-6.164	-6.053	-6.117	-6.087	-6.045
Baten	570	392	336	362	330	295
Saldo programma	-5.918	-5.772	-5.717	-5.755	-5.757	-5.750

	Lasten	Baten	Saldo
Taakvelden Bestuur en ondersteuning			
Bestuur	-1.597		-1.597
Burgerzaken	-737	315	-422
	-2.335	315	-2.019
Taakvelden Veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	-2.013		-2.013
Openbare orde en veiligheid	-638	21	-617
	-2.651	21	-2.630
Taakvelden Volksgezondheid en milieu			
Volksgezondheid	-1.067		-1.067
Totaal	-6.053	336	-5.717

(x € 1.000)

Toelichting

Het nadelig saldo op dit programma is ten opzichte van 2019 gedaald met € 55.000,00. Dit betreft een voordelig saldo van € 176.000,00 voor de taakvelden Bestuur en ondersteuning, een nadelig saldo van € 128.000,00 voor de taakvelden Veiligheid en een voordeel van € 7.000,00 voor de taakvelden Volksgezondheid en milieu. Hieronder zijn per taakveld de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Bestaand beleid

Taakvelden bestuur en ondersteuning

- € 100.000,00 V Met ingang van 2020 vervalt het incidentele budget voor de viering van Stadskanaal 50 jaar.
- € 20.000,00 V In 2019 is er een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor een onderzoek naar de financiële positie van onze gemeente.
- € 13.000,00 N De lasten van de werkzaamheden van ten behoeve van accountscontrole zijn aangepast.
- € 85.000,00 V In 2020 zijn er geen verkiezingen.
- € 28.000,00 N Er worden minder rijbewijzen en identiteitsdocumenten verstrekt.
- € 12.000,00 V Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten).
- = € 176.000,00 V Totaal taakvelden Bestuur en ondersteuning

Taakvelden veiligheid

- € 70.000,00 N De exploitatiebijdrage aan de Veiligheidsregio (VRG) stijgt met € 70.000,00. Dit is voornamelijk veroorzaakt door de nominale ontwikkelingen in de begroting 2020 van de VRG.
- € 58.000,00 N Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten).
- = € 128.000,00 N Totaal taakvelden Veiligheid

Taakvelden volksgezondheid en milieu

- € 50.000,00 V Op basis van het uitvoeringsplan "Gezond in Stadskanaal" 2018-2021 dalen de lasten.
- € 59.000,00 N Door loon- en prijsstijgingen, wijziging van de verdeelsleutel en extra kosten van nieuw beleid stijgt de gemeentelijke bijdrage aan de PG&Z.
- € 13.000,00 V Het incidentele budget in 2019 voor de ontwikkelingen bij Treant/Refaja ziekenhuis is vervallen.
- € 3.000,00 V Overige ontwikkelingen.
- = € 7.000,00 V Totaal taakvelden Volksgezondheid en milieu

Meerjarenraming

Per saldo stijgen de lasten in de periode 2021 tot en met 2023 met € 33.000,00. Dit betreft een nadeel van € 57.000,00 voor de taakvelden Bestuur en ondersteuning, een nadeel van € 7.000,00 voor de taakvelden Veiligheid en een voordeel van € 31.000,00 voor de taakvelden Volksgezondheid en milieu. Hieronder zijn per taakveld de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Taakvelden bestuur en organisatie

- € 55.000,00 N Met ingang van 2021 worden er weer verkiezingen geraamd.
- € 2.000,00 N Overige ontwikkelingen.
- = € 57.000,00 N Totaal taakvelden Bestuur en organisatie meerjarenraming

Taakvelden veiligheid

- € 7.000,00 N Met ingang van 2021 vervalt de jaarlijkse bijdrage voor de opvang van ex-gedetineerden.
- = € 7.000,00 N Totaal taakvelden Veiligheid meerjarenraming

Taakvelden volksgezondheid en milieu

- € 31.000,00 V De kosten van het uitvoeringsplan "Gezond in de Stadskanaal" 2018-2021 en de regeling Kansrijke Start vervallen vanaf 2022.
- = € 31.000,00 V Totaal taakvelden Volksgezondheid en milieu meerjarenraming

Reserves

Beschrijving	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toevoegingen						
Onttrekkingen		120				
Saldo mutaties	0	120	0	0	0	0

(x € 1.000)

Toelichting

Het saldo van de mutaties in de reserves is ten opzichte van de begroting 2019 € 120.000,00 lager. Dit wordt veroorzaakt door:

Taakvelden bestuur en ondersteuning

- € 120.000,00 - In 2019 zijn incidentele budgetten geraamd voor de viering van 50 jaar Stadskanaal en een onderzoek naar de financiële positie van onze gemeente van respectievelijk € 100.000,00 en € 20.000,00. De dekking uit de reserve Incidentele bestedingen is in 2020 vervallen.
- = € 120.000,00 - Totaal mutaties reserves

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bestuur en ondersteuning

In dit overzicht zijn de baten en lasten van de algemene dekkingsmiddelen en het bedrag onvoorzien opgenomen. De algemene dekkingsmiddelen betreffen voornamelijk de opbrengsten van belastingen en uitkeringen uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen, in tegenstelling tot heffingen als riool en afvalstoffen, geen vooraf bepaald bestedingsdoel. De niet vrij aanwendbare heffingen zijn, evenals specifieke uitkeringen van het Rijk, in de programma's verantwoord.

Lasten taakvelden	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Treasury	-27	201	311	311	311	311
Belastingen	-371	-379	-365	-365	-365	-365
Overige lasten	-5	-437	-290	-667	1.285	1.320
Beheer overige gebouwen en gronden	-266	-170	-170	-170	-170	-170
Totaal Lasten	-669	-785	-514	-891	1.061	1.096
Baten taakvelden	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Treasury	2.350	2.159	1.574	1.551	1.525	1.502
Belastingen	6.304	6.626	7.880	8.139	8.301	8.467
Uitkeringen gemeentefonds	74.462	75.937	78.299	78.144	78.207	78.693
Overige baten	47	96	54	54	54	54
Beheer overige gebouwen en gronden	191	149	84	84	84	84
Totaal Baten	83.354	84.967	87.891	87.972	88.171	88.800
Saldo	82.685	84.183	87.377	87.081	89.232	89.896

(x € 1.000)

Toelichting

Het voordelige saldo van Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien is ten opzichte van de begroting 2019 gestegen met € 3.194.000,00. Dit betreft een nadeel op het taakveld Treasury van € 475.000,00, een voordeel op de taakvelden Onroerendezaakbelasting van € 1.266.000,00, een voordeel op het taakveld Uitkeringen gemeentefonds van € 2.362.000,00, een voordeel op het taakveld Overige baten en lasten van € 105.000,00 en een nadeel op het taakveld Beheer overige gebouwen en gronden van € 64.000,00. Hieronder zijn per taakveld de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Taakveld treasury

Ten opzichte van de begroting 2019 is de raming op dit taakveld per saldo € 475.000,00 nadeliger.

- **€ 25.000,00 V** Voor de doorbelasting van de rentelasten van investeringen wordt in de begroting een vaste renteomslag gehanteerd, met ingang van 2020 is dit 2,5%. Op basis van de geraamde rentelasten en baten in verhouding tot de boekwaarde van de investeringen per 1 januari is de renteomslag 2,1%. Hierdoor is aan de verschillende programma's € 377.000,00 te veel rente doorberekend. Het verschil is op Financiering en belegging als bate geraamd. Ten opzichte van de raming in 2019 is de bate € 25.000,00 hoger.

- **€ 442.000,00 N** Reserves en voorzieningen worden ingezet als financieringsmiddel en hiervoor wordt intern rente vergoed (bespaarde rente), hiervoor wordt eveneens 2,5% gehanteerd. De rentebaten zijn ten gunste van Financiering en belegging geraamd. Na resultaatbepaling wordt een deel toegevoegd aan de reserves. De totale rentebaten in 2020 bedragen € 1.044.000,00. Ten opzichte van de begroting 2019 is dit € 442.000,00 nadelig.
  - **€ 61.000,00 N** De raming voor dividenduitkeringen is € 61.000,00 lager dan in 2019. Dit levert een nadeel op.
  - **€ 3.000,00 V** Overige ontwikkelingen.
- = **€ 475.000,00 N**

Taakveld onroerendezaakbelasting

- **€ 1.266.000,00 V** Het saldo is ten opzichte van de begroting 2019 € 1.266.000,00 voordelig. Dit betreft een stijging van de opbrengst van de OZB van € 1.255.000,00. In deze stijging is, naast het effect van de geraamde stijging van 3% (€ 198.000,00), het effect van de extra boven trendmatige stijging van 16% (€ 1.057.000,00) verwerkt. Overige ontwikkelingen (waaronder personeelskosten) leveren per saldo een voordeel op van € 11.000,00.

Taakveld uitkeringen gemeentefonds

De opbrengst van de uitkeringen uit het gemeentefonds voor 2020 is ten opzichte van de opbrengst van de uitkeringen uit het gemeentefonds voor 2019 € 2.362.000,00 hoger. De opbrengst 2019 is gebaseerd op de berekening van de algemene uitkering tot en met de decembercirculaire 2018. In de verhoging zijn daardoor mutaties verwerkt (per saldo een structurele stijging van € 2.455.000,00) verwerkt die betrekking hebben op 2019 en via de Najaarsnota 2019 alsnog in de begroting 2019 worden opgenomen. De mutaties die gelden vanaf 2020 leveren per saldo een verlaging op van € 93.000,00 waardoor nu een stijging van € 2.362.000,00 is verwerkt.

- **€ 2.366.000,00 V** Een deel van de mutaties betreft algemene middelen met effect voor het begrotings-saldo. Per saldo leveren deze mutaties een voordeel op.

- Ontwikkelingen in het accres	€ 1.613.000,00 V
- Incidentele uitkering jeugdhulpbudget	€ 750.000,00 V
- Mutaties sociaal domein	€ 571.000,00 N
- Ontwikkeling van de uitkeringsgegevens en -basis	€ 413.000,00 V
- Integratie-, decentralisatie en suppletie uitkeringen	€ 4.000,00 V
- Overige ontwikkelingen	€ 157.000,00 V
	€ 2.366.000,00 V

- **€ 4.000,00 N** De overige mutaties leveren per saldo een nadeel op binnen dit taakveld maar hebben een neutraal effect op het begrotingssaldo.

- Decentralisatie-uitkeringen	€ 38.000,00 V
- Integratie-uitkeringen	€ 448.000,00 N
- Overige mutaties	€ 406.000,00 V
	€ 4.000,00 N

= **€ 2.362.000,00 V**

Taakveld overige baten en lasten

Het saldo van dit taakveld is ten opzichte van de begroting 2019 € 105.000,00 voordeliger. Dit betreft een nadeel op reserveringen Uitkeringen gemeentefonds van € 30.000,00, een voordeel op Algemene uitgaven van € 177.000,00 en een nadeel op Algemene inkomsten van € 42.000,00.

Reserveringen Uitkeringen gemeentefonds

- **€ 30.000,00 N** Het gereserveerde bedrag is ten opzichte van de begroting 2019 € 30.000,00 hoger.

Dit betreft het vervallen van de reservering van 2019 voor de decentralisatie-uitkering Schulden en armoede (€ 8.000,00 V) en het reserveren in 2020 van de decentralisatie-uitkering Verhoging taalniveau statushouders (€ 38.000,00 N).

Algemene uitgaven

- € **82.000,00 N** Voor het realiseren van ambities is vanaf 2020 een budget van € 500.000,00 beschikbaar, hiervan is in 2020 € 418.000,00 ingezet. Op dit onderdeel is het restant van € 82.000,00 geraamd, dit is ten opzichte van de begroting 2019 een nadeel.
- € **145.000,00 V** Daarnaast is op basis van de Ambitiesnota 2020-2023 voor nog te realiseren maatregelen vanaf 2020 een taakstelling opgenomen. In 2020 bedraagt deze € 145.000,00, dit is een voordeel.
- € **269.000,00 V** In de Voorjaarsnota 2019 is een stelpost van € 269.000,00 geraamd voor het financiële effect van de 1e fase functiewaardering. In 2020 is dit verwerkt in de ramingen van personeelskosten en is de stelpost vervallen. Dit levert op dit onderdeel een voordeel op.
- € **38.000,00 N** Voor het financiële effect van de 2e fase functiewaardering is vanaf 2020 een stelpost van € 38.000,00 opgenomen. Dit is een nadeel.
- € **94.000,00 N** Voor ziektevervangings wordt een structurele stelpost van € 100.000,00 geraamd. In 2019 bedraagt de restant raming nog € 6.000,00. Ten opzichte hiervan bedraagt het nadeel € 94.000,00.
- € **23.000,00 N** Overige ontwikkelingen.
- = € **177.000,00 V**

Algemene inkomsten

- € **42.000,00 N** In verband met het aflossen van een achtergestelde lening van Enexis is in 2016, naast de hoofdsom en de rente over 2016, ook rente ontvangen over de jaren 2017 tot en met 2019 (jaarlijks € 42.000,00). Dit bedrag werd (jaarlijks) ten gunste van Algemene inkomsten gebracht. Dit bedrag vervalt vanaf 2020 en levert een nadeel op.

Bedrag onvoorzien

- € **0,00** Voor onvoorziene uitgaven wordt een vast bedrag van € 36.000,00 geraamd.

Taakveld beheer overige gebouwen en gronden

Het saldo ten opzichte van de begroting 2019 is € 64.000,00 nadelig.

- € **33.000,00 V** In 2019 is een incidenteel budget geraamd van € 33.000,00 in verband met de centrumontwikkeling Stadskanaal. Dit budget is in 2020 vervallen.
- € **100.000,00 N** In 2019 is een incidentele verkoopopbrengst geraamd van € 100.000,00, dit bedrag is vervallen.
- € **3.000,00 V** Overige ontwikkelingen.
- = € **64.000,00 N**

= € **3.194.000,00 V** **Totaal taakvelden ten opzichte van begroting 2019**

Heffing VPB

Voor overheidsondernemingen geldt de vennootschapsbelastingplicht (VPB-plicht). Hiervoor moeten activiteiten welke een onderneming vormen jaarlijks worden geïnventariseerd en beoordeeld.

In de begroting 2020 wordt geen rekening gehouden met financiële consequenties van de VPB-plicht. Voor veel van de ondernemingsactiviteiten geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria, deze worden daarom niet in de VPB-heffing betrokken. De overige ondernemingsactiviteiten voldoen wel aan de criteria maar zijn niet winstgevend en worden daarom eveneens niet in de heffing betrokken.

Meerjarenraming

Het voordelige saldo neemt in de periode 2021-2023 toe met € 2.519.000,00. Dit betreft een nadeel op het taakveld Treasury van € 72.000,00, een voordeel op de taakvelden Onroerendezaakbelasting van € 587.000,00, een voordeel op het taakveld Uitkeringen gemeentefonds van € 394.000,00 en een voordeel op het taakveld Overige baten en lasten van € 1.610.000,00. Hieronder zijn per taakveld de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Taakveld treasury

- € **72.000,00 N** De mutaties op dit taakveld leveren in de periode van de meerjarenraming een nadeel op van totaal € 72.000,00. Dit betreft afname van de geraamde bespaarde rente door verwachte ontwikkelingen in reserves en voorzieningen.

Taakveld belastingen

- € **587.000,00 V** In de periode 2021-2023 stijgt de opbrengst van de OZB met € 587.000,00. Dit is veroorzaakt door de jaarlijkse trendmatige verhoging van 2%. Daarnaast is met ingang van 2021 een verhoging van € 100.000,00 in verband met het realiseren van zonneparken geraamd.

Taakveld uitkeringen gemeentefonds

- Per saldo stijgen de uitkeringen uit het gemeentefonds in de periode tot en met 2023 met € 394.000,00. Dit betreft de volgende mutaties.
- € **2.003.000,00 V** De geraamde stijging van het reële deel van de accresontwikkeling levert een voordeel op.
- € **1.248.000,00 N** De integratie-uitkering Participatie neemt de komende jaren af met € 1.248.000,00, voor de jaren 2021 tot en met 2023 is dit respectievelijk € 417.000,00, € 414.000,00 en € 417.000,00.

- € **300.000,00 N** Het Rijk heeft in de decembercirculaire van 2012 bepaald dat in verband met de verwachte fusies van gemeenten een besparing op de gemeentelijke organisatiekosten mogelijk is (de opschalingskorting) tot en met 2025. In de meerjarenraming is jaarlijks een lagere algemene uitkering en nadeel van € 100.000,00 (voor de periode 2021-2023 totaal een nadeel van € 300.000,00) geraamd.

- € **61.000,00 N** Overige ontwikkelingen
- = € **394.000,00 V**

Via de Meicirculaire 2019 heeft het Rijk voor de periode 2019 tot en met 2021 extra middelen toegevoegd aan het jeugdhulpbudget binnen het gemeentefonds. Voor de periode na 2021 is nog geen besluitvorming. Voorlopig heeft het Rijk met de toezichthouders afgesproken dat iedere gemeente de extra middelen 2021 als structureel dekkingsmiddel kan aanmerken en voor de jaren 2022 en 2023 een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' mag opnemen. In de algemene uitkering is vanaf 2022 de raming van € 750.000,00 als stelpost gehandhaafd.

Taakveld overige baten en lasten

Het nadelig saldo van dit taakveld muteert in de periode van de meerjarenraming met totaal € 1.610.000,00 naar een voordelig saldo. Dit betreft de volgende mutaties op Algemene uitgaven.

- € **82.000,00 V** Het restant budget van € 82.000,00 voor het realiseren van ambities wordt in de periode van de meerjarenraming volledig ingezet. Dit levert op dit onderdeel een voordeel op.
- € **1.625.000,00 V** Het voordeel op de taakstelling voor nog te realiseren maatregelen neemt toe met € 1.625.000,00.
- € **195.000,00 N** Op 28 juni is een principeakkoord bereikt voor een nieuwe cao-gemeenten 2019-2020. Voor het structurele financiële effect hiervan is vanaf 2021 een stelpost van € 195.000,00 opgenomen.
- € **139.000,00 V** Vrijvallende kapitaallasten leveren een voordeel op van € 139.000,00 (€ 46.500,00 per jaar).
- € **41.000,00 N** Het nadeel van de reservering voor vervangingsinvesteringen bedraagt € 41.000,00.
- = € **1.610.000,00 V**

= € **2.519.000,00 V** **Totaal taakvelden meerjarenraming**

Mutaties reserves

Beschrijving	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Treasury	-349	-391	-379	-387	-389	-389
Overige lasten	-283	-1.329				
Totaal toevoegingen	-632	-1.720	-379	-387	-389	-389

Toevoegingen (x € 1.000)

Beschrijving	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Overige baten	283	1.329				
Beheer overige gebouwen en gronden	-22	9	13	13	13	13
Totaal onttrekkingen	261	1.338	13	13	13	13

Onttrekkingen (x € 1.000)

Saldo mutaties	-371	-382	-366	-374	-377	-376
-----------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Toelichting

Het saldo van de mutaties in de reserves is ten opzichte van de begroting 2019 € 16.000,00 lager. De oorzaken zijn:

Taakveld treasury

- € 12.000,00 + De toevoeging van bespaarde rente aan dekkingsreserves is € 12.000,00 lager.

Taakveld beheer overige gebouwen en gronden

- € 4.000,00 + Een deel van de kapitaallasten wordt gedekt uit de reserve Bijdragen in kosten activa. De onttrekking is € 4.000,00 lager.
- = € 16.000,00 + Totaal mutaties reserves

Meerjarenraming

Het saldo van de mutaties in de reserves stijgt in de periode 2021-2023 met € 10.000,00. De oorzaak is:

Taakveld treasury

- € 10.000,00 - In de periode 2021-2023 stijgt de toevoeging van bespaarde rente aan dekkingsreserves met totaal € 10.000,00.
- = € 10.000,00 - Totaal mutaties reserves meerjarenraming

Overzicht overhead

Overhead betreft de apparaatskosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

De personeelskosten die betrekking hebben op het primaire proces zijn aan de programma's toegerekend.

De personeelskosten en overige kosten die betrekking hebben op overhead zijn in dit overzicht verantwoord.

Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	2020
1	Formatie	fte per 1.000 inwoners	7,4
2	Bezetting	fte per 1.000 inwoners	6,6
3	Apparaatskosten	euro per inwoner	645
4	Externe inhuur	%	1,7
5	Overhead	%	8,7

Toelichting

- 1 De toegestane formatie op basis van het formatieplan per 1.000 inwoners.
- 2 Het aantal fte dat werkzaam is per 1.000 inwoners.
- 3 De apparaatskosten in euro per inwoner.
- 4 De kosten voor externe inhuur als percentage van de totale personeelskosten.
- 5 De overheadkosten als percentage van de totale lasten in de begroting (exclusief toevoegingen reserves).

Toerekening van overhead aan tarieven

De kosten van overhead worden niet toegerekend. Voor de berekening van tarieven voor lokale heffingen kan de overhead echter wel extracomptabel worden meegenomen. Het opslagpercentage hiervoor wordt jaarlijks bij de begroting vastgesteld, berekend op basis van de verhouding van de geraamde kosten van overhead tot de geraamde personeelskosten van het primaire proces.

Het opslagpercentage op de primaire personeelskosten in de tarieven komt voor de begroting 2020 dan op 98,7. In de opbouw van de tarieven die zijn opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen, is met dit percentage rekening gehouden.

Lasten	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Personeelskosten	-5.899	-6.660	-6.771	-6.766	-6.766	-6.766
Overige kosten	-3.458	-3.580	-3.489	-3.498	-3.502	-3.492
Totaal Lasten	-9.357	-10.240	-10.260	-10.264	-10.268	-10.258
Baten	Rekening		Begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Personeelskosten	20					
Overige kosten	218	130	54	54	54	54
Totaal Baten	238	130	54	54	54	54
Saldo	-9.119	-10.110	-10.206	-10.210	-10.214	-10.204

(x € 1.000)

Toelichting

Het overzicht betreft de kosten van overhead. Hieronder wordt het verschil in de totale apparaatskosten (de personeelskosten die betrekking hebben op het primaire proces en de overheadkosten) ten opzichte van de begroting 2019 toegelicht. Bij de programma's wordt volstaan met een verwijzing naar deze toelichting.

Totale apparaatskosten

De totale apparaatskosten bedragen in 2020 per saldo afgerond € 20,5 miljoen (begroting 2019 € 19,8 miljoen inclusief wijzigingen). Hiervan heeft € 17,1 miljoen betrekking op salarissen en overige personeelskosten en € 3,4 miljoen op overige budgetten. Van het totaal is € 10,3 miljoen rechtstreeks op de programma's en algemene dekkingsmiddelen verantwoord. Op het overzicht Overhead is € 10,2 miljoen verantwoord (inclusief mutaties reserves).

	Salarissen+overige personeelskosten	Overig budgetten	Totaal
Programma's en algemene dekkingsmiddelen	-10.320		-10.320
Overzicht overhead	-6771	-3.435	-10.206
Mutaties reserves overhead	0	19	19
Totaal	-17.091	-3.416	-20.507

Het nadelige verschil met de begroting 2019 bedraagt ruim € 0,7 miljoen. Hiertegenover staat een voordeel van € 0,3 miljoen op algemene dekkingsmiddelen in verband met het vervallen van de stelpost voor de wijzigingen van de functie-indeling volgens het waarderingssysteem HR21. In 2020 is dit verwerkt in de ramingen van de personeelskosten. Per saldo bedraagt het nadeel dan ruim € 0,4 miljoen.

Dit betreft een stijging van salaris- en overige personeelskosten van € 459.000,00 en een daling van overige budgetten van € 15.000,00, per saldo € 444.000,00.

De stijging van salarissen en overige personeelskosten betreft de volgende mutaties.

- € 374.000,00 N Nominale ontwikkelingen
- € 150.000,00 N Mutaties organisatieontwikkeling
- € 63.000,00 V Overige salarismutaties
- € 100.000,00 V Inhuur personeel van derden
- € 98.000,00 N Dekking personeelskosten uit reserves
- = € 459.000,00 N

De daling van de overige budgetten betreft de volgende mutaties.

- € 6.000,00 N Werkgeversbijdrage vakbonden
- € 16.000,00 V Abonnementen
- € 28.000,00 N Verzekeringen
- € 25.000,00 N Opleidingsbudget
- € 85.000,00 V Informatievoorziening en automatisering
- € 27.000,00 N Diverse overige budgetten
- = € 15.000,00 V

= € 444.000,00 N **Totaal apparaatskosten ten opzichte van begroting 2019**

Het nadeel op de apparaatskosten wordt (deels) gecompenseerd uit het nominale deel van het accres 2020 in de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Meerjarenraming overhead

De kosten van overhead dalen in de periode van de meerjarenraming per saldo met € 2.000,00. Dit betreft de volgende mutaties.

- € 6.000,00 V Overige personeelskosten
- € 10.000,00 V Informatievoorziening en automatisering
- € 14.000,00 N Diverse overige budgetten

= € 2.000,00 V **Totaal mutaties overhead meerjarenraming**

Mutaties reserves

Toevoegingen	Rekening	Begroting	2020	2021	2022	2023
	2018	2019				
Totaal toevoegingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	Rekening	Begroting	2020	2021	2022	2023
	2018	2019				
Personeelskosten	67	43				
Overige kosten	23	23	19	19	19	19
Totaal onttrekkingen	90	66	19	19	19	19
Saldo mutaties	90	66	19	19	19	19

(x € 1.000)

Toelichting

De onttrekkingen aan de reserves zijn € 47.000,00 lager dan in de begroting 2019. De oorzaken zijn:

Personeelskosten

- € 43.000,00 - De onttrekking in 2019 betreft dekking van frictiekosten. Deze kosten zijn in 2020 vervallen.

Overige kosten

- € 4.000,00 - De onttrekking voor dekking van kapitaallasten is € 4.000,00 lager.

= € 47.000,00 - **Totaal mutaties reserves**

Paragraaf lokale heffingen

De gemeente heeft naast de uitkeringen van het Rijk meer inkomsten nodig om op verschillende terreinen uitgaven te kunnen doen. Daarom heffen wij belastingen. Deze kunnen wij indelen in algemene heffingen en bestemmingsheffingen. De algemene heffingen zijn onroerendezaakbelastingen en toeristenbelasting. De gemeente is vrij in de besteding van deze middelen. Bestemmingsheffingen zijn bestemd om bepaalde kosten te dekken. Bestemmingsheffingen zijn bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en leges voor paspoorten, rijbewijzen, omgevingsvergunningen en andere diensten.

Geraamde inkomsten

- € 7.857.800,00 onroerendezaakbelastingen
- € 2.661.900,00 afvalstoffenheffing
- € 2.944.500,00 rioolheffing
- € 39.300,00 grafrechten
- € 104.000,00 toeristenbelasting
- € 37.300,00 marktgeden
- € 40.300,00 liggelden Spoordok + stagelden campers
- € 300.000,00 leges omgevingsvergunningen
- € 192.400,00 leges burgerzaken

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Uitgangspunt voor het tarievenbeleid bij afvalstoffenheffing, rioolheffing, marktgeden en leges is een kostendeckering van 100%. De geraamde opbrengsten van deze heffingen zijn daarom gelijk aan het saldo van de geraamde baten en lasten, waar van toepassing vermeerderd met toe te rekenen kosten overhead en berekende btw.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Hieronder zijn diverse heffingen op hoofdlijnen toegelicht. Waar van toepassing is een kostenonderbouwing toegevoegd.

Onroerendezaakbelastingen

U heeft op 8 juli 2019 de Ambitienota 2020-2023 vastgesteld. Hiermee heeft u besloten om een extra boven trendmatige verhoging van 16% door te voeren. In 2020 is op basis van de meerjarenraming 2020-2022 naast de structurele verhoging van 2% al een boven trendmatige verhoging van 1% van de opbrengst OZB verwerkt, waarmee het effect voor 2020 uitkomt op totaal 17% boven trendmatig. Vanaf 2021 is alleen de structurele verhoging van 2% verwerkt.

De verwachte opbrengst is in 2020 € 1.254.600,00 hoger dan in 2019. Hiervan is € 1.056.500,00 het gevolg van de extra verhoging van 16%.

Bij de berekening van de tarieven voor 2020 wordt rekening gehouden met de resultaten van de herwaarder- ring van alle WOZ-objecten naar het waardeniveau op 1 januari 2019.

De herwaarderings- werkzaamheden zijn naar verwachting voor het einde van 2019 afgerond. Wij doen dan een voorstel over de tarieven voor 2020.

Afvalstoffenheffing

Op basis van Diftar (differentiatie tarieven) wordt naast een vast bedrag per huishouden (vastrecht) afzon-

derlijk een belasting geheven voor het aanbieden van de afvalcontainers. De tarieven voor het variabele deel van de afvalstoffenheffing worden gedifferentieerd naar het soort container (grijs of groen) en het volume (240 of 140 liter).

Het Diftar-systeem wordt voor vrijwel alle laagbouwoningen toegepast. Bewoners van de zogenoemde hoogbouw moeten gebruikmaken van ondergrondse verzamelcontainers. Het aanbod van afval wordt door middel van een pasje per huishouden geregistreerd. Van deze huishoudens wordt naast het vastrecht ook een belasting geheven voor het aanbieden van afval. De aanslag voor het variabele deel wordt vastgesteld op basis van het aantal inworpen van afval in de ondergrondse container.

Jaarlijks wordt beoordeeld of een deel van de egalisereserve Afvalstoffenheffing via een incidentele verlaging van het vastrecht tarief aan de belastingbetaler kan worden teruggegeven. De verwachte omvang van de egalisereserve Afvalstoffenheffing bedraagt per 1 januari 2020 € 507.000,00.

Wij stellen voor het vaste tarief en de tarieven voor het aanbieden van afval in 2020 te verhogen. De verhoging is onder andere het gevolg van:

- verbrandingsbelasting op restafval;
- minder ledigingen restafval;
- gratis ledigingen gft-afval (groene container).

De voorgestelde tarieven zijn niet kostendekkend, naar verwachting ontstaat hierdoor een onderdekking van € 136.000,00. Dit bedrag kan gedekt worden door een onttrekking aan de egalisereserve. Hierbij is rekening gehouden met nog niet gerealiseerde maatregelen in het kader van het VANG beleid (Van Afval Naar Grondstof) die eveneens uit de reserve gedekt worden.

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de geldende tarieven voor 2019 en de voorgestelde tarieven voor 2020.

Soort	Tarief 2019	Voorstel 2020
Vast tarief	€ 130,00	€ 140,00
Per aanbieding:		
• container restafval 140 liter	€ 3,15	€ 4,00
• container restafval 240 liter	€ 4,75	€ 5,75
• container gft-afval 140 liter	€ 1,85	€ 1,85
• container gft-afval 240 liter	€ 2,40	€ 2,40
Per inworp:		
• verzamelcontainer	€ 1,25	€ 1,60

De meest voorkomende combinatie bestaat uit een container van 240 liter voor restafval en een container van 140 liter voor gft-afval. Het beeld is als volgt:

Soort	Aanslag 2019	Aanslag 2020
Vast tarief	€ 130,00	€ 140,00
Container restafval	" 52,25	" 46,00
Container gft-afval	" 9,25	" 5,55
Totaal	€ 191,50	€ 191,55

Uitgangspunt bij bovenstaande berekening is dat de minicontainer van 240 liter voor restafval in 2020 8 keer (begroting 2019: 11 keer) wordt aangeboden en de minicontainer van 140 liter voor gft-afval 3 keer (begroting 2019: 5 keer).

Voor verzamelcontainers:

Soort	Aanslag 2019	Aanslag 2020
Vast tarief	€ 130,00	€ 140,00
Verzamelcontainer	" 26,25	" 33,60
Totaal	€ 156,25	€ 173,60

Voor de berekening van een gemiddelde aanslag voor het gebruik van een verzamelcontainer gaan wij net als in de begroting 2019 uit van 21 inworpen per jaar.

Wij stellen u voor de bovengenoemde tarieven voor de afvalstoffenheffing 2020 vast te stellen.

Kostenonderbouwing van de afvalstoffenheffing

Uitgangspunt is dat de totale opbrengst van de afvalstoffenheffing gelijk is aan het saldo van alle baten en lasten voor het uitvoeren van alle taken binnen het kader van afval (100% kostendekking).

Het betreft baten en lasten die direct het gevolg zijn van de afvaltaken van de gemeente. Het gaat daarbij onder andere om het huis-aan-huis laten inzamelen en laten verwerken van de verschillende afvalstromen, het geven van gelegenheid grofvuil in te leveren en te laten verwerken en afgedankte spullen in te leveren en aan te bieden via het kringloopcentrum.

Voor de heffing van de afvalstoffenheffing is uitgegaan van de totale (netto) kosten vermeerderd met btw. De toegerekende lasten van Verkeer en vervoer betreffen zwerf- en klandestien vuil. De wijze van toerekenen van de kosten van overhead is toegelicht in het Overzicht overhead in het programmaplan.

Op rekeningbasis worden mogelijke overschotten toegevoegd aan de reserve Afvalstoffenheffing, tekorten worden onttrokken aan deze reserve.

De opbrengst van de afvalstoffenheffing is als volgt opgebouwd.

	Baten/Lasten	Opbrengst	In %
Directe baten/lasten afval			
Direct toegerekende lasten Afval	-2.485.700		
Directe baten Afval, exclusief heffingen	537.900		
Direct toegerekende lasten Verkeer en vervoer	-22.800		
Direct toegerekende lasten Inkomensregelingen	-155.000		
Incidentele onttrekking aan de reserve Afval	136.000		
Indirecte lasten			
Toe te rekenen kosten overhead Afval	-137.500		
Berekende BTW Afval	-534.800		
Totalen	-2.661.900	2.661.900	100

Rioolheffing

Met de rioolheffing, gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet, kan de gemeente kosten verhalen die verband houden met de nakoming van de zorgplichten die de gemeente heeft voor afvalwater en voor hemel- en grondwater. De basis voor de rioolheffing zijn de kosten die in het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) zijn opgenomen.

De rioolheffing wordt geheven van eigenaren van percelen die direct of indirect zijn aangesloten op de gemeentelijke riolering. Onder "aansluiting" op de riolering wordt niet uitsluitend de aanwezigheid van een "afvoerbuis" verstaan, zoals bij de riolrechten (tot 2010) het geval was. Door de verbreding van het begrip aansluiting kan ook belasting worden geheven voor verwerking van hemel- en grondwater dat niet via een buis voor verwerking aan de gemeente wordt aangeboden.

Wij onderscheiden twee tarieven. Een tarief voor een perceel (een roerende of onroerende zaak of een zelfstandig gedeelte daarvan) en een tarief voor een garagebox die een zelfstandig WOZ-object vormt.

Voor de rioolheffing worden kostendekkende tarieven gehanteerd. De geraamde lasten zijn in 2020 lager dan in 2019. Het tarief voor een woning kan voor 2020 worden vastgesteld op € 183,00.

(begroting 2019: € 192,00) en het tarief voor een garagebox op € 19,00 (begroting 2019: € 20,00).

De geraamde stand van de egalisereserve Riolering bedraagt per 1 januari 2020 € 464.000,00.

Wij stellen u voor de bovengenoemde tarieven voor de rioolheffing 2020 vast te stellen.

Kostenonderbouwing van de Rioolheffing

Uitgangspunt is dat de totale opbrengst van de rioolheffing gelijk is aan het saldo van alle baten en lasten voor het uitvoeren van alle taken binnen het kader van riolering (100% kostendekking).

Het betreft baten en lasten die direct het gevolg zijn van de taken van gemeenten om het rioolstelsel voldeende kwalitatief en kwantitatief in stand te houden. Het gaat daarbij zowel om de infrastructuur als de dagelijkse werking van het riool.

Voor de heffing van de rioolheffing is uitgegaan van de totale kosten vermeerderd met btw.

De toegerekende lasten van Verkeer en vervoer betreffen 20% van de totale veegkosten van straten, wegen en fietspaden. Door vegen wordt onder andere voorkomen dat straatvuil in het riool terechtkomt waardoor verstoppingen worden voorkomen en de onderhoudskosten uiteindelijk lager uitvallen. De wijze van toerekenen van de kosten van overhead is toegelicht in het Overzicht overhead in het programmaplan.

Op rekeningbasis worden mogelijke overschotten toegevoegd aan de reserve Riolering, tekorten worden onttrokken aan deze reserve.

De opbrengst van de rioolheffing is als volgt opgebouwd.

	Baten/Lasten	Opbrengst	In %
Directe baten/lasten			
Direct toegerekende lasten Riolering	-2.500.700		
Directe baten Riolering, exclusief heffingen	22.000		
Incidenteel onttrekken reserve Riolering	25.000		
Direct toegerekende lasten Verkeer en vervoer	-31.500		
Direct toegerekende lasten inkomensregeling	-2.500		
Indirecte lasten			
Toe te rekenen kosten overhead Riolering	-187.700		
Berekende BTW Riolering	-269.100		
Totalen	-2.944.500	2.944.500	100

Begraafenisrechten

Voor de uitgifte van graven en het algemeen onderhoud op de gemeentelijke begraafplaatsen heffen wij rechten in de vorm van afkoopsommen voor 25 jaar (bij uitgifte) of 10 jaar (bij verlenging), berekend op basis van contante waarden. Deze afkoopsommen worden in een voorziening gestort, jaarlijks wordt respectievelijk 1/25e deel en 1/10e deel van de voorziening ingezet ter dekking van de geraamde onderhoudskosten van de begraafplaatsen. Er is daarom in het begrotingsjaar geen directe relatie tussen de dekking van de lasten en de hoogte van de berekende tarieven voor de afkoopsommen. Daarnaast worden rechten geheven voor het begraven van lijken of het plaatsen van asbussen en voor de uitvoering van andere specifieke taken en dienstverlening door of namens de gemeente. Hiervan is een kostenonderbouwing opgenomen. Bij de vaststelling van de belastingverordeningen voor 2020 wordt een voorstel voor aanpassing van de tarieven gedaan.

Kostenonderbouwing van de rechten voor het begraven

Het heffen van de begrafenisrechten voor het begraven van lijken of plaatsen van asbussen is niet 100% kostendekkend. De geraamde lasten betreffen voornamelijk de (deels vaste) kosten van grafdelven. De geraamde opbrengst wordt bepaald op basis van prijsindexatie en ontwikkelingen in werkelijke opbrengsten in voorgaande jaren. De kostendekkendheid in het begrotingsjaar is 83%.

	Baten/Lasten	Opbrengst	In %
Directe baten/lasten			
Direct toegerekende lasten begravingen	-38.800		
Indirecte lasten			
Toe te rekenen kosten overhead begravingen	-4.800		
Totalen	-43.600	36.300	83

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting is € 0,90 per persoon per overnachting. Wij verwachten in het jaar 2020 115.000 overnachtingen. Wij stellen voor het tarief voor de toeristenbelasting voor 2020 ongewijzigd vast te stellen op € 0,90 per persoon per overnachting.

Marktgeden

In onze gemeente worden in Stadskanaal en Musselkanaal wekelijks markten gehouden. Voor de markt in Stadskanaal geldt als maatstaf van heffing de oppervlakte van de standplaats en voor de markt in Musselkanaal is de frontbreedte van de standplaats de maatstaf van heffing.

De tarieven voor het marktgeld worden berekend op basis van de werkelijke bezetting van de markten. Om de geraamde kosten van de markten te verhalen moeten de tarieven voor 2020 ten opzichte van 2019 worden gewijzigd.

De kostendekkende tarieven voor 2020 zijn dan als volgt:

€ 0,59 per m² (begroting 2019: € 0,58) voor de markt in Stadskanaal;

€ 2,14 per m¹ (begroting 2019: € 2,17) voor de markt in Musselkanaal.

Wij stellen u voor in te stemmen met de voorgestelde tarieven marktgeld voor 2020.

Kostenonderbouwing van de marktgeden

Uitgangspunt bij het in rekening brengen van de marktgeden volgens de voorgestelde tarieven is dat de opbrengst van de marktgeden maximaal 100% bedraagt van het begrote saldo van baten en lasten die het exploiteren van de weekmarkten in Stadskanaal en Musselkanaal met zich mee brengen. Bij de bezetting van de markten wordt gelet op een evenwichtig marktaanbod waardoor bij de marktkooplieden draagvlak wordt gecreëerd voor het tarief dat in rekening wordt gebracht.

	Baten/Lasten	Opbrengst	In %
Directe baten/lasten markten			
Direct toegerekende lasten Markten	-38.600		
Directe baten Markten, exclusief marktgeden	2.300		
Indirecte lasten			
Toe te rekenen kosten overhead Markten	-1.000		
Totalen	-37.300	37.300	100

Lig- en stagelden Spoordok

De gemeentelijke jachthaven Spoordok in Musselkanaal is aangelegd voor de vaarrecreatie.

Bij de jachthaven zijn voorzieningen aangebracht, waar de vaarrecreanten gebruik van kunnen maken. De gebruiker van een vaartuig is voor het innemen van een ligplaats liggeld verschuldigd, voor het gebruik van een camperplaats is stageld verschuldigd. We gaan uit van 210 overnachtingen voor ligplaatsen (begroting 2019: 235) en 2.255 overnachtingen voor stapplaatsen (begroting 2019: 2.390). Op basis van kostendekkendheid zijn de tarieven voor 2020 dan als volgt:

€ 17,75 per overnachting (begroting 2019: € 16,95) voor een ligplaats;

€ 16,20 per overnachting (begroting 2019: € 14,95) voor een stapplaats.

Wij stellen u voor in te stemmen met de voorgestelde tarieven voor 2020.

Kostenonderbouwing van de lig- en stagelden

In een gerechtelijke uitspraak is onder meer bepaald dat de verhuur en exploitatie van de camperstandplaatsen geen activiteit van algemeen economisch belang meer is maar een zuiver commerciële activiteit. Hiermee is het gemeentelijke uitgangspunt dat het Spoordok een laagdrempelige voorziening is met als doel de vaarrecreatie voor de hele regio te bevorderen vervallen. Als gevolg hiervan is de Lig- en stageldverordening Spoordok Musselkanaal gewijzigd en zijn de tarieven verhoogd naar 100% kostendekkend.

De toegerekende lasten van Verkeer en vervoer betreffen (wijk)onderhoud.

	Baten/Lasten	Opbrengst	In %
Directe baten/lasten lig- en stagelden			
Direct toegerekende lasten Spoordok	-28.400		
Directe baten, exclusief lig- en stagelden	500		
Direct toegerekende lasten Verkeer en vervoer	-9.400		
Indirecte lasten			
Toe te rekenen vermogenskosten	-3.000		
Totalen	-40.300	40.300	100

Liggeld woonschepenlocaties

Voor de woonschepenlocaties in Stadskanaal en Musselkanaal is in 2016 de "Liggeldverordening woonschepenlocaties 2017" vastgesteld. In deze verordening is het tarief voor het liggeld vanaf 2017 vastgesteld op € 301,50 per jaar.

Leges omgevingsvergunningen (bouwvergunning en vrijstellingsprocedures)

Een omgevingsvergunning kan worden afgegeven voor 26 activiteiten waaronder bouwvergunningen. De werkzaamheden voor het verstrekken van bouwvergunningen worden uitgevoerd door de omgevingsdienst Groningen. Naast de werkzaamheden voor bouwvergunningen en vrijstellingsprocedures verricht de omgevingsdienst ook taken op het gebied van milieu en brandveiligheid.

Kostenonderbouwing leges omgevingsvergunningen (bouwvergunningen en vrijstellingsprocedures)

Het dekkingspercentage is 36% en is laag omdat niet alle verwachte kosten die de omgevingsdienst maakt in leges zijn omgezet.

Eenzijds gaat het om bouwvergunningen die van rechtswege verstrekt moeten worden en waarvoor geen leges in rekening kunnen worden gebracht. Daarnaast zijn er bouwvergunningen waarvan niet alle onderdelen in rekening kunnen worden gebracht (bijvoorbeeld voor zonneparken alleen de fundering en niet de techniek). Tenslotte zijn er initiatieven en projecten waarvoor na intensief vooroverleg uiteindelijk geen bouwvergunning wordt gedaan.

Anderzijds vindt onderzoek plaats naar de kosten van de processen die de omgevingsdienst uitvoert in het kader van de vergunningverlening en in welke mate die nu in het tarief zijn verwerkt.

Via de Ambitienota 2020-2023 is in het kader van het verruimen van de financiële positie besloten om de tarieven te beoordelen. Inmiddels is in overleg met de omgevingsdienst een start gemaakt met de onderbouwing van het verbeteren van de kostendekking van bouwvergunningen en vrijstellingsvergunningen. We verwachten het onderzoek ultimo 2020 af te ronden.

	Baten/Lasten	Opbrengst	In %
Directe baten/lasten markten			
Direct toegerekende lasten	-797.500		
Bouwvergunningen en vrijstellingsprocedures			
Indirecte lasten			
Toe te rekenen kosten overhead	-46.900		
Bouwvergunningen en vrijstellingsprocedures			
Totalen	-844.400	300.000	36

Leges Burgerzaken

De leges van burgerzaken worden geheven krachtens de Legesverordening (i.c. titel 1) die jaarlijks door uw raad in december wordt vastgesteld. Het grootste deel van de legesopbrengst bestaat uit de legesheffing voor reisdocumenten en rijbewijzen. Daarnaast worden er leges geheven wegens verstrekkingen uit de Basisregistratie Personen.

Kostenonderbouwing leges Burgerzaken

Het uitgangspunt voor de toerekening van lasten bij dit onderdeel is dat de verhouding tussen de werkzaamheden van burgerzaken die wel en niet onder de legesheffing vallen 50% bedraagt.

	Baten/Lasten	Opbrengst	In %
Directe baten/lasten markten			
Direct toegerekende lasten Leges Burgerzaken	-398.000		
Indirecte lasten			
Toe te rekenen kosten overhead Leges Burgerzaken	-260.000		
Totalen	-658.000	192.400	29

BIZ centrum Stadskanaal

De "Verordening bedrijveninvesteringzone Centrum Stadskanaal 2016" heeft een looptijd van vijf jaar (2016 tot en met 2020). Op basis van deze verordening wordt in de vorm van een belasting van de ondernemers in de bedrijveninvesteringzone (BI-zone) een BIZ-bijdrage geheven. De gemeente keert de ontvangen BIZ-bijdragen als subsidie uit aan Stichting BIZ Centrum Stadskanaal.

Lokale lastendruk

Door het hanteren van gedifferentieerde tarieven voor de afvalstoffenheffing (Difstar) is het bedrag van deze heffing niet voor elk huishouden gelijk. Naast het vastrecht is een belasting verschuldigd voor elke containerlediging of inworp in een ondergrondse container. Per huishouden gaan wij uit van een gemiddeld aantal van 8 ledigingen (begroting 2019: 11 ledigingen) van de grijze container (restafval) en 3 ledigingen (begroting 2019: 5 ledigingen) van de groene container (gft-afval).

Voor 2020 is de volgende indicatie van de lokale lastendruk te geven:

	2019	2020
Onroerendezaakbelastingen	€ 269,00	€ 320,00
Afvalstoffenheffing	" 191,50	" 191,55
Rioolheffing	" 192,00	" 183,00
Totaal	€ 652,50	€ 694,55

Voor de onroerendezaakbelastingen is uitgegaan van de gemiddelde aanslag per woning van € 269,00 + 19% = € 320,00. De belastingdruk is uiteraard een gemiddelde en kan voor individuele huishoudens nogal verschillen. Gemiddeld verwachten wij een verhoging van de belastingdruk met 6,4%. De landelijke gemiddelde woonlasten voor huishoudens in 2019 is € 740,00.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid van onze gemeente is ruimhartig. Aan particulieren kan onder bepaalde voorwaarden gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend van afvalstoffenheffing, onroerendezaakbelasting (ozb), rioolheffing en leges voor reisdocumenten en rijbewijzen.

Bij de berekening van de betalingscapaciteit spelen de kosten van bestaan een belangrijke rol. Onze gemeente hanteert voor de kosten van bestaan de maximaal wettelijk toegestane norm. Dit is een bedrag van maximaal 100% van het normbedrag zoals vastgesteld in het kader van de Participatiewet (bijstandsnorm). Voor personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben of ouder zijn geldt een vast normbedrag.

Wij ramen het kwijt te schelden bedrag voor de afvalstoffenheffing (vastrecht + variabel deel) op € 155.000,00 en voor de rioolheffing op € 2.500,00. In verband met het geringe aantal kwijtscheldingen voor eigenaren van woningen ramen wij geen kwijtschelding voor de ozb-eigenarenbelasting.

Overzicht belastingverordeningen

	Datum vaststelling
• Verordening onroerendezaakbelastingen Stadskanaal 2019	17 december 2018
• Verordening afvalstoffenheffing Stadskanaal 2019	17 december 2018
• Verordening rioolheffing Stadskanaal 2019	17 december 2018
• Verordening begrafenisrechten Stadskanaal 2019	17 december 2018
• Verordening toeristenbelasting Stadskanaal 2017	19 december 2016
• Verordening marktgeld Stadskanaal 2019	17 december 2018
• Legesverordening Stadskanaal 2019	17 december 2018
• Lig- en stageldverordening Spoordok Musselkanaal 2019	25 maart 2019
• Liggeldverordening woonschepenlocaties 2017	19 december 2016
• Verordening bedrijveninvesteringszone Centrum Stadskanaal 2016	26 oktober 2015

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat (de uitvoering van) het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen hangt samen met de robuustheid van de begroting: een precies sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat bij iedere tegenvaller een probleem (incidenteel of structureel) ontstaat. Een financiële buffer in de vorm van weerstandsvermogen is daarom noodzakelijk.

De omvang van deze buffer is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt. Het gaat hierbij om risico's van materieel belang waarvoor geen maatregelen zijn getroffen.

Het instrument om het weerstandsvermogen te beheersen is risicomangement, een continu proces gericht op het opmaken van een actueel risicoprofiel. Het risicoprofiel moet vervolgens worden afgezet tegen de aanwezige weerstandscapaciteit.

Deze paragraaf geeft het weerstandsvermogen gebaseerd op de ramingen in de begroting en de risico's van de gemeente zoals bekend bij het opstellen van de begroting. Daarnaast zijn financiële kengetallen opgenomen.

Er is onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het voornamelijk om de omvang van de algemene reserves en bestemmingsreserves (eigen vermogen) en de incidentele risico's. Met structurele weerstandscapaciteit worden middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers met structurele financiële effecten op te vangen.

Kaderstelling

De kaderstelling voor het huidige beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen is vastgelegd in artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de paragraaf wordt tenminste opgenomen:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's van materieel belang;
- het beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's;
- een kengetal voor de:
  - netto schuldquote;
  - netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
  - solvabiliteitsratio;
  - grondexploitatie;
  - structurele exploitatieruimte;
  - belastingcapaciteit.
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beoordeling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is zeer dynamisch omdat binnen de gemeente beleid wordt uitgevoerd, besluiten worden genomen, nieuwe externe regelgeving van kracht wordt en nieuw beleid wordt geformuleerd en vastgesteld. Dynamiek in risico's betekent dat de benodigde weerstandscapaciteit kan fluctueren. Daarom wordt voor de omvang van de weerstandscapaciteit een norm gehanteerd waarbij de verhouding tussen de beschikbare capaciteit en de benodigde capaciteit wordt uitgedrukt in de ratio weerstandscapaciteit:

Beschikbare capaciteit
Benodigde capaciteit (af te dekken risico's)

De ratio is bepaald op 1,15. Hierbij worden geen maatregelen getroffen zolang de ratio boven de 1 blijft. Wanneer de ratio tijdens een monitor > 1,3 blijkt te zijn betekent dit dat de weerstandscapaciteit meer dan voldoende is. Indien de ratio < 1 blijkt te zijn moet worden overwogen of er maatregelen nodig zijn. Hierbij liggen de mogelijkheden tussen het niet uitvoeren van beleid met een bepaalde risicostructuur tot het vastleggen van middelen om de minimale weerstandscapaciteit te vergroten.

In het kader van de benodigde weerstandscapaciteit wordt de Algemene reserve minimaal gehandhaafd op € 8 miljoen. Bij het vaststellen van het algemene weerstandsvermogen wordt rekening gehouden met risico's op het gebied van grondexploitatie en reserves die betrekking hebben op grondexploitatie. Hiervoor wordt geen afzonderlijk weerstandsvermogen aangehouden.

Weerstandsvermogen (incidenteel)

	1 januari 2020	31 december 2020	Incl. claims
Beschikbare weerstandscapaciteit (a)	€ 14.600	€ 13.500	€ 12.000
Benodigde weerstandscapaciteit (b)	€ 8.200	€ 7.900	€ 7.900
Weerstandsvermogen (a-b)	€ 6.400	€ 5.600	€ 4.100
Ratio weerstandscapaciteit (a/b)	1,78	1,71	1,52

(x € 1.000)

Op basis van een beschikbare incidentele weerstandscapaciteit van € 13,5 miljoen is de ratio per 31 december 2020 1,71. Rekening houdende met de hieronder genoemde claims op de reservepositie daalt de beschikbare weerstandscapaciteit naar € 12,0 miljoen en de ratio naar 1,52. Uitgaande van de vastgestelde ratio van 1,15 betekent dit dat de beschikbare capaciteit (ruim) voldoende is voor de dekking van de lopende risico's.

Beschikbare weerstandscapaciteit (a)

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit wordt gevormd door het eigen vermogen (reserves). De Algemene reserve is vrij besteedbaar. De rentebaten zijn echter wel als structureel dekkingsmiddel aangemerkt. Inzet van de Algemene reserve heeft een structureel effect op de exploitatie. Beklemde bestemmingsreserves zijn in beginsel niet vrij besteedbaar. Aangezien u de vastgestelde bestemming van de overige bestemmingsreserves kunt veranderen behoren deze reserves tot de weerstandscapaciteit. Het wijzigen van de bestemming van deze reserves heeft wel direct gevolgen voor het lopende beleid aangezien de bestemmingsreserves op grond van door u vastgesteld beleid zijn ingesteld.

Reservepositie	1 januari 2020	31 december 2020	Incl. claims
Omvang Algemene reserve	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Omvang bestemmingsreserves	" 29.700	" 29.000	" 27.500
	€ 37.700	€ 37.000	€ 35.500
Beklemde reserves:			
Bestemmingsreserve Verkoop aandelen Essent	" 8.000 -	" 8.000 -	" 8.000 -
Bestemmingsreserve Bijdragen in kosten activa	" 15.100 -	" 15.500 -	" 15.500 -
Beschikbare weerstandscapaciteit (a)	€ 14.600	€ 13.500	€ 12.000

x € 1.000)

De geraamde beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt per 31 december 2020 € 13,5 miljoen. Indien we rekening houden met claims op de bestemmingsreserves op grond van de Perspectiefnota 2019-2022 daalt de beschikbare weerstandscapaciteit naar € 12,0 miljoen.

Claims

De claims betreffen een bedrag van totaal € 1.543.000,00 voor het onderhoud van bruggen/beschoeiingen ten laste van de bestemmingsreserve Vervangingsinvesteringen (Stads)kanaal.

De reservepositie komt steeds meer onder druk te staan. Aan de bestemmingsreserves wordt geen rente (inflatiecorrectie) toegevoegd, dit beïnvloedt de toereikendheid van deze reserves. De beschikbare weerstandscapaciteit neemt daarnaast af door inzet van de reserves.

Het geraamde begrotingsaldo 2020 is negatief, dit zou een beslag op de Algemene reserve (en dus de incidentele weerstandscapaciteit) betekenen van afgerond € 4,1 miljoen. De verwachte stand van de Algemene reserve per 31 december 2020 is € 8,0 miljoen. U hebt bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2019-2022 besloten een eventueel beslag op de Algemene reserve te limiteren tot aan de ondergrens van € 8 miljoen en resterende tekorten te dekken uit de bestemmingsreserve Verkoop aandelen Essent.

Benodigde weerstandscapaciteit (b)

Risico's die van materiële betekenis zijn maken deel uit van het weerstandsvermogen. Wij brengen risico's met een financieel belang van € 300.000,00 of meer in beeld.

Borgstellingen geldleningen

De gemeente Stadskanaal waarborgt voor de volgende geldleningen de betaling van rente en aflossing of fungeert als achtervang.

Geldleningen aan woningbouwcorporaties

De financiële risico's die aan deze garanties zijn verbonden, zijn overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De gemeente en het Rijk blijven ieder wel voor 50% op achtervang aanspreekbaar. Deze achtervang is gerelateerd aan de omvang van het waarborgfonds. Door de omvang van het fonds en de financiële constructie is het risico voor de gemeente gering. Mocht de gemeente echter wel worden aangesproken op de achtervang, dan zal dit in de vorm van het verstrekken van een renteloze lening zijn. Deze lening zal dan worden opgenomen als risico.

Geldleningen aan eigenaren van particuliere woningen

Het Waarborgfonds Eigen Woningen verstrekt Nationale Hypotheek Garantie (NHG) voor aankoop en verbetering van woningen aan particulieren. Daarmee worden voor de geldgevers de risico's beperkt en profiteren de geldnemers van een lagere rente. Met het waarborgfonds is een overeenkomst gesloten waarin de achtervang voor bestaande leningen van particulieren is geregeld. De achtervangfunctie (de gemeenten samen met het Rijk) kan door het waarborgfonds worden aangesproken, in de vorm van renteloze leningen, als het garantievermogen te laag is.

Geldleningen aan instellingen voor ouderenhuisvesting

Het schuldrestant van de leningen aan zorginstellingen die werkzaam zijn in onze gemeente wordt per 1 januari 2020 geraamd op € 4.209.000,00 en per 31 december op € 3.944.000,00. Het financiële risico van deze leningen ligt volledig bij de gemeente. Uitgangspunt is dat eventuele nieuwe leningen aan zorginstellingen door deze instellingen worden ondergebracht bij de stichting Waarborgfonds voor de zorgsector (Wfz).

Geldleningen aan overige instellingen

Het schuldrestant van de leningen aan het Noorderpoortcollege wordt per 1 januari 2020 geraamd op totaal € 434.000,00 en per 31 december op totaal € 372.000,00. Het financiële risico van deze leningen ligt bij de gemeente.

Vorderingen

Blijversleningen

Het totaal van verstrekte blijversleningen wordt per 1 januari 2020 geraamd op € 500.000,00. Het financiële risico van deze leningen is gedekt doordat de financiering niet hoger kan zijn dan 80% van de WOZ-waarde van de woning (waarde hypotheek en blijverslening tezamen). Het financiële risico bij gedwongen verkoop wordt daardoor beperkt. Bij consumptieve leningen geldt een hoofdelijke aansprakelijkheid.

Duurzaamheidsleningen

Het totaal van verstrekte duurzaamheidsleningen wordt per 1 januari 2020 geraamd op € 900.000,00. Het financiële risico van deze leningen is niet gedekt.

Startersleningen

Het totaal van verstrekte startersleningen wordt per 1 januari 2020 geraamd op € 3.100.000,00. Het financiële risico wordt gedekt doordat startersleningen (als 2e hypotheek) onder de zekerheidsstelling van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) vallen en daarmee geborgd zijn.

Indirect loopt de gemeente wel (beperkt) risico door de achttervangfunctie voor het Waarborgfonds Eigen Woningen die de NHG verstrekt (zie onder borgstellingen geldleningen).

Grondexploitatie

Voor de risico's in de grondexploitatie wordt een percentage (10) van de totale omvang van de boekwaarde gehanteerd. Jaarlijks wordt beoordeeld of de boekwaarden afgewaardeerd moeten worden om de risico's bedrijfseconomisch te beperken.

Desondanks blijven de volgende risico's:

- de marktwaarde wordt bepaald aan de hand van de algemeen gangbare marktprijs voor agrarische grond. Door de specifieke ligging en eigenschappen van grond kan de werkelijke waarde afwijken van de algemeen gangbare marktprijs;
- de marktprijzen kunnen zich onverwacht negatief ontwikkelen, waardoor de gemeente genoodzaakt is boekwaarden af te waarderen;
- over de al in exploitatie genomen gronden (onderhanden werk) lopen wij een exploitatierisico. De geraamde (netto) boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie per 1 januari 2020 is € 418.000,00 en per 31 december € 239.000,00. Het risico bedraagt respectievelijk afgerond € 42.000,00 en € 24.000,00. Gezien de geringe omvang is dit risico niet meer opgenomen.

Overige risico's

Dividend

De geraamde dividendopbrengst op de aandelen van Enexis NV en NV Bank Nederlandse Gemeenten bedraagt totaal € 480.000,00. Bij de ramingen van dividend geldt dat er geen garanties zijn voor de daadwerkelijke realisering.

Hersanering voormalig gasfabriekterrein

Er loopt een juridische procedure om te komen tot ontbinding van de overeenkomst met de aannemer van de sanering van het voormalige gasfabriekterrein en in verband hiermee het vorderen van schadevergoeding. Wij hebben in 2017 hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland van 15 maart 2017. Deze procedure loopt nog, de uitkomst blijft onzeker en het (financieel) risico dat kosten voor hersanering van het terrein voor rekening van de gemeente komen blijft bestaan. Er wordt onderzocht of een minnelijke schikking mogelijk is, waarbij het voormalige gasfabriekterrein wordt afgestoten. De kosten voor hersanering zijn (nog) niet te kwantificeren, we blijven vooralsnog rekening houden met een indicatief bedrag van € 1.000.000,00. Dit kan lager uitvallen, onder andere door gewijzigde wet- en regelgeving.

Lokaal onderwijsbeleid algemeen

Door het schoolbestuur Stichting Primenius is bezwaar gemaakt tegen de vaststelling van het overschrijdingspercentage voor de vijfjaarlijkse afrekening. Het college van Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Groningen heeft de vordering van de stichting afgewezen. Tegen deze afwijzing heeft de stichting beroep aangetekend bij de rechtbank Noord-Nederland. De rechtbank heeft op 28 juli 2017 einduitspraak gedaan. Tegen deze uitspraak heeft de stichting Primenius hoger beroep ingesteld bij de Raad van State. We hebben in 2017 besloten om een zienswijze op de ingediende (hoger) beroepsgronden in te dienen en ook overigens deel te nemen als belanghebbende aan de procedure. In juni 2019 heeft de zitting plaatsgevonden, de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State heeft echter geen uitspraak gedaan, de termijn is meermalen verschoven. We blijven daarom nog rekening houden met het (doorbetalings)risico van maximaal € 1,2 miljoen.

Diversen

In algemene zin loopt de gemeente risico's met betrekking tot de volgende onderwerpen:

- planschadeclaims;
- fiscale wet- en regelgeving;
- wachtgeldverplichtingen.

Risico's	1 januari 2020	31 december 2020
Gewaarborgde geldleningen	€ 4.600	€ 4.300
Vorderingen	" 900	" 900
Grondexploitatie	" 0	" 0
Overige risico's	" 2.700	" 2.700
Benodigde weerstandscapaciteit (b)	€ 8.200	€ 7.900

(x € 1.000)

Weerstandsvermogen (structureel)

De meerjarenraming vertoont in 2023 een structureel begrotingsoverschot van € 440.000,00.

Het structurele risico van nog te realiseren taakstellingen bedraagt maximaal € 1.770.000,00. Dit betreft maatregelen op grond van de Ambitienota 2020-2023 om de ambities uit de nota te kunnen realiseren. Niet (volledig) realiseren van de taakstelling houdt in dat er keuzes moeten worden gemaakt in de uitvoering van de ambities.

In de raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is vanaf 2022 een structurele stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' van afgerond € 750.000,00 opgenomen als dekking van de kosten van jeugdzorg. De overige financiële risico's zijn (nog) niet kwantificeerbaar.

Onze begrotings- en financiële positie blijft onder druk staan. De saldi van de begroting 2020 en van de meerjarenraming in 2021 en 2022 vertonen tekorten. Het positieve saldo van € 440.000,00 in 2023 is relatief gezien een geringe financiële buffer. Ten opzichte van de totale structurele lasten van de begroting in 2023 van € 114,1 miljoen is het overschot 0,4%.

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald door structurele begrotingsoverschotten en/of maatregelen die structurele middelen genereren om tegenvallers met structurele financiële effecten op te kunnen vangen.

Structurele begrotingsoverschotten

Begrotingsoverschotten maken deel uit van het weerstandsvermogen. Een positief saldo van de laatste schijf van de meerjarenraming wordt aangemerkt als structurele weerstandscapaciteit. De meerjarenraming vertoont in 2023 structureel een voordelig saldo van € 440.000,00.

Raming onvoorzien

Jaarlijks nemen wij conform voorschrift een bedrag voor onvoorzien op in de begroting. Voor onvoorziene uitgaven wordt een vast bedrag van € 36.000,00 geraamd. Formeel kan deze raming nagenoeg geheel tot de structurele weerstandscapaciteit worden gerekend omdat de omvang van deze verplichte raming niet is voorgeschreven.

Belastingcapaciteit

Gemeenten zijn vrij in het vaststellen van de onroerendezaakbelasting (ozb) tarieven. Daarbij gelden geen absolute of relatieve limieten. Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark wordt afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerendezaakbelasting.

Voor het genereren van structurele middelen, met als doel een positief effect op de structurele weerstandscapaciteit, kunnen de ozb tarieven (boven trendmatig) verhoogd worden. Bij het ramen van de onroerende-

zaakbelasting in de begroting 2020 is rekening gehouden met een stijging van de opbrengst van totaal 19%. Dit betreft een trendmatige verhoging van 2% en een boven trendmatige verhoging van 17% (1% + 16% extra op basis van de Ambitienota 2020-2023). Vanaf 2021 is jaarlijks een trendmatige verhoging van 2% geraamd.

Structurele bezuinigingen

Nieuwe ombuigingsmaatregelen kunnen als structurele weerstandscapaciteit worden aangemerkt voor zover dit tot (verdere) begrotingsoverschotten leidt.

Risico's

Sociaal domein

Binnen het sociale domein lopen wij met name bij de uitvoering van de taken financiële risico's. Deze worden vooral veroorzaakt door het open-einde karakter van de regelingen.

Door de invoering van het abonnementstarief is het aantal cliënten met huishoudelijke hulp in het eerste halfjaar 2019 behoorlijk toegenomen. Ook het gebruik van de maatwerkvoorzieningen voor begeleiding vertoont een stijgende lijn. Het is onzeker in hoeverre deze groei zich in 2020 doorzet. Voorlopig is van een lichte stijging (± 2%) uitgegaan.

Onze leverancier van hulpmiddelen geeft aan dat binnen het kernassortiment een verschuiving plaatsvindt naar duurdere, complexe en geëlektriseerde voorzieningen. De reden hiervoor is dat mensen langer thuis blijven wonen ook als de beperkingen toenemen en de voorzieningen meer dan voorheen noodzakelijk zijn om te kunnen blijven participeren. De extra kosten voor de gemeente Stadskanaal lopen hierdoor mogelijk op tot ongeveer € 100.000,00. De hulpmiddelen zijn in Oost Groninger verband ingekocht. Daarom wordt in dit verband onderzocht wat hierin in relatie tot de contractafspraken de (financiële) verantwoordelijkheid van de gemeenten is.

Op 2 juli 2019 is er een bestuurlijk akkoord gesloten tussen het Rijk en de VNG over de doorcentralisatie van Beschermd Wonen in 2022 met daarbij de invoering van een objectief verdeelmodel. De verwachting is dat het nieuwe landelijke objectieve verdeelmodel financieel nadelig uit gaat pakken voor onze gemeente.

In het kader van de Ambitienota 2020-2023 is een Taskforce Wmo ingesteld. De taskforce onderzoekt de mogelijkheden om de oplopende kosten van de Wmo terug te dringen.

De uitgaven van jeugdhulp zijn de afgelopen jaren gestegen, waardoor het budget voor de jeugdzorg onder druk staat. De toewijzing van jeugdzorg vindt voor meer dan 50% van het budget plaats door huisartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen. Op deze toewijzingen hebben we minder grip dan de toewijzingen die via het CJGV lopen. Daarbij geldt dat er sprake is van een open-einde regeling. We hebben lokaal in 2018 een taskforce Jeugd ingesteld die zich bezighoudt met het zoeken naar efficiëncymaatregelen/ besparingen op de jeugdzorg langs 5 projectlijnen. Tezamen met de regionale sturing op contractmanagement en de gesprekken met de zorgaanbieders over transformatie en mogelijke besparingen verwachten we daar de komende jaren concrete financiële opbrengsten van.

Voor de verwachte tekorten hebben we op grond van de Ambitienota 2020-2023 de budgetten voor de jeugdzorg meerjarig verhoogd. Het risico bestaat dat de tekorten hoger uitvallen.

De begroting 2020 van Wedeka is verwerkt in de gemeentelijke begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023. Aan Wedeka is een taakstelling opgelegd op basis waarvan de begrote opbrengsten voor de jaren 2022 en 2023 zijn verhoogd met € 500.000,00. Voor onze gemeente betekent dit vanaf 2022 een verlaging van de bijdrage in het exploitatietekort van € 212.000,00 (42,4% van € 500.000,00). Het risico bestaat dat Wedeka de opgelegde taakstelling niet realiseert.

Door Wedeka zal een uitvoeringsplan worden opgesteld voor de ombouw van Wedeka naar een leerwerkbedrijf. Op basis van een gedegen financiële paragraaf zal worden beoordeeld welke de eventuele risico's zijn die aan deze ombouw zijn verbonden. Dit is (nog) niet te kwantificeren.

Algemene uitkeringen gemeentefonds

Voor de jaren 2019, 2020 en 2021 heeft het Rijk respectievelijk € 400 miljoen, € 300 miljoen en € 300,00 miljoen extra middelen beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg. Voor 2020 en 2021 bedragen deze extra middelen voor onze gemeente afgerond € 750.000,00 (2019 € 1 miljoen). Wij hebben deze middelen via de raming van de algemene uitkering verwerkt in de begroting.

Er wordt een aanvullend onderzoek uitgevoerd om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. De uitkomsten van dit onderzoek worden in het najaar van 2020 verwacht. Gemeenten hebben echter belang bij meerjarige zekerheid over het jeugdzorgbudget. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de provinciale toezichthouders hebben daarom een richtlijn opgesteld. Deze richtlijn geeft aan dat voor de jaren 2022 en 2023 een stelpost 'Uitkomst onderzoek Jeugdzorg' geraamd kan worden naar rato van de € 300 miljoen. Vanaf 2022 is in de begroting in de raming van de algemene uitkering het bedrag van € 750.000,00 als stelpost opgenomen. Voorwaarde van het opnemen van een stelpost is dat we zelf maatregelen nemen in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg, mede gericht op beheersing van de kosten. We hebben deze maatregelen getroffen. Het risico bestaat dat het Rijk voor de jaren 2022 en 2023 minder dan € 300 miljoen extra middelen beschikbaar stelt en dat hierdoor de door ons verwachte extra middelen lager uitvallen dan € 750.000,00.

Locaties bodemverontreiniging

Met de provincie Groningen voeren wij overleg over spoedlocaties met betrekking tot bodemverontreiniging. Indien sprake is van een spoedlocatie kan de provincie Groningen ons vragen om een bijdrage in sanerings- en/of onderzoekskosten.

Bij het opstellen van de begroting zijn geen spoedlocaties binnen de gemeente Stadskanaal bekend.

Financiële kengetallen

Kengetallen:	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto schuldquote	36%	24%	30%	57%	56%	53%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	32%	20%	26%	53%	52%	49%
Solvabiliteitsratio	45%	42%	33%	29%	29%	30%
Structurele exploitatieruimte	-1,2%	-1,7%	-3,0%	-2,6%	0,04%	0,4%
Grondexploitatie	1,0%	1,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%
Belastingcapaciteit	87%	90%	94%	94%	94%	94%

Algemene toelichting

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. De hoogte van de schuld die de gemeente kan dragen hangt in belangrijke mate af van de hoogte van de inkomsten. Het kengetal geeft de netto schuld als aandeel van de inkomsten uitgedrukt in procenten.

Het kengetal wordt zowel inclusief als exclusief alle verstrekte geldleningen berekend. Hiermee wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte geldleningen is en betekent voor de schuldenlast.

Een netto schuldquote tussen 0% en 100% wordt als normaal beschouwd, boven 100% is er weinig leencapaciteit over. Voor een gemeente geldt als indicatie voor een zeer hoge schuld een maximale norm van 130%. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het kengetal drukt het eigen vermogen uit als percentage van het balanstotaal. Normaal bevindt de ratio van een gemeente zich tussen 20% en 70%. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves, gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Het kengetal geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of daling van de lasten daarvoor nodig is.

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Het kengetal grondexploitatie is van belang om te kunnen beoordelen of de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie. Het geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. De waarde van de grond is het totaal van de geraamde boekwaarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie. Het percentage geeft een indicatie van het risico, hoe lager het percentage des te geringer het risico.

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de ruimte die de gemeente heeft om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Het kengetal geeft weer hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar worden uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar.

Beoordeling kengetallen in relatie tot de financiële positie

Voor de beoordeling van de financiële positie moeten de kengetallen in samenhang worden gezien. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

De kengetallen van de begroting 2020 zijn gebaseerd op het gemiddelde van de drie voorafgaande jaarrekeningen (2016 tot en met 2018). De kengetallen van de meerjarenraming 2021-2023 zijn gebaseerd op de geprognosticeerde balans die is opgenomen in de meerjarenraming.

Op basis van bovenstaande kengetallen voor de begroting 2020 zouden we kunnen concluderen dat onze financiële positie redelijk goed is. De schuldenlast is relatief laag, op basis van de solvabiliteitsratio zijn we nog voldoende in staat aan onze verplichtingen te voldoen. Wel is er een negatieve ontwikkeling van beide kengetallen in de meerjarenraming, onder andere als gevolg van afname van het eigen vermogen.

De boekwaarden van de grondexploitatie zijn reëel en kunnen naar verwachting worden terugverdiend.

Een risico blijft echter de ontwikkeling van de structurele exploitatieruimte in de begroting en de meerjarenraming. Het kengetal structurele exploitatieruimte in 2020 is negatief (-3,0%). In de meerjarenraming muetteert het kengetal naar 0,4% positief in 2023. Relatief gezien is dit een geringe financiële buffer.

Voor het opvangen van structurele tegenvallers is belastingcapaciteit aanwezig. Door de extra verhoging van de onroerendezaakbelasting in 2020 is dit kengetal wel negatief beïnvloed. Voor incidentele tegenvallers is er ruim voldoende incidentele weerstandscapaciteit (zie onder weerstandsvermogen), inzet hiervan is wel van invloed op de solvabiliteitsratio.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Op 28 mei 2018 is de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 vastgesteld. De nota geeft het kader weer voor de inrichting van het onderhoud en het beoogde onderhoudsniveau voor wegen, riolering/water, groen, gebouwen, openbare verlichting, kunstwerken, speelplaatsen, sportvelden en begraafplaatsen. In de paragraaf zal daarom niet meer worden ingegaan op de beleidskaders, maar wordt verwezen naar de nota. De uitvoering van de kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 vindt plaats binnen de in de begroting geraamde budgetten.

Wegen & Bruggen

Onder Wegen & Bruggen wordt het algemeen onderhoud wegen, het dagelijks onderhoud en onderhoud bruggen verstaan.

Beheer van wegen

Het beheer van wegen bestaat in hoofdlijnen uit twee vormen van onderhoud:

- het regulier onderhoud;
- het groot onderhoud.

Het regulier onderhoud

Dit zijn de activiteiten die tot de dagelijkse werkzaamheden behoren van de beheerorganisatie zoals wegen, kleine reparaties aan verhardingen, klein herstelwerk, belijning en het herstraten van een deel van de weg. In de begroting 2020 is hiervoor € 823.000,00 geraamd.

Het groot onderhoud

Grotere, planmatige maatregelen met als doel de structurele achteruitgang van een object te vertragen en weer aan de technische richtlijnen te laten voldoen. De werkzaamheden zijn ingrijpend van aard en periodiek op een groot deel van de weg. Voorbeelden zijn het herstraten van een weg en het aanbrengen van nieuwe asfaltdekkingen. Projectmatig onderhoud is het groot onderhoud dat plaatsvindt op basis van het beheerprogramma GBI. De kosten voor groot onderhoud kunnen sterk variëren van jaar tot jaar. Om pieken te voorkomen wordt de gemiddelde onderhoudsbehoefte over vier jaren vastgesteld. Bij de vaststelling van de Kadernota heeft u er voor gekozen om prioriteiten te stellen binnen beleidsthema's, wegtypen en geografische ligging. Daarmee wordt groot onderhoud aan wegvakken in verblijfsgebieden met een geringe verkeersbelasting over de planperiodegrenzen heen geschoven.

In de begroting 2020 is € 777.000,00 geraamd voor groot onderhoud aan wegen. Op hoofdroutes (wegen met een ontsluitingsfunctie hoge verkeersbelasting) wordt preventief onderhoud uitgevoerd omdat deze wegen het meest gevoelig zijn voor schades als gevolg van verkeersbelasting in combinatie met weersinvloeden. Dit zijn voornamelijk asfaltwegen.

Op alle overige wegen (woonstraten en wegen in het buitengebied met een lage verkeersbelasting) wordt curatief onderhoud uitgevoerd. Dat wil zeggen: alleen het noodzakelijk onderhoud als dat uit oogpunt van verkeersveiligheid noodzakelijk is.

Kunstwerken

De onderhoudsbehoefte voor alle civiele kunstwerken (bruggen, beschoeiing en kademuren) voor de langere termijn wordt bepaald op basis van het beheerprogramma GBI.

In de begroting 2020 is voor bruggen € 366.300,00 geraamd voor dagelijks onderhoud, inspectiekosten en storingskosten. Voor groot onderhoud is € 125.000,00 geraamd. Dit betreft voornamelijk schilderwerk.

Voor het noodzakelijke onderhoud ten behoeve van veiligheid en de werking van beweegbare bruggen zijn in 2020 structurele lasten geraamd, de investeringsruimte hiervoor bedraagt € 240.900,00.

Voor de periode 2018-2021 worden noodzakelijke vervangingsinvesteringen verwacht van € 5.952.300,00. Om een aanzienlijk deel van de achterstand op de vervanging van kunstwerken met een kwaliteitsniveau D weg te werken heeft u via de Perspectiefnota 2019-2022 besloten voor de looptijd van deze kadernota investeringen tot maximaal de omvang van de reserve Vervangingsinvesteringen (Stads)kanaal (€ 4.233.000,00) in te zetten. Voor de vervangingen in 2020 is in de begroting € 1.047.000,00 opgenomen.

Het tekort op de vervanging van bruggen/damwanden/beschoeiingen op de periode tot en met 2021 bedraagt afgerond € 1,7 miljoen. Voor de volgende kadernota wordt op basis van een nieuwe inspectie een nieuw financieel kader geschetst.

Openbare verlichting

Conform het beleidsplan openbare verlichting zijn de afgeschreven lichtmasten vervangen door masten met energiezuinige verlichting (LED). In verband met de versnelde vervanging zijn de onderhoudskosten (dagelijks onderhoud, storingen en remplace) naar beneden bijgesteld en is er € 76.000,00 geraamd in de begroting 2020.

Groen

Het groenonderhoud wordt uitgevoerd op basis van de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte, beeldkwaliteit bestekken en de kwaliteitscatalogus van de CROW.

Er is in 2020 € 3.549.000,00 beschikbaar voor het groenonderhoud. Van dit budget wordt het groen langs wegen (bermen/bermsloten € 448.000,00), groenonderhoud sportvelden (€ 194.000,00), baanonderhoud sportvelden (€ 308.000,00) en het groen in de wijken inclusief het groen bij scholen en zwembaden (€ 2.599.000,00) onderhouden.

Tijdens de schouwen en uit het beheerprogramma van het groen is gebleken dat de vitaliteit van het groen afneemt. Dit komt omdat de afgelopen jaren er geen budget is geraamd voor vervanging van groen. Gevolg daarvan is dat er een achterstand op de vervanging van het groen is ontstaan en de regulier onderhoudskosten gaan toenemen. Via de Perspectiefnota 2019-2022 is besloten deze achterstand met ingang van 2018 in een periode van vier jaar weg te werken. Hiervoor is jaarlijks een bedrag nodig van € 300.000,00. Voor de vervanging in 2020 is dit bedrag in de begroting opgenomen.

Riolering/water

Voor het dagelijks onderhoud van het riool is een budget van € 834.000,00 beschikbaar. Hiervoor wordt een gedeelte (ruim 35 kilometer) van het riool geïnspecteerd en gereinigd.

Uit het beheersysteem zijn voor de komende jaren de kosten gegenereerd voor het vervangen of repareren van riolering. Het betreft hier bedragen die gebaseerd zijn op inspectiegegevens en/of ouderdom van de riolering. Het gaat om achterstallig onderhoud per 1 juli 2018 van ruim € 6,62 miljoen en nog uit te voeren onderhoud in de periode van 2019 tot en met 2021 met een raming van € 429.900,00. Van het achterstallige onderhoud ligt vast dat het voor € 1,57 miljoen om vervangingen gaat. Vervanging kan over meerdere jaren uitgesmeerd worden. Voor knelpunten met een indicatieve waarde van € 5,05 miljoen worden op basis van asset management keuzes gemaakt.

Vervangingen riool

Van het te vervangen riool zijn delen van het rioolstelsel dusdanig slecht dat deze de komende drie jaren vervangen of gerelined moeten worden. In de Perspectiefnota 2018-2022 zijn de verwachte kosten voor de periode 2018-2021 € 338.000,00. In de begroting 2020 is hiervoor € 220.000,00 opgenomen.

Basisrioleringsplan Stadskanaal-Musselkanaal (BRP)

Naast onderhoud van het bestaande rioolstelsel blijkt uit het nieuwe BRP Stadskanaal-Musselkanaal dat in de periode 2018-2021 maatregelen nodig zijn om het watersysteem te optimaliseren dan wel aan te passen aan de klimaatverandering (onder andere zwaardere en langer aanhoudende buien). Deels betreft dit maatregelen met incidentele lasten (€ 415.000,00) en deels zijn het maatregelen waarvoor een investeringskrediet (€ 3.792.000,00) benodigd is (Perspectiefnota 2018-2022). In de begroting 2020 zijn voor de maatregelen incidentele lasten opgenomen van € 25.000,00 en voor de investeringen voor het uitvoeren van de BRP-maatregelen in 2020 een krediet van € 709.200,00.

Gebouwen

Met behulp van het beheerprogramma GBI wordt het noodzakelijke reguliere onderhoud aan gebouwen bepaald. Het reguliere onderhoud bestaat uit onder andere het schilderen en kleine reparaties. Op basis van de vastgestelde kwaliteitsniveaus zijn de beschikbare middelen (€ 530.000,00) voldoende voor het reguliere onderhoud. Voor vervangingsinvesteringen om de technisch en functioneel verouderde gebouwen te renoveren en aan te passen aan de huidige eisen is € 134.000,00 beschikbaar.

Sportvelden

Sinds eind 2014 is er een beheerplan sportvelden. Op basis van dit plan wordt het onderhoud van de sportvelden de komende jaren uitgevoerd. Het onderhoud is opgenomen in het onderhoudsbudget voor Groenonderhoud (zie onder groen).

Speelplaatsen

Bij de herijking van het speelplaatsenbeleid in 2007 is een berekening uitgevoerd hoeveel budget er nodig was voor het beheer en onderhoud en vervanging van de speelplaatsen. Na de herijking is er veel geïnvesteerd in het vervangen, vernieuwen en verwijderen van speeltoestellen. In de begroting 2020 is voor het onderhoud € 138.000,00 opgenomen en voor vervanging € 23.000,00.

Paragraaf financiering

Het financieringsstatuut geeft de infrastructuur voor het uitvoeren van de treasuryfunctie. De paragraaf financiering geeft de beleidsplannen voor de treasuryfunctie in de komende jaren en de concrete beleidsplannen voor het begrotingsjaar in het bijzonder. Deze paragraaf is bij uitstek het instrument voor het sturen en beheersen van, verantwoord over en toezicht houden op de treasuryfunctie.

De wet financiering decentrale overheden (fido) is een belangrijk wettelijke kader voor de financieringsfunctie van de gemeenten.

Er is dagelijks aandacht voor het liquiditeitenbeheer van onze gemeente, periodiek wordt de samenstelling van de leningenportefeuille bekeken. Door middel van het analyseren van de structurele geldstromen wordt gestuurd op het doen van betalingen in relatie met (verwachte) ontvangsten.

Riolering Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Voor het beheersen van renterisico's gelden twee richtlijnen. Het gaat hierbij in de eerste plaats om de kasgeldlimiet en in de tweede plaats om de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de limiet aan voor de vlottende schuld van een gemeente. Onder vlottende schuld worden onder andere begrepen geldleningen met een looptijd van korter dan één jaar en schulden in rekeningen-courant verminderd met onder andere contante gelden en tegoeden in rekeningen-courant. De kasgeldlimiet wordt bepaald door een (bij ministeriële regeling vastgesteld) percentage van de totale begroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. Zodra een gemeente met de omvang van de vlottende middelen deze grens structureel overschrijdt, ontstaat een verplichting de omvang van de vlottende middelen te verlagen. Dit is mogelijk door vlottende middelen te vervangen door een langlopende geldlening.

Voor 2020 bedraagt het begrotingstotaal € 119,8 miljoen. Het percentage is vastgesteld op 8,5. Dit betekent dat de kasgeldlimiet voor onze gemeente in 2020 € 10,2 miljoen bedraagt. Dit is dus het maximum dat de gemeente in 2020 aan vlottende schuld mag hebben.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Voor onze gemeente betekent dit een absolute norm van € 24,0 miljoen. Deze norm is voor onze gemeente ruim voldoende met een leningenportefeuille van € 47,3 miljoen (raming per 1 januari 2020) waarvan de jaarlijkse aflossing € 2,5 miljoen bedraagt.

Daarnaast zijn in de leningenportefeuille geen leningen meer opgenomen met een mogelijkheid tot renteherziening.

In de tabel hiernaast is het renterisico bepaald voor de komende vier jaren. De renterisiconorm is gerelateerd aan enkel het begrotingsjaar.

Berekening renterisiconorm	2020	2021	2022	2023
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	2.500	2.500	2.500	2.500
Renterisico	2.500	2.500	2.500	2.500

Berekening renterisiconorm	
Begrotingstotaal 2020	119.800
Percentage regeling	20
Renterisiconorm	24.000

Toetsing renterisico aan norm	
Renterisico	2.500
Renterisiconorm	24.000
Ruimte onder de norm	21.500

(x 1.000)

Personeelshypotheken

Het als secundaire arbeidsvoorwaarde verstrekken van hypothecaire geldleningen onder personeel is niet meer toegestaan. Bestaande geldleningen kunnen tot de laatst afgesproken aflossingstermijn worden gehandhaafd. De algemene opvatting is dat het verstrekken van deze leningen geen overheidstaak is. Onze gemeente heeft nog twee lopende leningen met een totale hoofdsom van € 35.000,00 per 1 januari 2020.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. In geval van overtollige middelen is er wel sprake van een drempelbedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gedefinieerd als een gemiddeld bedrag per kwartaal. Dat betekent dat het gemiddelde van het bedrag aan overtollige middelen dat een decentrale overheid gedurende het kwartaal dagelijks buiten de schatkist heeft aangehouden niet boven het drempelbedrag mag liggen. Deze drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal. Het drempelbedrag voor onze gemeente bedraagt voor 2020 € 899.000,00 (0,75% van € 119,8 miljoen).

Financieringsbehoefte

Vaste geldleningen

De stand van de opgenomen geldleningen wordt begin 2020 geraamd op € 47.300.000,00. De rentelasten hiervoor bedragen € 964.000,00. Dit betekent een gemiddelde rente van 2,04%. In de tijd weggezet ziet de samenstelling van de leningenportefeuille er als volgt uit:

Geldgever	Laatste aflossing	Hoofdsomprognose per 1 januari 2020	Rente %	Vervroegd aflosbaar per
Nv BNG	2030	€ 1.540.000,00	3,55	n.v.t.
Nv BNG	2030	€ 2.200.000,00	3,80	n.v.t.
Nv BNG	2030	€ 4.400.000,00	3,72	n.v.t.
Nv BNG	2033	€ 2.800.000,00	4,56	n.v.t.
Nv BNG	2037	€ 7.200.000,00	3,68	n.v.t.
Aegon Investment	2042	€ 9.200.000,00	1,38	n.v.t.
Nv BNG	2044	€ 10.000.000,00	1,28	n.v.t.
*	2044	€ 10.000.000,00	0,50	n.v.t.
Totaal		€ 47.340.000,00		

* deze lening wordt naar verwachting eind 2019 aangetrokken

Investerings worden voor zover mogelijk gefinancierd met eigen middelen (interne financiering).
Op basis van de boekwaarde per 1 januari 2020 van de investeringen is 44% gefinancierd met eigen vermogen en voorzieningen. Dit betekent dus dat 56% gefinancierd wordt met externe middelen.

De langlopende leningen worden in jaarlijks gelijke termijnen (lineair) afgelost. De jaarlijkse aflossingen worden vanaf 2020 geraamd op € 2,5 miljoen. Het totaalbedrag van de aflossingen wordt niet jaarlijks gefinancierd.

Op basis van geraamde boekwaarden van de totale activa en de financieringsmiddelen per 1 januari 2020 is er sprake van een financieringstekort van € 9,8 miljoen. Dit tekort wordt (aanvullend) gefinancierd met kortlopende financieringsmiddelen.

Onze gemeente hanteert een systeem van totaalfinanciering. Het eventueel aantrekken van een vaste geldlening is afhankelijk van de ontwikkelingen in de financieringsbehoefte, de vaste financieringsmiddelen en de liquiditeitspositie.

Rente

Onderstaand schema geeft een overzicht van de (netto)rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop de rente wordt toegerekend.

Renteschema

	Percentage	
Rentelasten langlopende financiering	2,04%	€ 964.300,00
Rentelasten kortlopende financiering	0,10%	" 9.800,00
Rentebaten		" 50.400,00/-
Saldo rentelasten en rentebaten		€ 923.700,00
Rente grondexploitatie	1,07%	" 9.300,00/-
Saldo toe te rekenen externe rente		€ 914.400,00
Rente eigen vermogen		€ 942.900,00
Rente over voorzieningen		" 153.800,00
Totaal toe te rekenen rente	2,10%	€ 2.011.100,00
Toegerekende (omslag)rente	2,50%	€ 2.388.600,00/-
Renteresultaat	-0,40%	€ 377.500,00/-

Renteresultaat

Om een reëel beeld van de investeringslasten te geven berekenen wij met ingang van de begroting 2020 2,5% rente over de interne financieringsmiddelen (eigen vermogen en voorzieningen).

Op basis van de geraamde rentelasten in verhouding tot de boekwaarde van de investeringen per 1 januari is de renteomslag 2,1%. Hierdoor is aan de programma's en Algemene dekkingsmiddelen € 377.000,00 te veel rente toegerekend. Dit renteresultaat is opgenomen op Algemene dekkingsmiddelen.

Samenvatting

•	€ 9.000,00	Toegerekende rentelasten grondexploitatie
•	€ 2.389.000,00	Toegerekende rentelasten investeringen
•	€ -1.097.000,00	Bespaarde rente (eigen vermogen en voorzieningen)
•	€ -377.000,00	Renteresultaat
=	€ 924.000,00	Netto (externe) rentelasten

Rentevisie

De rentevisie is te definiëren als: de toekomstverwachting van renteontwikkelingen op basis van rentebepalende factoren om financiering- en beleggingsbeleid uit te voeren.

De rentebepalende factoren vormen het zwaartepunt in deze definitie. De factoren zijn zeer divers en voor het juist analyseren en interpreteren van deze factoren is gespecialiseerde kennis nodig. Op het moment dat binnen onze organisatie besluiten moeten worden genomen over langlopende financiering of belegging stellen wij, indien nodig, op basis van informatie van deskundigen een korte rentevisie vast als basis voor het handelen op dat moment.

Paragraaf bedrijfsvoering

Organisatie- en personeelsbeleid

Per 1 januari 2020 is op basis van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) de eenzijdige aanstelling van de zittende medewerkers van rechtswege omgezet in een tweezijdige arbeidsovereenkomst. Met nieuwe medewerkers die bij de gemeente komen werken wordt voortaan een arbeidsovereenkomst afgesloten. Hiermee heeft de WNRA geregeld dat de rechtspositie van ambtenaren zoveel mogelijk hetzelfde wordt als die van werknemers in het bedrijfsleven. De medewerkers in gemeentedienst blijven wel ambtenaar en integriteit met betrekking tot hun handelen is van groot belang. In de nieuwe Ambtenarenwet 2017 zijn de rechten en plichten voor overheidswerkgevers en ambtenaren geregeld.

Op basis van het koersdocument gaan we in de organisatie aan de slag aan de hand van het uitvoeringsplan Organisatie in Beweging (van goed naar beter). Daarnaast zijn er ontwikkelingen vanuit de Rijksoverheid die gevolgen heeft voor de gemeente. Daarbij kunnen we denken we aan de nieuwe omgevingswet. We vragen van onze medewerkers een andere manier van werken. Meer integraliteit, een projectmatige aanpak en samenwerking. Daarbij vragen we van de medewerkers dat zij zich mee ontwikkelen, flexibel zijn en willen we graag dat zij duurzaam inzetbaar zijn en blijven. Doordat we de organisatie hebben ingericht met een managementlaag van teamleiders kunnen de medewerkers daarbij beter worden begeleid.

Beleidsvoornemens voor 2020

- Modernisering en aanpassing van de personele regelingen in het Personeelshandboek aan de nieuwe cao-gemeenten.
- Verder ontwikkelen van beleid ten aanzien van duurzame inzetbaarheid.
- Verder ontwikkelen van de Strategische Personeelsplanning.
- Nieuwe vorm van de gesprekkencyclus die aansluit bij modern personeelsbeleid.
- Versterken van het planmatig en projectmatig werken binnen onze organisatie. Dit doen wij in samenwerking met de Vereniging Projectleiders Nederlandse Gemeenten (VPNG).
- Verder uitbouwen van E-HRM, hierbij worden de activiteiten op het gebied van Personeel & Organisatie ondersteund door gebruik te maken van internettechnologie.

Dienstverlening/Klant Contact Centrum

De vastgestelde ambities in het koersdocument, projectenboek en uitvoeringsdocument 'organisatie in beweging' geven de koers aan voor de komende jaren. Met deze koers gaan wij voor het leveren van professionele uitstekende dienstverlening.

Beleidsvoornemens voor 2020

- Om onze dienstverlening verder te professionaliseren hebben wij de volgende beleidsvoornemens. Daar waar het kan, de dienstverlening verder professionaliseren. Dit doen wij door meer producten digitaal aan te bieden, waaronder implementatie van de e-diensten en onderzoeken van de mogelijkheden voor het thuisbezorgen van documenten.
- Aan te sluiten bij de ontwikkelingen binnen het burgerzakenwerkveld zodat de dienstverlening voor burgerzaken op peil blijft.
- Uitwerken van de bevindingen naar aanleiding van het onderzoeksrapport van Cebeon.

Communicatie

Als betrouwbare overheid willen we onze inwoners juist, tijdig en volledig informeren. Naast traditionele communicatiemiddelen speelt de digitale dienstverlening en informatievoorziening jaar na jaar een steeds grotere rol. Ook in 2020 zetten we onze digitale communicatiemiddelen pragmatisch en innovatief in om

onze inwoners te bereiken. We streven daarbij naar een verdere verbetering en proberen onze inwoners te verleiden om gebruik te maken van onze digitale kanalen.

De verhouding tussen overheid en inwoners verandert. Inwoners en gemeenten nemen steeds meer verantwoordelijkheden op zich. Ze komen met ideeën en initiatieven en de overheid vervult daarbij een faciliterende en activerende rol (overheidsparticipatie). De overheid participeert hierbij in bestaande initiatieven. Ze geeft deze de ruimte en verbindt deze waar mogelijk met elkaar. Dat vraagt ook een andere manier van communiceren. We regisseren, sturen, faciliteren of participeren al naar gelang de situatie dat vraagt.

Bij de informatievoorziening aan inwoners zoeken we steeds meer de samenwerking op. Het is daarbij van groot belang om in gesprek te gaan met inwoners over de ontwikkelingen in hun buurt of wijk.

Beleidsvoornemens voor 2020

Communiceren met inwoners over de ontwikkelingen in hun buurt of wijk, met ondernemers over de ontwikkelingen op economisch gebied en met (keten)partners over de grotere beleidsthema's. Inzetten op digitale communicatiemiddelen, zoals Twitter, Facebook, WhatsApp, Instagram en onze website. De gemeente zo goed mogelijk positioneren bij relevante doelgroepen.

Informatievoorziening & automatisering

In 2018 is het Informatiebeleid geactualiseerd voor de periode 2018 tot en met 2020.

Conform dit vastgestelde informatiebeleid worden diverse ICT-projecten opgepakt en uitgevoerd. Deze richten zich onder andere op:

- aansluiting op het Gemeenschappelijke Gemeentelijke Infrastructuur (GGI);
- uitbreiden van de uitwijkomgeving in de cloud;
- realisatie van een flexibele, schaalbare en professionele ICT Voorziening;
- het optimaliseren van de omgeving voor plaats- en tijdonafhankelijk werken.

Beleidsvoornemens voor 2020

Met het vaststellen van een financieel kader door uw raad kunnen wij tot uitvoering overgaan en direct de noodzakelijke investeringen doen. Door de dynamiek van de ICT omgeving en de ICT ontwikkelingen kan het noodzakelijk zijn dat andere investeringen worden uitgevoerd dan in het ICT investeringsplan zijn opgenomen. Bij de voorjaars- en najaarsnota rapporteren wij u over de voortgang van de uitvoering van het ICT-investeringsplan en stellen wij u voor kredieten beschikbaar te stellen voor de definitieve investeringen en de werkelijke lasten te ramen tot het maximum van het vastgestelde kader.

Voor het financieel kader waarbinnen in 2020 ICT investeringen kunnen worden uitgevoerd is in de begroting 2020 geen budget opgenomen. Dit is voorlopig omdat het onderzoek naar de juiste ICT voorziening voor de gemeente Stadskanaal eind 2019 zal worden afgerond. Eventuele gevolgen hiervan worden meegenomen in de planning en control cyclus.

In de Voorjaarsnota 2019 is besloten om de volgende investeringen uit het Informatiebeleidsplan 2018-2019 door te schuiven naar 2020.

Software

- € 40.000,00 Vervanging Topdesk

Hardware

- € 119.000,00 Netwerkkapitaal datacenter
- € 48.000,00 Apparatuur voor optimaliseren plaats- en tijd onafhankelijk werken
- = € 207.000,00 Totaal

Informatiebeveiliging & privacy

Als gemeente wisselen we op alle beleidsterreinen informatie uit en beheren we dat op vele manieren. Als professionele organisatie past hierbij dat we ook de beveiliging van informatie adequaat organiseren. Infor-

matie moet immers beschikbaar, actueel, volledig en betrouwbaar zijn en mag alleen door bevoegden in te zien zijn. Wanneer we informatie uitwisselen moeten we te allen tijde rekening houden met beveiligings- en privacyaspecten omdat we een maatschappelijke en wettelijke verantwoordelijkheid hebben om de gegevens van onze inwoners onder alle omstandigheden te beschermen.

De ontwikkelingen in de informatietechnologie gaan steeds sneller en de wetgeving rondom de bescherming van persoonsgegevens is aangescherpt en wordt geconcretiseerd door jurisprudentie. Voor de Nederlandse overheid geldt de zogenaamde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) met daarin de regels waaraan alle overheidslagen dienen te voldoen. Door middel van een zelfevaluatie verantwoorden we ons jaarlijks. In 2019 is op het gebied van Privacy een goede basis gelegd voor verdere beleidsvorming en ambitiebepaling. Dit wordt in 2020 verder uitgebouwd. Het betreft dan acties om persoonsgegevens te beschermen en risico's op het gebied van privacy en informatieveiligheid te voorkomen.

Beleidsvoornemens voor 2020

- De BIO gaat uit van risicomanagement, daarom nemen we dit onderdeel mee in de jaarlijkse bewustwording sessies over AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) en informatiebeveiliging, om te bevorderen dat onze medewerkers risico's herkennen en melden bij de interne specialisten.
- Integreer van Privacy Impact Assessments (PIA's) in dagelijkse processen, middels PIA's worden privacy risico's in een vroegtijdig stadium op een gestructureerde en heldere manier in kaart gebracht.
- Privacybeleid evalueren en actualiseren op basis van resultaten uit audit- en risicorapportages.
- Inrichten en toepassen van ICT tools die verdachte activiteit op het netwerk en computers herkennen en hiervan tijdig meldingen versturen naar de beheerders.
- Het voeren van periodieke ICT overleggen over de stand van zaken op het gebied van informatiebeveiliging.
- Participeren in het VNG initiatief 'GGI-veilig', waardoor wij onze digitale weerbaarheid verhogen en de ICT-infrastructuur veiliger maken. Verder sluiten wij aan op het nieuwe en veilige DigiNetwerk voor het delen van informatie met onze ketenpartners en landelijke voorzieningen.

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Stadskanaal heeft zowel bestuurlijke als financiële belangen in 20 verbonden partijen. Dit is er één meer dan in de begroting voor het jaar 2019. De gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer Groningen en Drenthe is toegevoegd aan het overzicht.

Bij verbonden partijen gaat het om gemeenschappelijke regelingen, aandeelhouderschap, deelname aan stichtingen waarbij zowel een bestuurlijk als een financieel belang aanwezig is. In deze paragraaf zijn de belangrijkste ontwikkelingen per verbonden partij weergegeven.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Bestuursacademie Noord Nederland
Verbonden Partijen	Deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling BANN, waaronder de gemeente Stadskanaal.
Programma	Dienstverlening
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling BANN is na de fusie met de Bestuursacademie Oost-Nederland omgevormd tot een vangnetvoorziening voor na de privatisering doorlopende werkgeversverplichtingen.
Financieel belang	In de begroting 2020 is geen bijdrage geraamd.
Voornemens 2020	-

Naam	Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)
Verbonden Partijen	Alle 12 Groninger gemeenten.
Programma	Participatie
Bestuurlijk belang	Binnen de PG&Z werken de 12 Groninger gemeenten samen op het gebied van de publieke (jeugd)gezondheidszorg. De GGD is de uitvoerende organisatie en heeft de taak te zorgen voor de bescherming en bevordering van de gezondheid van de Groninger burgers. De 12 Groninger gemeenten hebben de inkoop van de jeugdhulp gemandateerd aan het Dagelijks Bestuur PG&Z en de uitvoering belegd bij de uitvoeringsorganisatie Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). Daarmee zijn er vanaf 2015 twee uitvoeringsorganisaties (GGD & RIGG) onder de vlag van PG&Z actief. Besloten is om de RIGG in ieder geval nog tot 2020 in stand te houden. Daarna volgt een nieuw besluit.
Financieel belang	De bijdrage aan de PG&Z is voor 2020 geraamd op € 1.155.000,00. Dit bedrag is inclusief de bedrijfsvoeringskosten van de RIGG.
Financiële kengetallen	Niet bekend.
Voornemens 2020	In 2020 is de GGD verzelfstandigd conform de eerder met deelnemende gemeenten vast gestelde voornemens. De provinciale bestuurlijke discussie over de reikwijdte van de inkoop jeugdhulp (de mate solidariteit) en de reikwijdte van de uitvoerende taken die de RIGG uitoefent voor de Groninger gemeenten is nog gaande en wordt naar verwachting in 2020 afgerond.

Naam	Veiligheidsregio Groningen (VRG)
Verbonden Partijen	Alle 12 Groninger gemeenten.
Programma	Dienstverlening
Bestuurlijk belang	De VRG is op 1 januari 2014 ontstaan na splitsing van de "oude" regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen (V&GR) in een nieuwe VRG en de PG&Z. Binnen de VRG werken de 12 Groninger gemeenten samen op het gebied van brandweezorg en rampenbestrijding (crisisbeheersing). De VRG is zelf uitvoerende organisatie.
Financieel belang	<p>De totale gemeentelijke exploitatiebijdrage voor 2020 van de gemeente Stadskanaal bedraagt € 1.924.000,00 en is als volgt samengesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brandweer € 1.797.600,00 - Crisisbeheersing € 35.900,00 - Gemeentelijke Kolom € 65.600,00 - GHOR € 24.900,00 <p>In de exploitatiebijdrage is ten opzichte van de exploitatiebijdrage 2019 een reële stijging van 2,5% als compensatie voor loon- en prijsstijgingen verwerkt. Er zijn geen beleidsmatige maatregelen verwerkt waardoor de begroting is uitgezet.</p> <p>Voor het sluitend maken van meerjarenbegrotingen 2021-2023 heeft de VRG voor het saldo van ontwikkeling van de lasten en baten de afzonderlijke jaren sluitend gemaakt door een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. Voor zover het de loon- en prijsindexatie betreft is dit correct. Wanneer het gaat om het saldo van de overige ontwikkelingen is dit discutabel. Het DB kiest hiermee voor de meest gemakkelijkste weg. Beter zou zijn dat binnen het DB eerst een discussie plaats vindt over mogelijke ombuigingen op uit voeren taken of bedrijfskosten, beleidsvoornemens uit te stellen, alternatieve dekkingsmiddelen te zoeken etc. Het AB kan dan een weloverwogen keuze maken over hoe tekorten mogelijk gedekt kunnen worden. Dat een verhoging van de gemeentelijke bijdrage uiteindelijk onderdeel is van een dekkingsplan ligt voor de hand, maar dan is de discussie wel zuiver gevoerd.</p>
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 4,8 mln. / 31-12 € 4,8 mln. Vreemd vermogen 1-1 € 21,9 mln. / 31-12 € 25,6 mln.
Voornemens 2020	<p>Zoals in de Meerjarenkoers 2018-2021 geduid, wil de VRG zich voorbereiden op nieuwe risico's. Als het voor deze rol nodig is, vraagt men tijdelijk extra capaciteit, zoals bij aardbevingen en de omgevingswet. De aard en periode van de verkenning is sterk afhankelijk van het onderwerp. Na afronding van de verkenningfase gaat men met het bestuur in gesprek over het vervolg. De VRG bereidt zich voor op risico's uit hoofde van cybercrime en terrorismegevolgbestrijding. Dit kan incidentele en/of structurele kosten met zich mee brengen, al dan niet afgedwongen door landelijk beleid.</p> <p>De huidige werkwijze van een risicoprofiel dat minimaal één keer per vier jaar wordt vastgesteld, is niet meer toereikend. Nieuwe risico's ontwikkelen zich snel en vragen om een snel antwoord. De VRG wil daarom samen met de Meldkamer Noord-Nederland in Noord-Nederlands verband een dynamisch risicoprofiel ontwikkelen. Het dynamisch risicoprofiel geeft een actueel beeld van risico's in het verzorgingsgebied die zich kunnen ontwikkelen tot incidenten en crises zodat gemeenten, VRG en partners daarop kunnen acteren. Om een dynamisch risicoprofiel te kunnen ontwikkelen is een stevige informatiepositie noodzakelijk. De vraag ontstaat hoe de informatie beschikbaar wordt gesteld en op welk moment. De VRG verwacht dat men twee jaar nodig zal hebben om dit onderzoek uit te voeren en om informatie gestuurd werken ook na deze periode van twee jaar te borgen in de organisatie. De uitkomsten hiervan leiden tot een voorstel in de loop van 2019.</p> <p>Vooralsnog treedt de wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA) op 1 januari 2021 in werking. Dit is een jaar later dan de oorspronkelijk beoogde ingangsdatum. De wet zorgt</p>

	<p>ervoor dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde arbeidsrechtelijke positie krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. Daarnaast zullen brandweervrijwilligers met het huidige voorstel WNRA op grond van een arbeidsovereenkomst werkzaam zijn. De loonkosten zullen hiermee aanzienlijk stijgen. Er vindt overleg plaats op landelijk niveau in de Brandweerkamer met de insteek om dit aan te passen. We wachten de landelijke ontwikkelingen hieromtrent af.</p> <p>Het traject voor de omgevingswet wordt voortgezet. Inwerkingtreding is voorzien op 1 januari 2021.</p>
Naam	Omgevingsdienst Groningen (ODG)
Verbonden Partijen	Alle 12 Groninger gemeenten en de provincie Groningen
Programma	Leefbaarheid
Bestuurlijk belang	<p>De Omgevingsdienst Groningen verzorgt vanaf 1 november 2013 voor de Groninger gemeenten en de provincie Groningen (afhankelijk van gemaakte afspraken) de uitvoering van vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken op het gebied van milieu, bouwen, wonen en Ruimtelijke Ordening.</p> <p>Het belangrijkste doel van de Omgevingsdienst is het verhogen van de kennis en daarmee het verhogen van de kwaliteit van het werk en het realiseren van efficiencyvoordelen.</p> <p>De Omgevingsdienst Groningen werkt in opdracht van de 12 Groninger gemeenten en de provincie Groningen.</p>
Financieel belang	<p>De bijdrage in het exploitatietekort van de ODG bedraagt € 1.301.200,00. Daarnaast wordt er € 49.600,00 bijgedragen als gevolg van specifieke loonafspraken van de medewerkers die zijn overgedragen aan de ODG.</p> <p>De ODG is aangewezen als uitvoeringorganisatie van het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo) in Groningen, Friesland en Drenthe. De werkzaamheden die tot dusver decentraal door de uitvoeringsorganisatie in deze drie provincies werden uitgevoerd worden nu gecentraliseerd binnen de ODG.</p> <p>De lasten in het kader van loon- en prijsstijgingen zijn in de begroting verwerkt. Dit is gebaseerd op een stijging van 4% van de loonkosten (inclusief een stijging van 1% voor sociale lasten) en een prijsstijging van 1,6% voor materiële kosten. Beide percentages zijn reëel.</p> <p>De uitvoering van verschillende taken en projecten wordt in 2020 afgebouwd. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 400.000,00. Dit voordeel wordt ingezet voor (nieuwe) ontwikkelingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er loopt een onderzoek naar een verbeterd financieringsmodel dat er op gericht is om de bijdrage van de gemeente en de specifieke inzet van de ODG voor de gemeente beter in evenwicht te brengen. - Voor het verbeteren van arbeidsvoorwaarden voor en de vitaliteit van medewerkers is budget opgenomen. - Om op 1 januari 2021 klaar te zijn voor de Omgevingswet moeten nog een aantal zaken worden opgepakt. - ICT maatregelen.
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 630.000,00/ 31-12 € 605.000,00 Vreemd vermogen 1-1 € 2,8 mln. / 31-12 € 2,8 mln.
Voornemens 2020	-

Naam	Werkvoorzieningsschap de Kanaalstreek (Wedeka)
Verbonden Partijen	Gemeenten Stadskanaal, Westerwolde, Borger-Odoorn, Veendam en Midden-Groningen.
Programma	Participatie
Bestuurlijk belang	Mensen met een arbeidshandicap een passende werkomgeving bieden en/of begeleiding bieden indien de werkomgeving bij een reguliere werkgever is. Dit gebeurt in het kader van de wet Sociale Werkvoorziening.
Financieel belang	De subsidie aan Wedeka bedraagt voor 2020 totaal € 19.066.000,00. Hiervan wordt € 15.982.000,00 gedekt door een bijdrage uit de integratie-uitkering Participatie. Het resterende bedrag van € 3.084.000,00 is de gemeentelijke bijdrage in het exploitatietekort.
Financiële kengetallen	Gegevens begroting Wedeka 2020: Eigen vermogen 1-1 € 801.000,00 / 31-12 € 751.000,00. Vreemd vermogen 1-1 € 10,5 mln. / 31-12 € 10,0 mln.
Voornemens 2020	Wedeka is naar aanleiding van het Koersdocument van Wedeka eind 2018 gestart met pilots om de doelgroepen te leiden naar zo regulier mogelijk werk. De pilots zijn bedoeld om te onderzoeken of dit de juiste weg is voor Wedeka in ontwikkeling naar een leerwerkbedrijf en hoe de samenwerking tussen het TDC en Wedeka het best kan worden vormgegeven. In 2020 worden de pilots geëvalueerd.

Naam	Samenwerkingsverband afvalverwijdering Oost- en Zuidoost-Groningen (SOZOG)
Verbonden Partijen	Gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Slochteren, Stadskanaal, Veendam, Westerwolde.
Programma	Leefbaarheid
Bestuurlijk belang	Samenwerking op het gebied van verwijdering van afval. Het accent ligt op het afsluiten van afvalverwerkingscontracten en afvalinzamelingscontracten.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2020 bedraagt € 2.397,00.
Financiële kengetallen	De SOZOG heeft geen eigen of vreemd vermogen. Het exploitatieresultaat wordt met de deelnemende gemeenten afgerekend.
Voornemens 2020	In 2020 zal het onderwerp toekomst SOZOG en de daarmee samenhangende overeenkomsten voor de verwerking van restafval en gft-afval prominent op de agenda staan. Dit heeft mede te maken met het feit dat de SOZOG-overeenkomst met SUEZ voor de verwerking van het restafval nog loopt tot 1 januari 2022 en als de SOZOG-gemeenten iets anders willen SOZOG op tijd actie moet nemen.

Naam	Publiek Vervoer Groningen en Drenthe
Verbonden Partijen	12 Groninger en 12 Drentse gemeenten en de gemeenschappelijke regeling het OV-bureau Groningen en Drenthe.
Programma	Ontplooiing
Bestuurlijk belang	Publiek Vervoer Groningen en Drenthe heeft als doel een optimaal vervoersnetwerk te creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is en waarin duurzaam gebruik gemaakt wordt van alle beschikbare vervoersmiddelen. Om dit te kunnen realiseren hebben alle gemeenten van de provincies Groningen en Drenthe alsmede het OV-bureau Groningen en Drenthe zich verenigd in het samenwerkingsverband Publiek Vervoer Groningen en Drenthe.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2020 bedraagt € 30.000,00.
Financiële kengetallen	Niet bekend.
Voornemens 2020	In 2020 gaat Publiek Vervoer verder met het uitvoeren van het contractmanagement voor het Wmo-vervoer en Leerlingenvervoer, het uitvoeren van het onafhankelijk klachtenloket, het doorontwikkelen van de kennis en adviesfunctie, waarbij gemeenten worden geadviseerd over innovaties in beleid en uitvoering ten aanzien van doelgroepenvervoer. Daarnaast wordt specifiek gekeken naar de mogelijkheden om vervoerstromen te integreren en daarmee de sociale inclusie verder te bevorderen.

Vennootschappen

Naam	NV Waterbedrijf Groningen
Verbonden Partijen	Alle 12 Groninger gemeenten en de provincie Groningen.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Bestuurlijk belang	Waterbedrijf Groningen wil als maatschappelijke onderneming de waterbelangen in de regio duurzaam veiligstellen.
Financieel belang	Onze gemeente bezit 14 aandelen met een nominale waarde van € 6.350,00 (€ 454,00 per aandeel). Door het waterbedrijf wordt geen dividend uitgekeerd.
Financiële kengetallen	Niet bekend.
Voornemens 2020	-

Naam	NV Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
Verbonden Partijen	Nederlandse overheidsinstellingen waaronder alle Nederlandse gemeenten.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Bestuurlijk belang	De NV BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Financieel belang	Onze gemeente bezit 27.339 aandelen met een nominale waarde van € 68.000,00 (€ 2,50 per aandeel). Het verwachte dividend over 2020 bedraagt € 70.000,00.
Financiële kengetallen	Niet bekend.
Voornemens 2020	-

Naam	Enexis Holding NV (voorheen NV Essent)
Verbonden Partijen	5 provincies en 88 gemeenten.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Bestuurlijk belang	Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland diende Essent uiterlijk voor 1 januari 2011 gesplitst te worden in een Netwerk en een Productie- en Levering Bedrijf. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij het economisch eigendom de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis. De afsplitsing van het netwerkbedrijf vanuit Essent naar haar publieke aandeelhouders is geëffectueerd op 30 juni 2009 via een uitkering in natura. Essent heeft daarmee 100% van de aandelen in de Vennootschap Enexis Holding uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van hun aandelenbezit.
Financieel belang	De gemeente bezit 568.464 aandelen met een nominale waarde van € 568.464,00 (€ 1,00 per aandeel). Het verwachte dividend over 2020 bedraagt € 410.000,00.
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 4.021 mln. / 31-12 niet bekend. Vreemd vermogen 1-1 € 3.691 mln. / 31-12 niet bekend.
Voornemens 2020	-

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
Verbonden Partijen	5 provincies en 88 gemeenten.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Bestuurlijk belang	De rechter heeft, in kort geding, bepaald dat het 50%-belang van Essent, in economische zin, in NV Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) niet mocht worden mee verkocht aan RWE. Dit houdt in dat de verkopende aandeelhouders zowel het juridisch als economische eigendom van Essent haar 50% belang in EPZ verkregen en daarmee de rechten om de publieke belangen te borgen. Medio 2011 is overeenstemming bereikt tussen de aandeelhouders van PBE en het Zeeuwse energiebedrijf Delta over een minnelijke regeling van het in 2009 ontstane geschil inzake de verkoop en levering. Het EPZ-belang is alsnog verkocht aan RWE. Binnen PBE is nog een bedrag van € 1,6 miljoen achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig beëindigd kunnen worden. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht.
Financieel belang	Deelneming heeft een nominale waarde van € 1,00.
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 1,6 mln./ 31-12 € 0,00 Vreemd vermogen 1-1 € 0,00/ 31-12 € 0,00. Resultaat € 0,00.
Voornemens 2020	-

Naam	CBL Vennootschap BV
Verbonden Partijen	5 provincies en 88 gemeenten.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Bestuurlijk belang	De functie van deze CBL Vennootschap BV is dat zij de verkopende aandeelhouders vertegenwoordigt (naast RWE AG, Enexis Holding NV en Essent NV) ten behoeve van de afwikkeling van de Cross Border Leases. In 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig beëindigd kunnen worden. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht.
Financieel belang	Deelneming heeft een waarde van € 75,96.
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 90.000,00 / 31-12 € 0,00. Vreemd vermogen 1-1 € 0,00 / 31-12 € 0,00. Resultaat € 0,00.
Voornemens 2020	-

Naam	Vordering op Enexis BV
Verbonden Partijen	5 provincies en 88 gemeenten.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Bestuurlijk belang	Omdat Enexis BV over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs voor de gas- en elektriciteitsnetten te betalen is deze onverschuldigd gebleven en omgezet in een lening van Essent Nederland BV. De lening (bestaande uit vier tranches) is overgedragen aan de verkopende aandeelhouders en ondergebracht in deze vennootschap. De vennootschap zal eind 2019/begin 2020 kunnen worden ontbonden na de aflossing van de 4e Tranche op 30 september 2019.
Financieel belang	Deelneming heeft een waarde van € 75,96.
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 0,00 / 31-12 € 0,00. Vreemd vermogen 1-1 € 0,00 / 31-12 € 0,00. Resultaat € 0,00.
Voornemens 2020	-

Naam	Verkoop Vennootschap BV
Verbonden Partijen	5 provincies en 88 gemeenten.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Bestuurlijk belang	In het kader van de transactie met RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties gegeven aan RWE. Het overgrote merendeel van deze garanties is door de verkopende aandeelhouders op het moment van verkoop van Essent PLB aan RWE overgedragen aan deze deelneming. De vennootschap beheert het bedrag dat in escrow is gestort ter zekerheidsstelling van eventuele schadeclaims. In 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig beëindigd kunnen worden. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht.
Financieel belang	Deelneming heeft een waarde van € 75,96.
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 5.000,00/ 31-12 € 0,00. Vreemd vermogen 1-1 € 0,00/ 31-12 € 0,00. Resultaat € 0,00.
Voornemens 2020	-

Naam	CSV Amsterdam BV (voorheen Claim Staat Vennootschap BV)
Verbonden Partijen	5 provincies en 88 gemeenten.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Bestuurlijk belang	In 2014 is er, in verband met de verkoop van Attero aan Waterland, een bedrag van € 13,5 miljoen in escrow gestort (voor eventuele claims). Een claim van € 8 miljoen is reeds uit dit fonds betaald. Deze escrow wordt beheerd door CSV Amsterdam BV. De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Naar verwachting zal de vennootschap in 2019/begin 2020 kunnen worden ontbonden.
Financieel belang	Deelneming heeft een waarde van € 75,96.
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 530.000,00/ 31-12 € 0,00. Vreemd vermogen 1-1 € 0,00/ 31-12 € 0,00. Resultaat € 0,00.
Voornemens 2020	-

Stichtingen

Naam	Stichting SportEvenementen en Talentondersteuning (SET)
Verbonden Partijen	Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van onderwijsinstellingen, sportverenigingen en het bedrijfsleven, gevestigd in de gemeente Stadskanaal, en een vertegenwoordiger van de gemeente Stadskanaal.
Programma	Ontplooiing
Bestuurlijk belang	De stichting is opgezet met als doel om een fonds op te zetten om (grote) sportevenementen mogelijk te blijven maken en talenten te ondersteunen.
Financieel belang	Door de gemeente is in de periode 2014-2016 jaarlijks een incidentele bijdrage toegekend van € 7.500,00.
Financiële kengetallen	Niet bekend.
Voornemens 2020	-

Naam	Bedrijvenpark Zuid-Groningen
Verbonden Partijen	Gemeente Stadskanaal en Gemeente Westerwolde.
Programma	Participatie
Bestuurlijk belang	Ontwikkelen werkgelegenheid door middel van exploitatie bedrijventerrein.
Financieel belang	Exploitatie fase 1 is met winst afgerond.
Voornemens 2020	De stichting wordt "slapende" gehouden.

Overige verbonden partijen

Naam	Centrumregeling beschermd wonen en opvang
Verbonden Partijen	Alle 12 Groninger gemeenten.
Programma	Participatie
Bestuurlijk belang	Binnen de Centrumregeling beschermd wonen Groningen hebben de 12 Groninger gemeenten afspraken gemaakt met centrumgemeente Groningen voor de uitvoering van de taken beschermd wonen, inloop GGZ en begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.
Financieel belang	De bijdrage aan de centrumgemeente voor de taak bovenregionale inloop GGZ is geraamd op € 10.000,00.
Financiële kengetallen	De meerjarenraming van Beschermd wonen 2017-2020 laat een geprognosticeerd overschot zien. In het bestuurlijk op overeenstemming gericht overleg is, gebaseerd op het solidariteitsbeginsel, afgesproken dit overschot terug te laten vloeien naar de deelnemende gemeenten. Het aandeel van Stadskanaal is voor 2020 geraamd op € 300.000,00.
Voornemens 2020	Deze middelen worden benut om ons lokaal voor te bereiden op de uitvoering van het transformatieplan beschermd wonen (BW) naar wonen met begeleiding op maat. Het Rijk heeft de overgang van BW naar de gemeenten uitgesteld tot 2022. In provinciaal verband bereiden we ons in 2020 en 2021 voor op de overdracht van het Rijk naar gemeenten.

Naam	Agenda voor de Veenkoloniën
Verbonden Partijen	Gemeenten Veendam, Pekela, Stadskanaal, Westerwolde, Borger-Odoorn, Aa en Hunze en Emmen, de waterschappen Hunze en Aa's en Vechtstromen en de provincies Groningen en Drenthe.
Programma	Dienstverlening
Bestuurlijk belang	Het verbeteren van de sociaaleconomische ontwikkeling van de Veenkoloniën.
Financieel belang	De bijdrage in de kosten van het projectbureau en de proceskosten voor 2020 zijn geraamd op € 5.000,00.
Voornemens 2020	Voortzetting van de werkzaamheden in het kader van het innovatieprogramma zoals 'kringlooplandbouw' en 'vochtmanagement'.

Naam	Eems Dollard Regio (EDR)
Verbonden Partijen	Grensoverschrijdend samenwerkingsverband in het noordelijk Nederlands-Duits grensgebied
Programma	Dienstverlening
Bestuurlijk belang	Op allerlei terreinen contacten in de regio tussen mensen, overheden, ondernemingen en organisaties tot stand te brengen en te versterken.
Financieel belang	De contributie voor 2020 is geraamd op € 4.500,00.
Voornemens 2020	Voortzetting van de werkzaamheden op het gebied van versterking van de bedrijvigheid in de regio. Daarin worden ook 'kleinere' grensoverschrijdend initiatieven ontwikkeld, zoals een schooluitwisseling (stage) om de samenwerking op het gebied van innovatie en ontwikkelen van bedrijvigheid te bevorderen.

Paragraaf grondbeleid

Nota grondbeleid

De raad heeft de nota grondbeleid 2017 -2020 vastgesteld op 27 februari 2017. In deze nota staan de uitgangspunten voor het uitvoeren van het grondbeleid. De gemeente hanteert in 2019 wederom een situatief grondbeleid. Dat wil zeggen dat per locatie gekozen kan worden gekozen tussen:

- actief aankopen;
- wachten tot kansen zich voordoen (passief grondbeleid);
- samenwerken met marktpartijen;
- ontwikkelingen overlaten aan de markt.

Het situatieve grondbeleid maakt het mogelijk om op een goede manier op veranderende omstandigheden in te spelen.

Gezien de bevolkingsprognose en ontwikkeling van de woningmarkt beperkt de grondexploitatie zich tot de uitgifte van kavels voor woningbouw in lopende projecten. Hieronder wordt per woningbouwproject een stand van zaken gegeven en wordt ingegaan op de verwachtingen voor de toekomst.

Landschappelijk Wonen, Mussel

Van de vijftien bouw kavels in dit project zijn er dertien verkocht. De verwachting is dat alle kavels de komende jaren verkocht worden op een vergelijkbaar tempo als de afgelopen jaren.

Blauwe Kamer, Alteveer

In 2017 heeft de raad besloten om in 2020 deze locatie te schrappen als er geen verkopen plaatsvinden. Om de verkoop te stimuleren is besloten om het terrein anders te verkavelen waardoor kleinere bouw kavels ontstaan. De interesse is toegenomen en zijn er enkele opties genomen op kavels.

Tuinlaan, Onstwedde

In dit project zijn zeven van de acht bouw kavels verkocht. De verwachting voor de verkoop van de laatste kavel is gezien de aantrekkende woningmarkt gunstig.

Schoolkade, Musselkanaal

In dit project is een van de vier bouw kavels verkocht. De Schoolkade is ook opgenomen bij het voornemen om onbenutte bestemmingsplancapaciteit in 2020 te verwijderen. Hiervoor is in 2017 een voorziening opgenomen. De voorziening gaat uit van verkoop van tenminste één kavel tot en met 2020. De verkoopprijs voor de drie resterende kavels is verlaagd naar € 99.000,00 inclusief btw. Er is een optie genomen op een kavel in dit project. Gezien de aantrekkende woningmarkt lijkt de verwachte verkoop nog steeds realistisch.

Omvang strategisch grondbezit

Op 1 januari 2020 heeft de gemeente 8 ha grond beschikbaar voor woningbouw- en bedrijfslocaties, 6,5 ha is bestemd voor woningbouw en 1,5 ha voor bedrijvigheid.

De boekwaarde van de grondexploitatie wordt geraamd op ruim € 1,3 miljoen. Dit betreft bouwgrond in exploitatie (€ 870.000,00) en overige gronden (€ 446.000,00). Voor de (verwachte) tekorten op bouwgrond in exploitatie is een voorziening aanwezig van € 452.000,00.

Verder heeft de gemeente 82 ha grond in bezit waarvoor geen stellige en reële verwachting bestaat dat deze in de toekomst worden bebouwd, 74 ha hiervan wordt verpacht. De geraamde boekwaarde van deze gronden bedraagt € 2,5 miljoen.

Een overzicht van de opbouw van het grondbezit per 1 januari 2020 ligt voor leden van de raad ter inzage bij de griffier.

Onderhanden werken

Voor de gebieden waarvoor exploitatieopzetten zijn vastgesteld en waarvan de exploitatie nog loopt, zijn de grondexploitaties in april 2019 opnieuw bijgesteld.

Weerstandsvermogen

De grondexploitatie valt voor het weerstandsvermogen terug op het algemeen weerstandsvermogen van de gemeente. Bij de beschouwing van dit weerstandsvermogen wordt ook het risico van de grondexploitatie meegenomen.

FINANCIËLE BEGROTING

Overzicht van baten en lasten

Overzicht baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten bevat:

- per programma de raming van baten en lasten en het saldo, uitgesplitst naar de onderdelen nieuw beleid en bestaand beleid;
- de geraamde algemene dekkingsmiddelen;
- de geraamde kosten van de overhead;
- het geraamde bedrag voor onvoorzien;
- het geraamde saldo van baten en lasten;
- de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- het geraamde resultaat.

Toelichting op het overzicht baten en lasten

De toelichting op het overzicht van baten en lasten bevat:

- de gerealiseerde bedragen van het voorvorig begrotingsjaar, de geraamde bedragen van het vorig begrotingsjaar na wijziging en de geraamde bedragen van het begrotingsjaar;
- het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma;
- het overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves in het begrotingsjaar.

De gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd zijn opgenomen in het onderdeel Uiteenzetting financiële positie (uitgangspunten).

De verklaringen aanmerkelijke verschillen zijn opgenomen in de toelichtingen in de Beleidsbegroting bij de betreffende programma's en/of Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien en het overzicht Overhead.

Overzicht van baten en lasten

Programma	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
		Geraamd bedrag 2020	Geraamd bedrag 2020	Geraamd bedrag 2020
1	Participatie			
	Nieuw beleid	-63.000		-63.000
	Bestaand beleid	-73.259.536	15.145.505	-58.114.031
		-73.322.536	15.145.505	-58.177.031
2	Ontplooiing			
	Bestaand beleid	-10.855.338	2.465.250	-8.390.088
		-10.855.338	2.465.250	-8.390.088
3	Leefbaarheid			
	Bestaand beleid	-16.959.158	7.241.998	-9.717.160
		-16.959.158	7.241.998	-9.717.160
4	Dienstverlening			
	Bestaand beleid	-6.053.152	336.050	-5.717.102
		-6.053.152	336.050	-5.717.102
	Totalen programma's	-107.190.184	25.188.803	-82.001.381
	Algemene dekkingsmiddelen	-478.192	87.891.186	87.412.994
	Onvoorzien	-36.000		-36.000
	Overhead	-10.260.337	53.700	-10.206.637
	Totaal saldo van baten en lasten	-117.964.713	113.133.689	-4.831.024
	Mutaties reserves			
1	Participatie		379.865	379.865
2	Ontplooiing	-14.590	615.343	600.753
3	Leefbaarheid	-1.473.645	1.554.616	80.971
	Algemene dekkingsmiddelen	-378.592	12.632	-365.960
	Overhead		19.040	19.040
	Totaal mutaties reserves	-1.866.827	2.581.496	714.669
	Resultaat	-119.831.540	115.715.185	-4.116.355

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Progr. Omschrijving	Lasten			Baten		
	Gerealiseerd bedrag 2018	Geraamd bedrag 2019	Geraamd bedrag 2020	Gerealiseerd bedrag 2018	Geraamd bedrag 2019	Geraamd bedrag 2020
1 Participatie						
Nieuw beleid			-63.000			
Bestaand beleid	-70.263.534	-74.560.949	-73.259.536	16.519.432	16.264.725	15.145.505
	-70.263.534	-74.560.949	-73.322.536	16.519.432	16.264.725	15.145.505
2 Ontplooiing						
Bestaand beleid	-10.966.588	-11.436.024	-10.855.338	2.083.420	2.475.633	2.465.250
	-10.966.588	-11.436.024	-10.855.338	2.083.420	2.475.633	2.465.250
3 Leefbaarheid						
Bestaand beleid	-18.835.943	-19.652.505	-16.959.158	9.117.315	8.838.421	7.241.998
	-18.835.943	-19.652.505	-16.959.158	9.117.315	8.838.421	7.241.998
4 Dienstverlening						
Bestaand beleid	-6.488.033	-6.163.825	-6.053.152	570.005	391.700	336.050
	-6.488.033	-6.163.825	-6.053.152	570.005	391.700	336.050
Totalen programma's	-106.554.098	-111.813.303	-107.190.184	28.290.172	27.970.478	25.188.803
Algemene dekkingsmiddelen	-669.226	-748.770	-478.192	83.353.905	84.967.489	87.891.186
Onvoorzien		-36.000	-36.000			
Overhead	-9.357.465	-10.240.522	-10.260.337	238.718	130.335	53.700
Tot. saldo baten en lasten	-116.580.789	-122.838.595	-117.964.713	111.882.795	113.068.302	113.133.689
Mutaties reserves						
1 Participatie				1.543.380	738.575	379.865
2 Ontplooiing	-44.825	-18.073	-14.590	816.578	813.483	615.343
3 Leefbaarheid	-1.726.944	-4.719.823	-1.473.645	2.077.130	7.014.221	1.554.616
4 Dienstverlening					120.000	
Algemene dekkingsmiddelen	-632.485	-1.719.742	-378.592	261.437	1.338.200	12.632
Overhead				90.208	66.034	19.040
Totaal mutaties reserves	-2.404.254	-6.457.638	-1.866.827	4.788.733	10.090.513	2.581.496
Totaal	-118.985.043	-129.296.233	-119.831.540	116.671.528	123.158.815	115.715.185

	Saldo 2018	Saldo 2019	Saldo 2020
Totaal lasten	-116.580.789	-122.838.595	-117.964.713
Totaal baten	111.882.795	113.068.302	113.133.689
Saldo van baten en lasten	-4.697.994	-9.770.293	-4.831.024
Totaal mutatie reserves lasten	-2.404.254	-6.457.638	-1.866.827
Totaal mutatie reserves baten	4.788.733	10.090.513	2.581.496
Saldo mutaties reserves	2.384.479	3.632.875	714.669
Resultaat lasten	-118.985.043	-129.296.233	-119.831.540
Resultaat baten	116.671.528	123.158.815	115.715.185
Saldo resultaat	-2.313.515	-6.137.418	-4.116.355

Overzicht van incidentele baten en lasten

Progr. Omschrijving	Incidentele Lasten	Incidentele Baten
	1 Participatie	
Inkomensregelingen	-35.000	
Geëscaleerde zorg 18+	-329.700	337.000
Wijkteams	-318.500	48.500
Samenkracht en burgerparticipatie	-20.289	7.000
	-703.489	392.500
2 Ontplooiing		
Media	-55.000	
Sportbeleid en activering	-5.000	
Sportaccommodaties	-107.296	
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-63.000	63.000
	-230.296	63.000
3 Leefbaarheid		
Verkeer en vervoer	-125.000	18.500
Afval	-25.000	-136.000
Riolering	-50.000	
Milieubeheer	-50.000	
Ruimtelijke ordening	-185.000	
Wonen en bouwen		240.000
	-435.000	122.500
4 Dienstverlening		
Volksgezondheid	-30.544	
Bestuur	-20.500	
Openbare orde en veiligheid		6.900
	-51.044	6.900
Totaal	-1.419.829	584.900
Mutatie reserves		
1 Participatie		
Wijkteams		103.000
2 Ontplooiing		
Sportaccommodaties		10.565
3 Leefbaarheid		
Verkeer en vervoer	-397.000	397.000
Recreatieve havens	-650.000	650.000
Wonen en bouwen	-240.000	
Afval		161.000
Riolering		25.000
Totaal	-2.706.829	1.931.465

Overzicht van structurele mutaties reserves

Progr. Omschrijving	Structurele Lasten	Structurele Baten
1 Participatie		
Samenkracht en burgerparticipatie		276.865
		276.865
2 Ontplooiing		
Onderwijshuisvesting		338.272
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		9.393
Sportaccommodaties	-13.331	68.986
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.259	167.815
Musea		7.407
Openbaar groen en (openlucht) recreatie		12.905
	-14.590	604.778
3 Leefbaarheid		
Verkeer en vervoer		158.648
Recreatieve havens		75.573
Riolering		1.645
Wonen en bouwen	-186.645	85.750
	-186.645	321.616
Algemene dekkingsmiddelen		
Treasury	-378.592	
Beheer overige gebouwen en gronden		12.632
Overhead		19.040
	-378.592	31.672
Totaal	-579.827	1.234.931

Uiteenzetting financiële positie

Uitgangspunten Begroting 2020

De volgende uitgangspunten voor het samenstellen van de begroting 2020 zijn vastgesteld en toegelicht in de Voorjaarsnota 2019, hoofdstuk Kaderstelling. Voor het aantal inwoners wordt uitgegaan van het actuele inwoneraantal per 1 juni van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar.

- Aantal inwoners: 31.800.
- Budget voor onvoorziene uitgaven: € 36.000,00.
- Rente over investeringen: 2,5% (omslagrente).
- Rente over eigen vermogen en voorzieningen: 2,5% (bespaarde rente).
- Loonontwikkeling: salarisoniveau 2018 + 2,5%.
- Prijsontwikkeling: + 1,5%.
- Gesubsidieerde instellingen: voor zowel de loon- als prijsstijging gelden dezelfde uitgangspunten als voor de gemeentebegroting.
- Huren en pachten: + 1,5%.

Nieuw beleid

Conform de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2019 zijn de financiële consequenties van nieuwe beleidswensen die lasten met zich meebrengen in de begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 verwerkt.

Geprognosticeerde balans 2020

	1 januari 2020	31 december 2020
Activa		
Immateriële vaste activa		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.060	2.952
Totaal immateriële vaste activa	3.060	2.952
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	44.891	42.879
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.456	30.919
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	16.485	18.074
Totaal materiële vaste activa	91.831	91.871
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	651	651
Overige langlopende geldleningen	4.550	4.545
Overige uitzettingen	3	3
Totaal financiële vaste activa	5.204	5.200
Vorraden		
Bouwgrond in exploitatie	418	239
Voorraad grond	446	446
Totaal voorraden	864	685
Totaal activa	100.960	100.707
Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	8.000	8.000
Bestemmingsreserves	29.717	29.002
Resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten		-4.116
Totaal eigen vermogen	37.717	32.886
Vorzieningen		
Vorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.872	3.526
Egalisatievoorzieningen	2.105	2.080
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	174	174
Totaal voorzieningen	6.151	5.780
Vaste schulden		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	47.340	44.800
Waarborgsommen	1	1
Totaal vaste schulden	47.341	44.801
Totaal passiva	91.209	83.467
Financieringsbehoefte	9.751	17.240

(x € 1.000)

Specificaties

Vaste activa	1 jan. 2020	Vermeerderingen	Verminderingen	Afschrijvingen	31 dec. 2020
Immateriële vaste activa					
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.060			-108	2.952
Totaal immateriële vaste activa	3.060			-108	2.952
Materiële vaste activa					
Investerings met een economisch nut	44.891	626		-2.638	42.879
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.456	929		-466	30.919
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	16.485	2.123		-534	18.074
Totaal materiële vaste activa	91.831	3.678		-3.639	91.871
Financiële vaste activa					
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	651				651
Overige langlopende geldleningen	4.550		-5		4.545
Overige uitzettingen	3				3
Totaal financiële vaste activa	5.204		-5		5.200
Vlottende activa	1 jan. 2020	Toename	Afname		31 dec. 2020
Vorraden					
Bouwgrond in exploitatie	418	30	-209		239
Voorraad grond	446				446
Totaal voorraden	864	30	-209		685
Eigen vermogen	1 jan. 2020	Toevoegingen	Onttrekkingen		31 dec. 2020
Algemene reserves					
Algemene reserve	8.000				8.000
Totaal algemene reserves	8.000				8.000
Bestemmingsreserves					
<i>Beklemd</i>					
Verkoop aandelen Essent	8.029				8.029
Bijdragen in kosten activa	15.144	1.426	-1.095		15.474
<i>Overig</i>					
Incidentele bestedingen	278				278
KCC	66				66
Sociaal domein	491		-253		238
Sportvelden	150	13			163
Monumenten	113				113
Stedelijke vernieuwing	1.415	427			1.842
Vervangingsinvest. (Stads)kanaal	2.633		-1.047		1.586

Eigen vermogen	1 jan. 2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	31 dec. 2020
Duurzame energie	58			58
Werkgelegenheid	98			98
Afvalstoffenheffing	507		-161	346
Riolering	464		-25	439
Egalisatiefonds	171	1		172
Sponsorgelden	52			52
Egalisatie onderhoud	47			47
Totaal bestemmingsreserves	29.717	1.867	2.581	29.002
Resultaat			-4.116	-4.116

Voorzieningen	1 jan. 2020	Vermeerderingen	Verminderingen	31 dec. 2020
Pensioenverplichtingen wethouders	3.230		-189	3.041
Onderhoud begraafplaatsen	2.105	186	-211	2.080
Wachtgeldverplichting wethouders	642		-157	485
Sanering v.m. gasfabriekterrein	174			174
Totaal voorzieningen	6.151	186	-556	5.780

Vaste schulden	1 jan. 2020	Mutaties	31 dec. 2020
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	47.340	-2.540	44.800
Waarborgsommen	1		1
Totaal vaste schulden	47.341	-2.540	44.801

Niet in de balans

Arbeidskostengerelateerde verplichtingen

Onder arbeidskostengerelateerde verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door zowel het huidige als het voormalige personeel.

Om deze aanspraken veilig te stellen is in Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek (BW) opgenomen dat voor deze aanspraken een voorziening moet worden getroffen. Dit betekent dat van elke aanspraak de totale toekomstige aanspraak moet worden bepaald en in één keer ten laste van de exploitatie een voorziening moet worden gevormd. Vervolgens moet jaarlijks worden nagegaan of de getroffen voorziening nog toereikend is. Hieruit vloeien dan eventuele bijstellingen voort.

Gemeenten hanteren veelal een praktische werkwijze door de jaarlijkse verplichting in de begroting op te nemen.

Gelet op de gegroeide situatie en het feit dat gemeenten in tegenstelling tot bedrijven niet failliet kunnen gaan, de eigenheid van gemeenten, is in afwijking van het BW in het BBV opgenomen dat deze werkwijze wordt toegestaan, mits het gaat om een jaarlijks terugkerende verplichting van gelijk volume. Het primaire doel van de voorschriften is dat de toekomstige verplichtingen gedekt moeten zijn en dat er een uniforme gedragslijn door de gemeenten wordt toegepast.

Algemene pensioenwet Politieke ambtsdragers (APPA)

Op basis van de APPA zijn gemeenten verplicht te voorzien in het verstrekken van pensioenen aan wethouders. Jaarlijks wordt de pensioenvoorziening op basis van actuele actuariële berekeningen op peil gebracht zodat de pensioenen ten laste van de pensioenvoorziening kunnen worden betaald.

Verplichtingen

Indien noodzakelijk wordt voor wachtgeldverplichtingen van voormalige bestuurders een voorziening getroffen. In de begrotingen 2018 tot en met 2020 zijn de volgende arbeidskostengerelateerde verplichtingen geraamd.

Salariskosten voormalige personeelsleden

2018 € 17.000,00

2019 € 21.000,00

2020 € 16.500,00

In de Meerjarenraming 2021-2023 is het meerjarige verloop van deze verplichtingen in beeld gebracht.

Gewaarborgde geldleningen

	Oorspronkelijk bedrag	1 januari 2020	31 december 2020
Onderwijsinstelling (100%)	€ 1.860.000,00	" 434.000,00	" 372.000,00
Zorginstellingen (100%)	€ 11.444.000,00	" 4.209.000,00	" 3.944.000,00
Totaal		€ 4.643.000,00	€ 4.316.000,00

Tabel berekening EMU-saldo 2019-2021

	2019 volgens realisatie t/m september 2019 aangevuld met raming resterende periode	2020 volgens begroting 2020	2021 volgens meerjarenraming in begroting 2020	
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-9.770	-4.831	-3.986
-2	Mutatie (im)materiële activa	6.007	-68	-1.435
+3	Mutatie voorzieningen	-194	-371	-371
-4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-339	-179	-137
-5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-15.632	-4.954	-2.786	

(x € 1.000)

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	4	Dienstverlening	-1.597.498		-1.597.498
0.10	Mutaties reserves			-1.866.827	2.581.496	714.669
0.2	Burgerzaken	4	Dienstverlening	-737.027	315.150	-421.877
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden		AD Algemene dekkingsmiddelen	-170.156	84.200	-85.956
0.4	Overhead		Overzicht overhead	-10.260.337	53.700	-10.206.637
0.5	Treasury		AD Algemene dekkingsmiddelen	311.041	1.574.436	1.885.477
0.61	OZB woningen		AD Algemene dekkingsmiddelen	-330.356	4.851.900	4.521.544
0.62	OZB niet-woningen		AD Algemene dekkingsmiddelen	-34.751	3.027.650	2.992.899
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		AD Algemene dekkingsmiddelen		78.299.000	78.299.000
0.8	Overige baten en lasten		AD Algemene dekkingsmiddelen	-289.970	54.000	-235.970
0.	Bestuur en ondersteuning			-14.975.881	90.841.532	75.865.651
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	4	Dienstverlening	-2.013.316		-2.013.316
1.2	Openbare orde en veiligheid	4	Dienstverlening	-637.984	20.900	-617.084
1.	Veiligheid			-2.651.300	20.900	-2.630.400
2.1	Verkeer en vervoer	3	Leefbaarheid	-7.784.274	49.600	-7.734.674
2.3	Recreatieve havens	3	Leefbaarheid	-2.412	3.750	1.338
2.4	Economische havens en waterwegen	3	Leefbaarheid	-416.372	19.000	-397.372
2.5	Openbaar vervoer	3	Leefbaarheid	-24.046		-24.046
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat			-8.227.104	72.350	-8.154.754
3.1	Economische ontwikkeling	1	Participatie	-34.002		-34.002
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	Participatie	-905	905	
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1	Participatie	-174.127	98.050	-76.077
3.4	Economische promotie	1	Participatie	-89.813	104.000	14.187
3.	Economie			-298.847	202.955	-95.892
4.2	Onderwijshuisvesting	2	Ontplooiing	-2.398.010	60.500	-2.337.510
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2	Ontplooiing	-2.445.576	1.064.580	-1.380.996
4.	Onderwijs			-4.843.586	1.125.080	-3.718.506
5.1	Sportbeleid en activering	2	Ontplooiing	-162.229		-162.229
5.2	Sportaccommodaties	2	Ontplooiing	-2.271.471	165.920	-2.105.551
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2	Ontplooiing	-2.364.803	1.108.510	-1.256.293
5.4	Musea	2	Ontplooiing	-139.649	6.670	-132.979
5.5	Cultureel erfgoed	2	Ontplooiing	-27.586		-27.586
5.6	Media	2	Ontplooiing	-890.524	5.740	-884.784
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2	Ontplooiing	-155.490	53.330	-102.160
5.	Sport, cultuur en recreatie			-6.011.752	1.340.170	-4.671.582

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1	Participatie	-5.276.357	66.950	-5.209.407
6.2	Wijkteams	1	Participatie	-3.087.577	165.600	-2.921.977
6.3	Inkomensregelingen	1	Participatie	-18.075.583	13.917.000	-4.158.583
6.4	Begeleide participatie	1	Participatie	-19.066.000		-19.066.000
6.5	Arbeidsparticipatie	1	Participatie	-2.486.953	60.000	-2.426.953
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1	Participatie	-1.509.849	151.000	-1.358.849
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	1	Participatie	-9.995.988	263.900	-9.732.088
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	1	Participatie	-12.001.476		-12.001.476
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	1	Participatie	-493.117	318.100	-175.017
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1	Participatie	-1.030.789		-1.030.789
6.	Sociaal domein			-73.023.689	14.942.550	-58.081.139
7.1	Volksgezondheid	4	Dienstverlening	-1.067.327		-1.067.327
7.2	Riolering	3	Leefbaarheid	-2.502.378	2.966.540	464.162
7.3	Afval	3	Leefbaarheid	-2.485.718	3.199.750	714.032
7.4	Milieubeheer	3	Leefbaarheid	-857.425		-857.425
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	3	Leefbaarheid	-437.230	250.100	-187.130
7.	Volksgezondheid en milieu			-7.350.078	6.416.390	-933.688
8.1	Ruimtelijke ordening	3	Leefbaarheid	-434.440		-434.440
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3	Leefbaarheid	-209.338	209.338	
8.3	Wonen en bouwen	3	Leefbaarheid	-1.805.525	543.920	-1.261.605
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			-2.449.303	753.258	-1.696.045
Totaal				-119.831.540	115.715.185	-4.116.355

MEERJARENRAMING

Meerjarenraming

De meerjarenraming bevat:

- de begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023;
- het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma;
- het overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- bepaling van de structurele begrotingssaldi;
- voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar de geprognosticeerde balans;
- voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar de ontwikkeling van het EMU-saldo.

In de meerjarenraming 2021-2023 is opgenomen:

- de geraamde baten en lasten en saldi per programma;
- de geraamde algemene dekkingsmiddelen;
- de geraamde kosten van de overhead;
- de geraamde bedragen voor onvoorzien;
- de geraamde totalen saldo van baten en lasten;
- de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- de geraamde resultaten.

Toelichting op de meerjarenraming

Wij hebben de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- constant loon- en prijsniveau;
- constante aantallen inwoners en woonruimten;
- voortzetten en in stand houden van bestaand beleid;
- nieuw beleid op basis van de Voorjaarsnota 2019.

De belangrijkste ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenraming van het vorige begrotingsjaar zijn opgenomen bij de Financiële beschouwingen, onderdeel analyse resultaat.

Meerjarenraming 2020-2023

Omschrijving	Begroting 2020	Mutaties	Begroting 2021	Mutaties	Begroting 2022	Mutaties	Begroting 2023
1 Participatie							
Nieuw beleid	L -63.000		-63.000		-63.000		-63.000
Bestaand beleid	L -73.259.536	1.097.900	-72.161.636	1.169.289	-70.992.347	452.000	-70.540.347
Bestaand beleid	B 15.145.505	-57.900	15.087.605	-250.000	14.837.605		14.837.605
	S -58.177.031		-57.137.031		-56.217.742		-55.765.742
2 Ontplooiing							
Bestaand beleid	L -10.855.338	223.242	-10.632.096	-431.308	-11.063.404	-124.834	-11.188.238
Bestaand beleid	B 2.465.250	93.600	2.558.850	-35.800	2.523.050		2.523.050
	S -8.390.088		-8.073.246		-8.540.354		-8.665.188
3 Leefbaarheid							
Bestaand beleid	L -16.959.158	95.740	-16.863.418	388.179	-16.475.239	-129.036	-16.604.275
Bestaand beleid	B 7.241.998	-269.773	6.972.225	-160.899	6.811.326	156.511	6.967.837
	S -9.717.160		-9.891.193		-9.663.913		-9.636.438
4 Dienstverlening							
Bestaand beleid	L -6.053.152	-64.000	-6.117.152	29.794	-6.087.358	42.000	-6.045.358
Bestaand beleid	B 336.050	26.100	362.150	-32.000	330.150	-35.000	295.150
	S -5.717.102		-5.755.002		-5.757.208		-5.750.208
Totaal	L-107.190.184		-105.837.302		-104.681.348		-104.441.218
Totaal	B 25.188.803		24.980.830		24.502.131		24.623.642
Totaal programma's S	-82.001.381		-80.856.472		-80.179.217		-79.817.576
Algemene Dekkingsmiddelen	L -478.192	-377.305	-855.497	1.952.630	1.097.133	35.130	1.132.263
Algemene Dekkingsmiddelen	B 87.891.186	81.093	87.972.279	198.866	88.171.145	628.752	88.799.897
Onvoorzien	L -36.000		-36.000		-36.000		-36.000
Overhead	L -10.260.337	-3.557	-10.263.894	-4.000	-10.267.894	10.000	-10.257.894
Overhead	B 53.700		53.700		53.700		53.700
Totaal	L-117.964.713		-116.992.693		-113.888.109		-113.602.849
Totaal	B 113.133.689		113.006.809		112.726.976		113.477.239
Totaal saldo van baten en lasten	S -4.831.024		-3.985.884		-1.161.133		-125.610

Omschrijving	Begroting 2020	Mutaties	Begroting 2021	Mutaties	Begroting 2022	Mutaties	Begroting 2023
Mutaties reserves							
1 Participatie	L						
	B	379.865	-253.000	126.865	126.865		126.865
	S	379.865		126.865	126.865		126.865
2 Ontplooiing	L	-14.590		-14.590	-14.590		-14.590
	B	615.343	-19.051	596.292	596.292	-3.480	592.812
	S	600.753		581.702	581.702		578.222
3 Leefbaarheid	L	-1.473.645	502.245	-971.400	117.000	-854.400	713.000
	B	1.554.616	-224.900	1.329.716	-257.000	1.072.716	-713.000
	S	80.971		358.316	218.316		218.316
Algemene dekkingsmiddelen							
	L	-378.592	-8.252	-386.844	-2.557	-389.401	282
	B	12.632		12.632		12.632	
	S	-365.960		-374.212	-376.769		-376.487
Overhead							
	L						
	B	19.040		19.040		19.040	
	S	19.040		19.040	19.040		19.040
Totaal	L	-1.866.827		-1.372.834		-1.258.391	
Totaal	B	2.581.496		2.084.545		1.827.545	
Totaal mutaties reserves	S	714.669		711.711		569.154	
Resultaat							
Totaal	L	-119.831.540		-118.365.527		-115.146.500	
Totaal	B	115.715.185		115.091.354		114.554.521	
Totaal	S	-4.116.355		-3.274.173		-591.979	

Overzicht geraamde incidentele baten en lasten

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Incidentele lasten				
Programma				
1 Participatie				
Inkomensregelingen	L	-35.000	-35.000	-35.000
Geëscaleerde zorg 18+	L	-329.700	-250.000	
Wijkteams	L	-318.500	-5.000	
Samenkracht en burgerparticipatie	L	-20.289	-20.289	
2 Ontplooiing				
Media	L	-55.000	-55.000	-55.000
Sportbeleid en activering	L	-5.000	-5.000	
Sportaccommodaties	L	-107.296		
Onderwijshuisvesting	L			-484.508
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	L	-63.000		
3 Leefbaarheid				
Verkeer en vervoer	L	-125.000	-125.000	
Afval	L	-25.000		
Riolering	L	-50.000	-140.000	
Milieubeheer	L	-50.000	-50.000	-50.000
Ruimtelijke ordening	L	-185.000		
4 Dienstverlening				
Volksgezondheid	L	-30.544	-30.544	
Bestuur	L	-20.500	-20.500	-17.000
Totaal programma's		-1.419.829	-736.333	-641.508
0				0
Incidentele toevoegingen aan reserves				
3 Leefbaarheid				
Verkeer en vervoer	L	-397.000	-180.000	-63.000
Recreatieve havens	L	-650.000	-650.000	-650.000
Wonen en bouwen	L	-240.000		
Totaal mutaties reserves		-1.287.000	-830.000	-713.000
0				0
Totaal incidentele lasten		-2.706.829	-1.566.333	-1.354.508
0				0

Omschrijving		Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Incidentele baten					
Programma					
1 Participatie					
Geëscaleerde zorg 18+	B	337.000	250.000		
Wijkteams	B	48.500			
Samenkracht en burgerparticipatie	B	7.000			
2 Ontplooiing					
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	B	63.000			
3 Leefbaarheid					
Verkeer en vervoer	B	18.500	18.500		
Wonen en bouwen	B	240.000			
Afval	B	-136.000			
4 Dienstverlening					
Openbare orde en veiligheid	B	6.900			
Totaal programma's		584.900	268.500	0	0
Incidentele onttrekkingen aan reserves					
1 Participatie					
Wijkteams	B	103.000			
2 Ontplooiing					
Sportaccommodaties	B	10.565			
3 Leefbaarheid					
Verkeer en vervoer	B	397.000	180.000	63.000	
Recreatieve havens	B	650.000	650.000	650.000	
Afval	B	161.000			
Riolering	B	25.000	140.000		
Totaal mutaties reserves		1.346.565	970.000	713.000	0
Totaal incidentele baten		1.931.465	1.238.500	713.000	0
		Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totaal incidentele lasten		-2.706.829	-1.566.333	-1.354.508	0
Totaal incidentele baten		1.931.465	1.238.500	713.000	0
Saldo van incidentele baten en lasten		-775.364	-327.833	-641.508	0

Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

		Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Structurele toevoegingen aan reserves					
2 Ontplooiing					
Sportaccommodaties	L	-13.331	-13.331	-13.331	-13.331
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	L	-1.259	-1.259	-1.259	-1.259
3 Leefbaarheid					
Wonen en bouwen	L	-186.645	-141.400	-141.400	-141.400
Algemene dekkingsmiddelen					
Treasury	L	-378.592	-386.844	-389.401	-389.119
Totaal structurele toevoegingen		-579.827	-542.834	-545.391	-545.109
Structurele onttrekkingen aan reserves					
1 Participatie					
Samenkracht en burgerparticipatie	B	276.865	126.865	126.865	126.865
2 Ontplooiing					
Sportaccommodaties	B	68.986	60.500	60.500	60.500
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	B	167.815	167.815	167.815	167.815
Onderwijshuisvesting	B	338.272	338.272	338.272	334.792
Musea	B	7.407	7.407	7.407	7.407
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	B	12.905	12.905	12.905	12.905
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	B	9.393	9.393	9.393	9.393
3 Leefbaarheid					
Verkeer en vervoer	B	158.648	173.098	173.098	173.098
Recreatieve havens	B	75.573	99.223	99.223	99.223
Riolering	B	1.645	1.645	1.645	1.645
Wonen en bouwen	B	85.750	85.750	85.750	85.750
Algemene dekkingsmiddelen					
Beheer overige gebouwen en gronden	B	12.632	12.632	12.632	12.632
Overhead	B	19.040	19.040	19.040	19.040
Totaal structurele onttrekkingen		1.234.931	1.114.545	1.114.545	1.111.065

Bepaling structurele begrotingsaldi

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
Bruto lasten	-119.831.540	-118.365.527	-115.146.500	-114.147.958
Incidentele lasten	1.419.829	736.333	641.508	0
Incidentele toevoegingen reserves	1.287.000	830.000	713.000	0
Structurele lasten	-117.124.711	-116.799.194	-113.791.992	-114.147.958
Baten				
Bruto baten	115.715.185	115.091.354	114.554.521	114.588.304
Incidentele baten	-584.900	-268.500	0	0
Incidentele onttrekkingen reserves	-1.346.565	-970.000	-713.000	0
Structurele baten	113.783.720	113.852.854	113.841.521	114.588.304
Structurele saldi	-3.340.991	-2.946.340	49.529	440.346

Geprognosticeerde balans 2021-2023

	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023
Activa				
Immateriële vaste activa				
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.952	2.844	2.735	2.627
Totaal immateriële vaste activa	2.952	2.844	2.735	2.627
Materiële vaste activa				
Investerings met een economisch nut	42.879	40.496	37.820	35.134
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.919	31.428	30.958	30.488
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	18.074	18.620	18.751	18.162
Totaal materiële vaste activa	91.871	90.545	87.529	83.784
Financiële vaste activa				
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	651	651	651	651
Overige langlopende geldleningen	4.545	4.541	4.536	4.531
Overige uitzettingen	3	3	3	3
Totaal financiële vaste activa	5.200	5.195	5.190	5.185
Vorraden				
Bouwgrond in exploitatie	239	102	112	0
Voorraad grond	446	446	446	446
Totaal voorraden	685	548	558	446
Totaal activa	100.707	99.131	96.012	92.042
Passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	8.000	8.000	8.000	8.000
Bestemmingsreserves	29.002	28.291	27.721	27.156
Resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	-4.116	-7.391	-7.983	-7.542
Totaal eigen vermogen	32.886	28.900	27.739	27.614
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.526	3.181	2.835	2.489
Egalisatievoorzieningen	2.080	2.054	2.028	2.001
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	174	174	174	174
Totaal voorzieningen	5.780	5.409	5.037	4.664
Vaste schulden				
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	44.800	42.260	39.720	37.180
Waarborgsommen	1	1	1	1
Totaal vaste schulden	44.801	42.261	39.721	37.181
Totaal passiva	83.467	76.570	72.497	69.459
Financieringsbehoefte	17.240	22.561	23.515	22.583

(x € 1.000)

Specificaties

Vaste activa	Ultimo 2020	Vermeerderingen	Verminderingen	Afschrijvingen	Ultimo 2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Afschrijvingen	Ultimo 2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Afschrijvingen	Ultimo 2023
Activa													
Immateriële vaste activa													
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.952			-108	2.844			-108	2.735			-108	2.627
Totaal immateriële vaste activa	2.952			-108	2.844			-108	2.735			-108	2.627
Materiële vaste activa													
Investerings met een economisch nut	42.879	131		-2.514	40.496	131		-2.807	37.820	131		-2.817	35.134
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.919	979		-470	31.428			-470	30.958			-470	30.488
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	18.074	1.130		-583	18.620	713		-582	18.751			-589	18.162
Totaal materiële vaste activa	91.871	2.240		-3.567	90.545	844		-3.859	87.529	131		-3.876	83.784
Financiële vaste activa													
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	651				651				651				651
Overige langlopende geldleningen	4.545		-5		4.541		-5		4.536		-5		4.531
Overige uitzettingen	3				3				3				3
Totaal financiële vaste activa	5.200		-5		5.195		-5		5.190		-5		5.185

(x € 1.000)

Vlottende activa	Ultimo 2020	Toename	Afname	Ultimo 2021	Toename	Afname	Ultimo 2022	Toename	Afname	Ultimo 2023
Vorraden										
Bouwgrond in exploitatie	239	15	-151	102	10		112	53	-165	0
Voorraad grond	446			446			446			446
Totaal voorraden	685	15	-151	548	10		558	53	-165	446

(x € 1.000)

Vaste passiva	Ultimo 2020	Toevoeging	Onttrekking	Ultimo 2021	Toevoeging	Onttrekking	Ultimo 2022	Toevoeging	Onttrekking	Ultimo 2023
Algemene reserve										
Algemene reserve	8.000			8.000			8.000			8.000
Totaal algemene reserves	8.000			8.000			8.000			8.000
Bestemmingsreserves										
<i>Beklemd</i>										
Verkoop aandelen Essent	8.029			8.029			8.029			8.029
Bijdragen in kosten activa	15.474	1.217	-1.115	15.576	1.102	-1.115	15.564	389	-1.111	14.842
Overig										
Incidentele bestedingen	278			278			278			278
KCC	66			66			66			66
Sociaal domein	238			238			238			238
Sportvelden	163	13		177	13		190	13		203
Monumenten	113			113			113			113
Stedelijke vernieuwing	1.842	141		1.983	141		2.125	141		2.266
Vervangingsinvesteringen (Stads)kanaal	1.586		-830	756		-713	43			43
Duurzame energie	58			58			58			58
Werkgelegenheid	98			98			98			98
Afvalstoffenheffing	346			346			346			346
Riolering	439		-140	299			299			299
Egalisatiefonds	172	1		173	1		175	1		176
Sponsorgelden	52			52			52			52
Egalisatie onderhoud	47			47			47			47
Totaal bestemmingsreserves	29.002	1.373	-2.085	28.291	1.258	-1.828	27.721	545	-1.111	27.156
Resultaat	-4.116		-3.274	-7.391		-592	-7.983	440		-7.542

(x € 1.000)

Vaste passiva	Ultimo 2020	Vermeerderingen	Verminderingen	Ultimo 2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Ultimo 2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Ultimo 2023
Voorzieningen										
Pensioenverplichtingen wethouders	3.041		-189	2.853		-189	2.664		-189	2.475
Onderhoud begraafplaatsen	2.080	185	-211	2.054	184	-211	2.028	184	-211	2.001
Wachtgeldverplichting wethouders	485		-157	328		-157	171		-157	14
Sanering v.m. gasfabriekterrein	174			174			174			174
Totaal voorzieningen	5.780	185	-556	5.409	184	-556	5.037	184	-556	4.664

(x € 1.000)

Vaste passiva	Ultimo 2020	Mutaties	Ultimo 2021	Mutaties	Ultimo 2022	Mutaties	Ultimo 2023
Vaste schulden							
Onderhandse leningen v. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	44.800	-2.540	42.260	-2.540	39.720	-2.540	37.180
Waarborgsommen	1		1		1		1
Totaal vaste schulden	44.801	-2.540	42.261	-2.540	39.721	-2.540	37.181

(x € 1.000)

Overzicht investeringen 2020 - 2023

Progr.	E/M*	Taakveld	Omschrijving	Bedrag 2020	Bedrag 2021	Bedrag 2022	Bedrag 2023	Dekking lasten
3	M	Verkeer en vervoer	Kunstwerken en oevers	1.047.000	830.000	713.000		Reserve Verv.investeringen
			Vervanging groen	300.000	300.000			Meerjarenraming
3	E	Riolering	Vervangingen/maatregelen	929.300	979.000			Opbrengst rioolheffing
3	M	Wonen en bouwen	Herinrichting centrum Stadskanaal	775.600				Reserve Stedel.vernieuwing en meerjarenraming
	E	Overhead	Huisvesting	285.000				Meerjarenraming
	E	Overhead	Informatievoorziening/automatisering					Meerjarenraming
			Software	40.000				Meerjarenraming
			Hardware	167.000				Meerjarenraming
			Meerjarenprogramma vervangingsinvesteringen					
2	E	Sportaccommodaties	Binnensportaccommodaties	19.400				
2	E	Cultuur c.a.	Theater	114.950				
E		Meerjarenprogramma		131.000	131.000	131.000		
				134.350	131.000	131.000	131.000	Meerjarenraming
			Totaal	3.678.250	2.240.000	844.000	131.000	

*E= investeringen met een economisch nut
M= investeringen met een maatschappelijk nut

Meerjarig beeld van arbeidskostengerelateerde verplichtingen

Salariskosten voormalige personeelsleden

2020	€	16.500,00
2021	€	16.500,00
2022	€	16.500,00
2023	€	16.500,00

Pensioenen voormalige wethouders

De pensioenverplichtingen aan voormalige wethouders zijn volledig voorzien. Indien noodzakelijk wordt voor wachtgeldverplichtingen van voormalige bestuurders een voorziening getroffen.

Tabel berekening EMU-saldo 2021-2023

	2021	2022	2023	
	volgens meerjarenraming in begroting 2020	volgens meerjarenraming in begroting 2020	volgens meerjarenraming in begroting 2020	
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-3.986	-1.161	-126
-2	Mutatie (im)materiële vaste activa	-1.435	-3.124	-3.853
+3	Mutatie voorzieningen	-371	-372	-373
-4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-137	10	-112
-5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-2.786	1.581	3.467	

(x € 1.000)

BIJLAGEN

Overzicht beschikbaar te stellen kredieten investeringen 2020

De lasten van deze investeringen worden gedekt zoals aangegeven bij de betreffende onderdelen.

Investeringen met maatschappelijk nut

Progr.3	Taakveld	Verkeer en vervoer	Beweegbare bruggen	267.900	ineens	
			Vaste bruggen	129.100	ineens	
			Beschoeiingen/damwanden	650.000	ineens	
			1.047.000			

De investeringen worden gedekt uit de reserve Vervangingsinvesteringen (Stads)kanaal.

Progr.3	Taakveld	Verkeer en vervoer	Vervanging groen	300.000	30 jr lin	17.500
De lasten van de investering zijn opgenomen in de meerjarenraming.						

Investeringen met economisch nut

Overhead	Taakveld	Huisvesting	Optimalisering raadzaal	285.000	20 jr lin	21.375
Overhead	Informatievoorziening & Automatisering		Software	40.000	7 jr lin	6.715
			Hardware - Netwerk	119.000	5 jr lin	26.775
			Hardware - Devices	48.000	4 jr lin	13.200
			167.000		39.975	

De lasten van deze investeringen zijn opgenomen in de meerjarenraming.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Progr.3	Taakveld	Riolering	Vervangingen Stadskanaal	143.200	60 jr ann	4.630
			Vervangingen Musselkanaal	16.800	60 jr ann	545
			Vervangingen Mussel	60.100	60 jr ann	1.945
			Maatregelen BRP	709.200	60 jr ann	22.945
			929.300			30.065

De lasten van de investeringen worden gedekt door de opbrengst van de rioolheffing.

Vervangingsinvesteringen

Progr.2	Taakveld	Sporthal De Veenhorst	Interieurvoorzieningen	19.400	20 jr ann	1.245
Progr.2	Theater Geert Teis	Technische installaties	114.950	15 jr ann	9.285	

De lasten van de investeringen worden gedekt uit de reserveringen voor vervangingsinvesteringen

Overzicht subsidies*

*alleen ramingen € 10.000,00 en hoger zijn gespecificeerd

Diverse programma's

Diverse taakvelden	Stichting Welstad, budgetsubsidie	3.217.300
		3.217.300

Programma 1. Participatie

Taakveld	Omschrijving	Raming
Economische promotie	Tourist Info Westerwolde	19.000
	Overige subsidies	13.600
Samenkracht en burgerparticipatie	Stichting Vluchtelingenwerk Noord-Nederland	80.000
	Discriminatie meldpunt Groningen	11.800
	Wijkraden	46.100
	Stichting Participatieraad	18.000
	Stichting beheer MFA Noordstee	83.700
Inkomensregelingen	Overige subsidies	28.900
	Jeugdsportfonds	28.000
	Stichting Leergeld	85.000
	Overige subsidies	22.800
Maatwerk-dienstverlening 18+	Elker, begeleid wonen	50.000
	Elker en Stichting Welstad, school als wijk	43.100
	GGD/JGZ, opvoedondersteuning 4-19 jarigen	16.700
	GGD/JGZ, inzet jeugdarts	15.100
	Overige subsidies	5.000
Geëscaleerde zorg 18+	GGZ-inloopvoorziening	74.800
		641.600

Programma 2. Ontplooiing

Taakveld	Omschrijving	Raming
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Stichting Peuterwerk Welstad	962.300
	Reguliere peuteropvang	110.000
	GGD/JGZ, zorgspecialisten in het basisonderwijs	96.200
	GGD/JGZ, bereik doelgroeppeuters	49.400
	Subsidies VVE-thuis	20.400
Sportbeleid en activering	Overige subsidies	3.900
	Sportfonds	11.500
	Nelli Cooman Games	14.300
	GO Sports (inclusief Verrassend Stadskanaal)	13.900
Sportaccommodaties	Jeugdsportsubsidies/jeugdskorting op entreegelden/tarieven	19.300
	Overige subsidies	25.900
	Stichting De Bast	45.300
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Buitensportaccommodaties	76.700
	Zwembaden	263.200
	Stichting centrum voor de kunsten Zuid-Groningen	344.800
Musea	Stichting Kunstzinnige Vorming Stadskanaal	33.600
	Lokale omroep RTV1	18.700
Cultureel erfgoed	Overige subsidies	24.600
	Stichting Streekhistorisch Centrum	99.200
Media	Overige subsidies	2.100
	Stichting Openbare Bibliotheken Zuid-Groningen	848.200
Openbaar groen en (openlucht)recreatie	Overige subsidies	2.700
		3.086.200

Overzicht subsidies*

*alleen ramingen € 10.000,00 en hoger zijn gespecificeerd

Programma 3. Leefbaarheid

Taakveld	Omschrijving	Raming
Openbaar vervoer	Overige subsidies	1.700
Wonen en bouwen	Overige subsidies	3.600
		5.300

Programma 4. Dienstverlening

Taakveld	Omschrijving	Raming
Bestuur	Overige subsidies	9.500
Openbare orde en veiligheid	Veiligheidshuis	12.000
	Overige subsidies	11.000
Volksgezondheid	Lentis, preventieprogramma's	16.200
	Overige subsidies	13.000
		61.700

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Taakveld	Omschrijving	Raming
Overige baten en lasten	Subsidieprogramma, activiteitenfonds	11.000
		11.000

Totaal subsidies **7.023.100**

